

In gesprek met de buurt en andere belangstellenden

Verslag van de externe procesgebeleider van het participatieproces

Strategisch Masterplan Universiteitskwartier | juni 2019 – maart 2021

29 maart 2021

Inhoudsopgave

1. Aanleiding
2. Doel
3. Gevolgde werkwijze
4. Processtappen en leeswijzer
5. Bevindingen externe begeleider participatieproces

Bijlagen

6. Procesafspraken
7. Thema's en uitgangspunten
8. Meet ups
9. Enquête over thema's en uitgangspunten
10. Ondernemersgesprekken
11. Informatiebijeenkomst tussenstand oktober 2019
12. Themabijeenkomsten
13. Informatiebijeenkomst tussenstand juni 2020
14. Brede klankbordgroepbijeenkomst openbare ruimte
15. Brede klankbordgroepbijeenkomst VOL BG
16. Werksessie openbare ruimte academische gemeenschap
17. Presentatie visie VOL BG
18. Reactie op visie VOL BG-plan
19. Preview concept-Strategisch Masterplan

1. Aanleiding

De Gemeente Amsterdam bereidt in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam een Strategisch Masterplan voor het Universiteitskwartier voor; het gebied dat loopt van Oude Turfmarkt tot Oude Hoogstraat.

In dit plan worden de huidige en toekomstige kwaliteiten van dit gebied beschreven en aangegeven waar rekening gehouden mee moet worden bij onder meer de herinrichting van de openbare ruimte, de herontwikkeling en verduurzaming van de universiteitsgebouwen, de logistiek, de mobiliteit en de leefbaarheid.

Bij zo'n plan horen formele inspraakmogelijkheden, maar de Gemeente Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam zijn hier voorafgaand aan al in gesprek gegaan. In 2018 hebben de Universiteit van Amsterdam en het bureau West 8 hiertoe het initiatief genomen. Vanaf juni 2019 is het participatieproces geïntensiveerd door de gemeente Amsterdam, in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam.

Voor het organiseren van het participatieproces tussen juni 2019 en maart 2021 hebben de gemeente Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam een externe procesbegeleider gevraagd. In deze notitie doet deze externe procesbegeleider verslag van het doorlopen proces en zijn bevindingen.

2. Doel

Doel van het participatieproces is geweest om te vernemen wat bewoners en ondernemers in de buurt, studenten, medewerkers van de Universiteit van Amsterdam en andere belangstellenden belangrijk vinden voor de toekomst van het Universiteitskwartier. Deze inzichten hebben de Gemeente Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam betrokken bij het maken van het Strategisch Masterplan.

3. Gevolgde werkwijze

De Gemeente Amsterdam heeft in samenspraak met de Universiteit van Amsterdam en de buurt een externe begeleider gevraagd om het participatieproces, samen met een gemeentelijk projectteam, te organiseren. Tussen juni 2019 en maart 2021 zijn de volgende stappen hiervoor gezet:

- Verkennend gesprek met leden van VOL BG, de georganiseerde bewoners in het gebied, om de opzet van het participatieproces toe te lichten en de verwachtingen vanuit de buurt te vernemen (juni 2019).
- Lancering van projectpagina op www.amsterdam.nl/universiteitskwartier met uitnodigingen, verslagen, presentaties en achtergrondinformatie.
- Gedurende het gehele participatieproces aandacht via sociale media en huis-aan-huis brieven in de buurt.
- Drie meet ups met degenen die ook al in 2018 betrokken zijn geweest bij verkenningen van de Universiteit van Amsterdam en West 8 voor het Universiteitskwartier (25 juni, 2 juli en 9 juli 2019).

- Drie meet ups met een bredere vertegenwoordiging vanuit de buurt (27 augustus, 17 september en 1 oktober 2019).
- On- en offline enquête om de uitkomsten uit voorafgaande meet ups te toetsen (september – oktober 2019).
- Dertien gesprekken met ondernemers in de buurt (september – november 2019).
- Bijeenkomst in Pakhuis de Zwijger over de eerste hoofdlijnen van het Strategisch Masterplan (8 oktober 2019).
- Instellen van een klankbordgroep met bewoners en ondernemers in de buurt, met als doel om de procesafspraken zoals aan het begin van het participatieproces gemaakt te volgen en bijeenkomsten te evalueren en voor te bereiden. De klankbordgroep is dertien keer bijeen geweest: op 27 augustus, 4 november en 4 december 2019, 9 januari, 24 februari, 6 juni, 25 augustus, 22 september, 20 oktober en 24 november 2020 en 12 en 28 januari en 24 februari 2021. Voor twee bijeenkomsten is, op verzoek van de klankbordgroep, breder in de buurt uitgenodigd. Deze bijeenkomsten gingen over de openbare ruimte en over de reactie van VOL BG op de eerste ontwerpopties voor BG3, BG5 en Gasthuishof. De klankbordgroeptoverleggen op 28 januari en 24 februari 2021 zijn eveneens op verzoek van VOL BG belegd om het plan vanuit de buurt, opgesteld door Space&Matter en Atelier KZNA, te presenteren.
- Vijf themabijeenkomsten ter verdieping van onderwerpen die zijn aangedragen door de buurt (19 november, 26 november en 10 december 2019, 28 januari en 11 februari 2020).
- Online bijeenkomst waarin de voortgang van het Strategisch Masterplan gepresenteerd is, inclusief ontwerpvoorstellen voor (de omgeving

van) BG3 en BG5. Hierop volgend, op verzoek van de buurt, een extra offline bijeenkomst in de Zuiderkerk (22 juni en 3 juli 2020).

- Preview van het concept Strategisch Masterplan aan de buurt (4 maart 2021).

Parallel aan dit participatieproces heeft de Universiteit van Amsterdam activiteiten ondernomen om de academische gemeenschap te betrekken bij het concept Strategisch Masterplan, zoals een werksessie over de openbare ruimte op 27 oktober 2020 en een informatieve bijeenkomst op 1 maart 2021.

4. Processtappen en leeswijzer

- **Procesafspraken**

Belangrijk signaal vanuit de buurt was dat er duidelijkheid moet zijn over het verloop van het participatieproces, de wijze waarop omgegaan wordt met de inbreng van participanten, de mogelijkheid om zich goed voor te bereiden en inzicht in de rollen en belangen van verschillende partijen, waaronder die van de gemeente en de UvA. Aan dit signaal is gehoor gegeven door bij de start van de gesprekken zogenoemde procesafspraken te maken. Dit zijn tien, door de buurt en de gemeente onderschreven, afspraken geworden die de rolverdeling en de omgangsvormen omschrijven. Zie paragraaf 6 voor een nadere toelichting.

- **Klankbordgroep**

Om te zorgen dat deze tien procesafspraken ook nageleefd worden, is een klankbordgroep samengesteld, die bestaat uit bewoners en ondernemers in de buurt. Deze

klankbordgroep heeft meegedacht over de opzet van bijeenkomsten en is in de afrondende fase geconsulteerd over specifieke onderwerpen (openbare ruimte, beheer, langzaamverkeersstromen) en de enquêtes. Voor deze afrondende fase is de samenstelling van de klankbordgroep verbreed, zodat een ruimere inbreng vanuit de buurt gegeven kon worden.

Eén van de klankbordgroepbijeenkomsten waarvoor ook de buurt genodigd is geweest, is georganiseerd door vertegenwoordigers van VOL BG (en afstemming met de externe procesbegeleider). Deze bijeenkomst stond in het teken van de ontwerpvoorstellen zoals eerder gedaan door gemeente en UvA voor (de omgeving van) BG3, BG5 en het Gasthuishof en de autoluwe grachten. Ook is een klankbordgroepbijeenkomst belegd waarin de visualisatie van de ruimtelijke visie van VOL BG is gepresenteerd. Zie paragrafen 15, 17 en 18 voor een nadere toelichting.

- **Thema's en uitgangspunten**

Om inhoudelijk richting te geven aan het concept Strategisch Masterplan zijn bij de start van het participatieproces zes thema's geformuleerd. Per thema is vervolgens nader benoemd wat dit voor betekenis moet hebben voor de ontwikkeling van het Universiteitskwartier. Tevens zijn deze uitgangspunten getoetst aan de hand van een aantal zogenoemde testlocaties: kloppen de uitgangspunten als deze toegepast worden in het gebied zelf? Zie paragrafen 7, 8 en 11 voor een nadere toelichting.

- **Verdieping**

Tijdens vijf zogenoemde themabijeenkomsten

is langer stil gestaan bij onderwerpen die voorgedragen zijn vanuit de buurt. Deze onderwerpen gingen over hoe initiatieven uit de buurt tot wasdom kunnen komen, over het verduurzamen van monumentale gebouwen (waarvan er zo'n 150 staan in het Universiteitskwartier), over de (her) inrichting van openbare ruimtes in het gebied en over bereikbaarheid en logistiek in de binnenstad en het Universiteitskwartier. Deze themabijeenkomsten trokken, door de specifieke onderwerpen, deels andere belangstellenden. Ook is een verdieping gegeven tijdens de tweede tussenstandbijeenkomst in juni en juli 2020 en twee brede klankbordgroepbijeenkomsten in september en oktober 2020. Zie paragrafen 12, 13, 14, 15, 16 en 17 voor een nadere toelichting.

- **Tussentijdse toetsing**

Tijdens het participatieproces is een enquête uitgezet in de buurt, onder studenten en medewerkers van de Faculteit der Geesteswetenschappen en via een sociale mediacampagne om overige belangstellenden te bereiken. In de eerste enquête zijn de thema's en uitgangspunten getoetst (september – oktober 2019).

De enquête heeft een respons van 18% opgeleverd (i.c. 410 respondenten).

Uit de enquête komt ondersteuning voor de gekozen uitgangspunten naar voren. Zo geeft 85% van de respondenten aan dat de universiteit met voorzieningen als een universiteitsbibliotheek, museum, theater en academische club van toegevoegde waarde is voor de historische binnenstad

en 83% van de respondenten stelt dat er prettig gewoond kan worden in een gebied met universiteitsgebouwen en bijbehorende voorzieningen. De combinatie van wonen en andere functies in het Universiteitskwartier vereist volgens de respondenten, zoals ook als uitgangspunt genomen, wel om extra afspraken: 68% is het hiermee eens, 26% oneens. 66% van de respondenten vindt het goed dat de logistiek (halen en brengen van goederen) zoveel als mogelijk via het water plaatsvindt, 13% is het hiermee oneens en een relatief hoog aandeel respondenten (21%) heeft geen mening. Ook voor het stellen van hoge eisen aan verduurzaming van gebouwen en de openbare ruimte en een actieve rol hierbij voor de gemeente is veel draagvlak: respectievelijk 68% en 83%. Dat het Universiteitskwartier groener moet worden dan nu, wordt door 86% van de respondenten ondersteund. Op de vraag of doorgaande fietsroutes in het Universiteitskwartier behouden moeten blijven, antwoordt 88% positief.

Een grotere verdeeldheid roepen de uitgangspunten op over het tijdelijk afsluiten van binnenterrein, het toepassen van een autoluw/autovrij regime en het al dan niet veroorzaken van overlast door toeristen op de leefbaarheid. Zo is 58% van de respondenten het eens met het uitgangspunt om de binnenterreinen grenzend aan de woningen op het Binnengasthuisterrein laat op de avond en 's nachts tijdelijk af te sluiten in verband met de leefbaarheid, terwijl 24% het hiermee oneens is. Dat het Universiteitskwartier alleen bereikbaar wordt voor laden en lossen van goederen per auto en voor taxi's, vindt bijval

bij 74% van de respondenten, maar 23% van de respondenten is het hiermee oneens. Op de vraag of op het Universiteitskwartier ook extra horeca past, lopen de meningen nog verder uiteen: 49% van de respondenten is het met deze stelling oneens, 42% eens. De meest uiteenlopende reacties roept de stelling op over toeristen en overlast. Als uitgangspunt is voorgelegd 'Omdat het Universiteitskwartier in de binnenstad ligt, zullen er ook toeristen komen. Maar doordat het een gebied wordt met universiteitsgebouwen, universiteitsvoorzieningen en woningen zullen toeristen hier geen overlast veroorzaken'. 50% van de respondenten is het hiermee oneens, 32% eens (en 18% heeft geen mening). Zie paragrafen 9 voor een nadere toelichting.

Inzet is om nog een tweede enquête te organiseren na vrijgave van het concept Strategisch Masterplan (als onderdeel van het formele participatieproces).

- **Ondernemersgesprekken**
Om ondernemers in de omgeving van het Universiteitskwartier te betrekken bij de planvorming, zijn zij uitgenodigd voor de participatiebijeenkomsten en zijn er nog aanvullend hierop gesprekken bij de ondernemers zelf gevoerd. Doel van deze gesprekken was om enerzijds informatie te geven, anderzijds op te halen wat ondernemers belangrijk vinden in het kader van de ontwikkeling van het Universiteitskwartier.

Uit deze gesprekken komt naar voren dat men het Universiteitskwartier van toegevoegde waarde ziet. Ook heeft men begrip voor het uitgangspunt van autovrij en autoluw, maar

men bepleit meer en tijdige inbreng vanuit ondernemers en een betere afstemming over venstertijden en routings. Ook bepleit men meer fietsparkeervoorzieningen en ziet men kansen om vervoer over water te stimuleren. Verduurzaming is ook voor ondernemers een item, sommigen zijn hier al actief mee bezig. Tot slot geeft een aantal ondernemers aan dat er meer onderlinge samenwerking gewenst is ter verdere profilering van het gebied. Zie paragraaf 10 voor een andere toelichting.

- **Samenvattende bevindingen van de externe begeleider van het participatieproces**
Van de 7 meet ups, 5 themabijeenkomsten, 2 bijeenkomsten over de tussenstand, 13 klankbordgroepbijeenkomsten, de ondernemersgesprekken, de enquête en de afrondende informatiebijeenkomst over het concept Strategisch Masterplan is in de bijlagen 6 tot en met 18 verslag gedaan. Op basis hiervan formuleert de externe begeleider van het participatieproces een aantal bevindingen. Deze bevindingen, getrokken op weliswaar persoonlijke titel maar nadrukkelijk aansluitend bij de uitkomsten van het doorlopen participatieproces, staan in paragraaf 5 omschreven.

5. Bevindingen externe begeleider participatieproces

Op basis van alle bijeenkomsten en activiteiten in het kader van het participatieproces, doorlopen tussen juni 2019 en maart 2021, formuleert de externe begeleider van dit participatieproces de volgende bevindingen:

- **Van toegevoegde waarde**
In de gesprekken en uit de enquête blijkt een grote mate van overeenstemming te zijn over het profiel en de toegevoegde waarde van de beoogde ontwikkeling. Het Universiteitskwartier kan, in een steeds meer op consumptie gerichte binnenstad, het verschil maken. De stad en de buurt zullen kunnen profiteren van de keuze om als UvA in de binnenstad te blijven en fors te investeren.
- **Goede combinatie**
Een universiteit met voorzieningen als een universiteitsbibliotheek, museum, theater, aula, bestuursfunctie en academische club is goed te combineren met het wonen en de voorzieningen (zoals theaters en hotels) in de naaste omgeving. Dit vereist wel (pro)actief beheer, het deels afsluiten van openbaar toegankelijke ruimtes gedurende de late avond en nacht en continue aandacht voor het roosteren van activiteiten (zoals onderwijs in de avonduren en activiteiten in de overige universiteitsgebouwen). De voorwaarden die gesteld worden, kunnen in algemene zin benoemd worden in het Strategisch Masterplan, maar zullen vooral in nadere uitwerking gestalte moeten krijgen (beheerafspraken, ontwerpen voor openbare ruimte, ontwerpen voor gebouwen, wijze van logistiek en verduurzaming).

- **Leefbaarheid en veiligheid**
Buurtbewoners hebben aan de aanvankelijk 5 thema's voor het Strategisch Masterplan met stip er een 6e aan toegevoegd: leefbaarheid en veiligheid. Dit 6e thema moet niet gezien worden als 'not in my backyard'. Buurtbewoners realiseren zich terdege dat zij wonen in een binnenstad en dat hier een stedelijke dynamiek bij hoort. Studenten, werknemers van de UvA, bezoekers voor de verschillende voorzieningen (van bibliotheek tot VOX POP, van aula tot theater, van onderwijs tot bestuursfunctie), bezoekers die graag ook willen genieten van dit bijzondere deel van de binnenstad en passanten zijn welkom.

Maar voor buurtbewoners hoort hier wel een bepaald gedrag bij. Zij bepleiten dan ook met klem dat de gemeente Amsterdam en de UvA continu voor ogen houden dat er een evenwicht moet zijn tussen leefbaarheid, veiligheid en reuring passend bij wat het Universiteitskwartier is en wil zijn; een gemengd en historisch gebied in de luwte van de binnenstad waar onderwijs, onderzoek en wonen hand in hand gaan. Dit is een precair evenwicht. Daar is iedereen zich terdege van bewust. Ook dat dit vraagt om zorgvuldige afwegingen in programmering, beheer en ontwerp van buitenruimte en gebouwen.

Echter, een deel van de buurtbewoners is hier nog niet gerust op. Zij vrezen dat het belang van de UvA de overwicht krijgt (of zoals zij dit aangeven: behoudt), waarbij zij verwijzen naar de manier waarop de besluitvorming over de Universiteitsbibliotheek verlopen is

of de voormalige naamgeving van het gebied ('Binnenstadscampus').

Dat de UvA en de buurt op onderdelen verschillende belangen hebben, is een gegeven. De externe begeleider van het participatieproces heeft echter nadrukkelijk ervaren dat ook de UvA zich bewust is van de maatschappelijke context waarin het opereert. Sterker nog, de keuze om de Faculteit der Geesteswetenschappen midden in de historische binnenstad te vestigen, is juist gebaseerd op het belang om in verbinding te staan met de omgeving en samenleving. In het afwegingsproces dat ook de UvA in de afgelopen maanden doorlopen heeft, heeft het laten zien oog te hebben voor de maatschappelijke impact, hetgeen niet altijd betekent dat dezelfde afwegingen als die van de buurt worden gemaakt.

- **Terechte signalen en vragen**
Gaandeweg het participatieproces zijn de thema's en uitgangspunten verder uitgewerkt naar ontwerpopties en keuzes. Dan wordt, binnen de focus van wat een strategisch masterplan kan zijn, concreter wat gemeente en UvA beogen met bijvoorbeeld BG3 en het Binnengasthuisplein, BG5 mede in relatie tot BG3, Universiteitsbibliotheek en Oudemanshuispoort, het Gasthuishof en de Oudemanshuispoort Vendelstraat Kloveniersburgwal. En naarmate het concreter wordt, scherpen de vragen en standpunten van participanten aan. Belangrijke momenten hierin zijn geweest de bijeenkomsten rondom specifieke thema's (november 2019 - februari 2020), de brandbrief van VOL BG (mei 2020),

de bijeenkomsten over openbare ruimte en ontwerpopties (juni/juli 2020, september en oktober 2020) en de presentatie van de ruimtelijke vertaling van de VOL BG-visie.

Tijdens de themabijeenkomsten zijn verschillende vervolgacties en aandachtspunten naar voren gekomen, zoals het actief ondersteunen van buurt(zelf)beheer en buurtinitiatieven, het extra vergroenen van het Universiteitskwartier, het stimuleren van collectieve verduurzaming in en rondom het Universiteitskwartier (waarvan ook bewoners en mogelijk ondernemers kunnen profiteren), het organiseren van vervoer over het water, het versterken van samenwerking tussen UvA en ondernemers en meer afstemming tussen enerzijds het waarborgen van de bedrijfsvoering van ondernemers in de omgeving van het Universiteitskwartier en anderzijds de bouwlogistiek, het autoluwer maken van de binnenstad en de aanpak van bruggen en kademuren. Deze vervolgacties en aandachtspunten moeten de komende tijd actief op- en door gepakt worden.

De brandbrief van VOL BG van mei 2020 ging over een radiostilte die ontstaan was tussen de laatste themabijeenkomst (februari 2020) en de presentatie van het concept-plan (voor de zomer van 2020). Dit signaal was meer dan terecht, zeker ook omdat een van de procesafspraken was om te zorgen voor een continue communicatie. Met de tweede informatiebijeenkomst over de tussenstand (juni en juli 2020), het intensiveren van de klankbordgroep en vervolgbijeenkomsten over de openbare ruimte en de ontwerpopties voor

specifieke plekken in het Universiteitskwartier is invulling gegeven aan de oproep uit de buurt om actiever in contact te blijven met de plannenmakers.

De brandbrief van VOL BG ging echter niet alleen over het communicatieproces. In de brief en in vervolgbijeenkomsten hebben VOL BG en andere buurtbewoners zich kritisch geuit over ontwerpkeuzes. VOL BG stelt dat de voorgenomen ontwerpkeuzes voor BG3 ('nieuwbouw iets minder op het plein') en BG5 ('nieuw middendeel met ruimte tussen de vleugels van het monument en een iets teruggetrokken gevel') niet of nauwelijks voldoen aan de uitgangspunten als leefbaarheid en veiligheid, duurzaamheid en groen, historie en monumentaliteit, identiteit, bereikbaarheid en logistiek. Als belangrijkste bezwaren zijn genoemd gebrek aan overzicht, verlies aan openheid en groen, aantasting van schoonheid en licht. Gesteld wordt tevens dat de hoeveelheid functies rondom het BG-terrein niet in verhouding staat tot de draagkracht van dit deel van het Universiteitsterrein. De overwegingen van gemeente en UvA ten aanzien van cultuurhistorie en stedenbouw worden op onderdelen betwist. De antwoorden die gemeente en UvA gegeven hebben in de participatiebijeenkomsten worden deels als onvoldoende ervaren. Om deze reden heeft VOL BG ervoor gekozen om de eerder opgestelde visie ruimtelijk te laten verbeelden door Space&Matter en Atelier KZNA.

De externe begeleider van het participatieproces constateert dat de vragen en kritiekpunten van VOL BG door zowel de

gemeente als UvA opgepakt zijn. Hierbij kwam ook naar voren dat tussen gemeente en UvA en soms zelfs binnen de gemeente (en haar adviesorganen) er verschillende overwegingen en standpunten waren. Dit proces van vragen stellen, kritiek formuleren en reflectie plegen heeft tijdens verschillende bijeenkomsten aandacht gekregen. Dit heeft op een aantal aspecten duidelijk gemaakt dat er verschillen van mening zijn, te weten:

- **BG3:** gemeente en UvA opteren, na afweging van verschillende varianten, voor nieuwbouw van het Theo Bosch-paviljoen, in een iets groter volume dan het nu is, maar nog wel in verbinding met het monumentale deel van BG3. De nieuwbouw zal iets meer naar het BG-plein verschuiven, zodat er meer openbare ruimte ontstaat tussen BG3 en BG5. Deze grotere openbare ruimte wordt gezien als extra hof en de verwachting van UvA en gemeente is dat dit een veel gebruikte verblijfsplek voor studenten gaat worden, omdat het zo strategisch ligt tussen de onderwijsvoorzieningen. De verwachting van gemeente en UvA is dat met dit 'nieuwe hof' ook de belasting elders op het BG-plein – bijvoorbeeld tegenover de woningen – afneemt. In een vervolgfase zal, mogelijk aan de hand van een ontwerpwedstrijd, verder verkend worden wat de exacte positie en vorm van de nieuwbouw wordt. In de visie van VOL BG wordt het huidige Theo Bosch-paviljoen behouden, aangepast aan de eisen des tijds en los geknipt van het monumentale deel van BG.

Hierdoor ontstaat, in de ogen van VOL BG, een veiliger openbare ruimte waarvan de doorgang 's avonds met een hek tijdelijk afgesloten kan worden. Met behoud van het Theo Bosch-paviljoen wordt voorkomen dat de nieuwbouw meer op het plein komt, uitzicht vanuit belendende woningen en de sociale veiligheid afneemt.

- **BG5:** gemeente en UvA hebben de belangen en eisen vanuit monumentaliteit, functionaliteit en openbaarheid gecombineerd in een voorstel dat uitgaat van nieuwbouw met ruimte tussen de vleugels van het monumentale deel, een iets terug gesprongen rooilijn ten opzichte van de huidige situatie en zicht op het middenrisaliet. In de visie van VOL BG wordt een aanzienlijk bescheidener nieuwbouw voorgesteld met nieuwbouw in het atrium voor met name de collegezalen. De rooilijn ligt aanzienlijk meer terug gesprongen dan het voorstel van gemeente en UvA, waardoor er in dit deel van het Universiteitskwartier meer openbare ruimte komt. De UvA stelt dat het voorstel van VOL BG in eerdere ontwerpstudies verkend is op haalbaarheid, maar afgefallen is. Hiervoor waren twee voornaamste redenen. Ten eerste zou met nieuwbouw in het atrium te weinig ruimte over blijven voor de beoogde functie van het atrium, namelijk een ruimte voor eten en drinken tussen alle onderwijsvoorzieningen in. Ten tweede zou nieuwbouw in het atrium het zicht op het middenrisaliet en het zicht op de zijvleugels

van het monument ontnemen, terwijl de monumentaliteit van dit gebouw hier juist om vraagt.

- **Fietsbereikbaarheid:** de gemeente en de UvA willen het primaat van de openbare ruimte van het Universiteitskwartier leggen bij de voetganger. De fietser is er te gast. Om dit te realiseren, lopen de fietsroutes buiten het Universiteitskwartier om, met fietsparkeervoorzieningen aan de randen van het Universiteitskwartier en in gebouwen. Wel is er shared space, waardoor fietsers – als gast – welkom blijven. In de visie van VOL BG blijft er een hoofdfietsroute over het Universiteitskwartier lopen. Deze visie sluit aan bij de enquête-uitkomst, waar een overgroot deel van de respondenten dezelfde voorkeur had.
- **Groen en biodiversiteit:** met de herinrichting van het Binnengasthuisplein, het toegankelijker maken en vergroenen van het Gasthuishof, het vergroenen van de openbare ruimte tussen het nieuwe paviljoen van BG5 en de vleugels van het monument, een nieuwe hof aan de noordzijde van de Oudemanhuispoort/Slijkstraat en het vergroenen van de autoluwe grachten wordt het Universiteitskwartier groener en biodiverser. In de visie van VOL BGG en tijdens participatiebijeenkomsten reiken de ambities hoger en vindt men de voorgestelde vergroening te weinig.

- **Collectieve verduurzaming:** uit het participatieproces komt nadrukkelijk de wens naar voren om aan te haken op de verduurzaming van de universiteitsgebouwen, de verduurzaming van ander vastgoed (in het bijzonder van De Key) en 'Amsterdam Aardgasvrij'. Vanuit de buurt zijn hier concrete initiatieven voor genomen, zoals het leggen van verbindingen met het project Green Light District en 'Amsterdam Aardgasvrij'. Uit de participatiebijeenkomst komt de vraag naar voren of de gemeente hierin geen actievere rol kan vervullen, bijvoorbeeld door initiatieven en investeerders met elkaar te verbinden.

• **Overeenstemming**

Over andere ontwerpkeuzes lijkt, in hoofdlijnen, bredere instemming onder participanten te zijn. Het gaat dan om de ontwerpkeuzes voor de Oudemanhuispoort met een extra openbaar toegankelijke ruimte en de opwaardering van de Vendelstraat, over de twee sferen van het Gasthuishof en over de ontwerprichting voor de autoluwe gracht. Ook hierbij zijn aandachtspunten voor de vervolgfase na het Strategisch Masterplan geformuleerd, grotendeels ook herbevestigd in het aanvullend onderzoek naar langzaamverkeersstromen van Ecorys (in opdracht van de UvA). Ook lijkt het onderzoek naar tijdelijk en definitief beheer, in samenspraak met de buurt, gedeelde resultaten op te leveren.

- **Mind the step**

Het participatieproces is intensief geweest, in het bijzonder voor actief betrokken buurtbewoners. Deels heeft dit tot een gedeeld resultaat geleid, deels zijn verschillen van inzicht ontstaan of gebleven. Echter, zoals in het voorgaande al herhaaldelijk opgemerkt, er volgen nog veel vervolgstappen. Waaronder ontwerpen voor gebouwen en delen van de openbaar toegankelijke ruimte, maar ook de nodige andere vervolgacties en aandachtspunten zoals hiervoor benoemd. De ervaring met soortgelijke intensieve participatieprocessen leert dat vaak een radiostilte ontstaat tijdens en na afloop van finale besluitvorming. Zo'n radiostilte dreigde al eens eerder (februari – mei 2020) en dat is ongewenst. Gemeente, UvA, bewoners en ondernemers in de buurt, maar mogelijk ook andere partijen worden opgeroepen geen gat te laten vallen in het communicatieproces en vooral op specifieke aspecten verder door te gaan.

Bijlagen

6. Procesafspraken

De buurt en de gemeenten hebben tien procesafspraken met elkaar gemaakt voor een goed, herkenbaar en navolgbaar participatieproces.

Deze tien procesafspraken zorgen ervoor dat tijdens het hele participatieproces duidelijk is hoe het proces verloopt, hoe er wordt omgegaan met de inbreng van participaten, wat de rollen van de verschillende partijen zijn en dat iedereen de mogelijkheid heeft om zich goed voor te bereiden.

De klankbordgroep heeft erop toegezien dat de procesafspraken gedurende het hele proces zijn nageleefd.

#1

Afspraak over ambities

We zorgen dat we van elkaar weten wat we met het Universiteitskwartier willen.

Bewoners, ondernemers, studenten die op het Universiteitskwartier studeren, medewerkers van de UvA die er werken, UvA, Gemeente Amsterdam en mogelijk nog anderen zullen tijdens het participatieproces duidelijk naar elkaar uitspreken wat men van het Universiteitskwartier verwacht. Door 'kleur te bekennen' over wat men van de huidige situatie vindt en wat men van de toekomst verwacht, kan een transparant gesprek gevoerd worden over belangen, over wat men met elkaar deelt en waar tegenstrijdigheden zijn.

#2

Afspraak over belangen

We onderkennen dat er verschillende belangen in het gebied spelen en spreken deze belangen open naar elkaar uit.

Achter wat we willen met het Universiteitskwartier (zie afspraak 1), schillen vaak belangen van partijen. Het is belangrijk om deze belangen te weten, want zo weten bewoners, ondernemers, studenten, medewerkers, UvA, gemeente en mogelijk nog anderen waarom met wat inbrengt in het gesprek. Inzet is uiteraard om belangen zo veel als mogelijk te combineren in het gebied, maar daar waar sprake is van belangentegenstellingen helpt het ook om deze open en zo snel mogelijk in het proces naar elkaar uit te spreken.

#3

Afspraak over tijdig gesprek

We betrekken vóórdat er formeel ingesproken kan worden over dit plan zoveel mogelijk belanghebbenden.

Om te voorkomen dat bewoners en anderen pas kunnen reageren als het plan al bijna klaar is, wordt tijdens het maken van het plan het gesprek al gevoerd. Zo kan de Gemeente Amsterdam zo tijdig mogelijk rekening houden met wat participanten verbindt en waar mogelijk verschillende opvattingen en belangen zijn.

#4

Afspraak over regierol gemeente

De Gemeente Amsterdam heeft, als hoeder van het algemeen belang, regie over het maken van het Strategisch Masterplan en het participatieproces dat hieraan vooraf gaat.

Omdat de ontwikkeling van het Universiteitskwartier niet alleen gaat over de herontwikkeling en verduurzaming van de universiteitsgebouwen, maar ook over de herinrichting van de openbare ruimte, de logistiek en het beheer heeft de gemeente de verantwoordelijkheid te zorgen voor een samenhangende aanpak en een dialoog met de samenleving. In het participatieproces zal de Gemeente Amsterdam duidelijk aangeven wie wanneer waarover beslist en wat de rol en invloed van de Universiteit van Amsterdam is.

#5
Afspraak over waardering

De Gemeente Amsterdam zet zich in om initiatieven en investeringen vanuit de samenleving mogelijk te maken.

Participatie gaat niet alleen over meedenken over een plan, maar kan ook gaan om het nemen van initiatieven in het gebied zelf. De Gemeente Amsterdam waardeert en ondersteunt het nemen van initiatieven waar dit het karakter en het publieke belang van het gebied versterkt.

#6
Afspraak over wat er gebeurt met ieders inbreng

De Gemeente Amsterdam zal duidelijk aangeven hoe de afwegingen worden gemaakt in het plan.

Het participatieproces is erop gericht om in een vroegtijdig stadium in beeld te brengen wat bewoners en ondernemers in het Universiteitskwartier, studenten die er studeren, medewerkers van de UvA die er werken, UvA, Gemeente Amsterdam en mogelijk nog anderen willen met het gebied en waarom. Op basis van deze inbreng wordt een samenhangend plan gemaakt en daarbij worden afwegingen gemaakt. Dit moet door participanten niet ervaren worden als een 'black box', maar het moet voor iedereen navolgbaar zijn welke afwegingen wanneer in het plan waarom gemaakt worden.

#7
Afspraak over goede en tijdige informatie

Om mee te kunnen denken en praten over het plan zullen alle partijen ervoor zorgen dat er volledige, begrijpelijke en tijdige informatie is.

Meedenken en meepraten over de toekomst van het Universiteitskwartier kan alleen als alle participanten over goede, begrijpelijke en tijdige informatie beschikken. Zo kan men zich goed voorbereiden en echt gesprekspartner zijn. Via de webpagina over het Universiteitskwartier, via tijdige uitnodigingen en achtergrondinformatie hierbij en via de sociale media zal de Gemeente Amsterdam ervoor zorgen dat deze informatie beschikbaar en actueel is

#8
Afspraak over open en regelmatig communicatie

Het is belangrijk dat er tijdens het participatieproces, maar ook daarna met regelmaat gecommuniceerd wordt – ook over tegenvallers.

Een serieus gesprek vraagt om veel aandacht voor het communicatieproces. Dit moet in een open sfeer en regelmatig plaats vinden. Het moet ervaren worden als een wederzijds gesprek tussen gemeente en samenleving. En hierbij hoort ook een open communicatie als er vertraging plaats vindt of er onvoorziene situaties optreden. Alleen zo kunnen relaties onderhouden worden en is voor iedereen te volgen wat er waarom (nog niet) gebeurt. Een regelmatige communicatie is echter ook geen garantie op volledige overeenstemming. Het kan en moet mogelijk zijn om het met elkaar oneens te zijn.

#9
Afspraak over welk gebied de participatie gaat

Het participatieproces gaat over het Universiteitskwartier, maar wanneer ontwikkelingen en/of beleid erbuiten van invloed (kunnen) zijn op het gebied wordt de focus verbreed.

Het plan en het participatieproces gaan over het Universiteitskwartier, maar wanneer er ontwikkelingen zijn die er buiten spelen en van invloed (kunnen) zijn op het Universiteitskwartier wordt dit duidelijk benoemd en besproken. Op een plankaart wordt duidelijk aangegeven wat de begrenzing van het plangebied Universiteitskwartier is.

#10
Afspraak over (tijdelijk) beheer

Het participatieproces en het plan gaan niet alleen over de toekomst van het gebied, maar ook om de leefbaarheid 'in het nu' en het hiervoor benodigde (tijdelijk) beheer.

Het participatieproces en het plan kunnen niet alleen gaan over de (verre) toekomst, maar moeten er ook voor zorgen dat de leefbaarheid nu en tijdens de bouwactiviteiten gewaarborgd is. De Gemeente Amsterdam zet zich in om samen met de UvA, bewoners en mogelijk andere partijen de leefbaarheid van het gebied op peil te houden.

7. Thema's en uitgangspunten

Voor het Strategisch Masterplan zijn hoofdthema's en uitgangspunten opgesteld. Deze zijn met de buurt besproken, aangescherpt en getest. De uitgangspunten waarborgen de huidige en toekomstige kwaliteiten van het Universiteitskwartier en vormen de grondslag voor het Strategisch Masterplan.

Leefbaarheid en veiligheid

In het Universiteitskwartier...

- ...staat leefbaarheid voorop.
- ...wordt leefbaarheid actief beheerd.
- ...wordt drukte gemanaged.
- ...is het veilig.

Identiteit

In het Universiteitskwartier...

- ...is een balans tussen functies.
- ...is het rustig, sereen of levendig.
- ...vinden ontmoetingen plaats.
- ...komen voorzieningen die passen bij het kennis- en woonmilieu.
- ...wordt eigenaarschap gefaciliteerd.

Toegankelijkheid

In het Universiteitskwartier...

- ...zijn de verbindingen met de omgeving verbeterd.
- ...zorgen de entrees/poorten voor een gepast gedrag.
- ...is duidelijk welke openbare ruimte publiek, semipubliek en privé is.
- ...wordt zelfbeheer actief ondersteund.

Historie en monumentaliteit

In het Universiteitskwartier...

- ...is de hovenstructuur versterkt.
- ...is de samenhang tussen de gebouwen verbeterd (ensemble).
- ...is de aansluiting van gebouwen op de openbare ruimte verbeterd.
- ...zijn openbare ruimtes en gebouwen flexibel/adaptief.

Bereikbaarheid en logistiek

In het Universiteitskwartier...

- ...heeft de voetganger voorrang, maar is niet dominant aanwezig.
- ...is onderdeel van doorgaande fietsroutes onder voorwaarden.
- ...is het fietsparkeren op eigen terrein.
- ...vindt de logistieke bevoorrading plaats aan de randen.
- ... worden waterwegen benut voor logistiek en bevoorrading.
- ...is de verkeersveiligheid geborgen.

Duurzaamheid en groen

In het Universiteitskwartier...

- ...wordt ingezet op het collectief verduurzamen en energieneutraal maken van het gebied.
- ...is men circulair.
- ...zijn gebouwen en openbare ruimte klimaatbestendig.
- ...wordt geëxperimenteerd met nieuwe vormen van verduurzamen.
- ...is meer groen.
- ...dient het groen vele doelen.

8. Meet ups

Meet Up #1

25 juni 2019

Een goed participatieproces vraagt om duidelijkheid vooraf. Immers, alleen door vooraf te weten hoe een dergelijk proces verloopt, wie erbij betrokken zijn, hoe omgegaan wordt met verschillende belangen en wat er gebeurt met de inbreng van participanten kan men bepalen of men het de moeite waarde vindt om mee te doen en kan iedereen volgen wat er met de resultaten van participatiebijeenkomsten gebeurt. Voor het Universiteitskwartier is deze duidelijkheid vooraf des te belangrijker omdat er al jaren nagedacht wordt over de toekomst van dit gebied en dit zowel positieve als negatieve ervaringen heeft opgeleverd.

Meet Up #1 verzilvert deze ervaringen: wat ging er in de afgelopen jaren goed, wat ging er niet goed en wat vraagt dit aan afspraken tussen participanten enerzijds en de Gemeente Amsterdam anderzijds over het aankomend participatieproces?

Resultaat van Meet Up #1 zijn tien afspraken. Deze afspraken zijn tijdens Meet Up #3 geaccordeerd, met als kanttekening dat wanneer tijdens vervolgbijeenkomsten nog voortschrijdende inzichten worden geboekt, er ruimte moet zijn om de tien afspraken aan te passen.

Om tot tien afspraken te komen, is tijdens Meet Up #1 gedeeld wat voor goede, minder goede en slechte ervaringen zijn opgedaan met eerdere plannenmakerij, communicatie en participatie, welke lessen hieruit te trekken zijn voor het vervolg en tot wat voor afspraak dit leidt. De voorlopige uitkomsten van Meet Up #1 zijn tijdens Meet Up #2 op onderdelen nog aangevuld en aangescherpt en, zoals gesteld, tijdens Meet Up #3 voor akkoord bevonden.

Meet Up #2

2 juli 2019

Tijdens Meet Up #2 heeft de Gemeente Amsterdam, op basis van verkenningen en eerdere bijeenkomsten, vijf hoofdthema's voor het Strategisch Masterplan benoemd en deze vertaald naar uitgangspunten waarmee het Strategisch Masterplan rekening moet houden. Belangrijke grondslag voor deze hoofdthema's is de historische analyse van het gebied.

Om de eeuwenlange geschiedenis van het Universiteitskwartier als anker voor de toekomstige ontwikkelingen te laten dienen, heeft de Gemeente Amsterdam aan de hand van kaartenanalyse en aanvullende historische studies onderzocht wat het gebied voor functies heeft gehad en hoe het zich stedenbouwkundig heeft ontwikkeld. Hieruit zijn zogenoemde 'constanten' geformuleerd, ofwel dat wat het gebied door de eeuwen heen stedenbouwkundig kenmerkt:

- Het gebied is altijd een combinatie van gebouwen en open ruimtes geweest.
- Het gebied is op te vatten als een superblok met grote gebouwen (grote korrel) en kleine parcellering (kleine korrel).
- Het gebied heeft altijd een binnengebied met instellingen (ziekenhuis, universiteit) en daar omheen een profane buitenring gekend.
- Het gebied heeft van oudsher de tegenstellingen in zich van contemplatief versus seculier en rustig versus dynamisch.
- In het binnengebied is altijd een dominante functie geweest: hospitaal/gasthuis/ziekenhuis, rooms-katholieke kloosterenclave, onderwijs. Dit is altijd gecombineerd geweest met aanverwante diensten en wonen.

- Het gebied heeft altijd meerdere grote en kleine ontsluitingen naar de omgeving gehad, die in de loop der tijd overigens op verschillende plekken waren.
- Het gebied is altijd gekenmerkt door veel groen en water, naast bebouwing en openbare ruimte.

Deze historische analyse en de hoofdthema's en uitgangspunten die hieruit voortkomen voor het Strategisch Masterplan zijn verder besproken tijdens Meet Up #2. Dit leidt onder meer tot het benoemen van een extra hoofdthema – leefbaarheid en veiligheid – en het onderschrijven, aanscherpen en aanvullen van de gemeentelijke uitgangspunten. De uitkomsten van Meet Up #2 zijn onder meer verslagen in een overzichtstabel met hoofdthema's en uitgangspunten zoals door de Gemeente Amsterdam voorgesteld, hoofdthema's en uitgangspunten zoals door de buurt voorgesteld en de eerste conclusies hierbij.

Meet Up #3

9 juli 2019

Tijdens Meet Up #3 worden de procesafspraken tussen Gemeente Amsterdam en de buurt geaccordeerd. Tevens worden de uitgangspunten waar gemeente en buurt verschillend over denken nader besproken. Door hier nog eens verder over door te spreken, blijkt dat de verschillen in belangrijke mate te overbruggen zijn of zelfs weg te nemen zijn. De uitkomsten van deze bijeenkomst zijn vastgelegd in een geactualiseerd overzicht van hoofdthema's en uitgangspunten.

Tijdens Meet Up #3 spreekt de buurt waardering uit voor de wijze waarop de Gemeente Amsterdam het participatieproces nu inzet. Ook toont men begrip voor het vrij algemene karakter van de eerste bijeenkomsten; dat hoort bij het maken van afspraken over het participatieproces en het bepalen van hoofdthema's en uitgangspunten voor het Strategisch Masterplan. Maar de buurt geeft ook nadrukkelijk aan nu toe te zijn aan het concreet maken wat deze hoofdthema's en uitgangspunten nu betekenen voor specifieke plekken in het Universiteitskwartier. Vraag aan de Gemeente Amsterdam is dan ook om het participatieproces na de zomer te starten met het concretiseren van de uitkomsten uit de Meet Up's van voor de zomer. Daarnaast zijn er vragen gesteld over de verhouding tussen gemeente en Universiteit van Amsterdam, over het verduidelijken van wat het Strategisch Masterplan is en wat wel of niet meegenomen wordt uit eerdere verkenningen, waaronder die van West 8. Deze vragen worden verwerkt in een Vraag&Antwoord, die op de projectpagina zal worden geplaatst.

Meet Up #4

27 augustus 2019

De bijeenkomsten na de zomer zijn gestart met het, opnieuw, verspreiden van een brief in de buurt. In deze brief is het participatieproces in herinnering gebracht en is een vooruitzicht gegeven op de nieuwe bijeenkomsten. Tevens is verwezen naar de projectpagina waarop de voorgaande bijeenkomsten verslagen zijn en waarop de enquête te vinden is.

Tijdens Meet Up #4 zijn de uitgangspunten voor het Strategisch Masterplan 'getest' aan de hand van twee locaties. De deelnemers van de bijeenkomst hebben zelf twee locaties gekozen: de binnenterreinen achter het Allard Pierson Museum en de omgeving van de Oudemanhuispoort-Slijkstraat. Door concreet in te zoomen op twee locaties is verkend of de geformuleerde uitgangspunten voldoende richting geven. Voor een groot aantal uitgangspunten is dit het geval, maar het 'testen' geeft ook aanleiding om bepaalde uitgangspunten aan te scherpen of te herformuleren. Tevens blijken enkele uitgangspunten in deze fase van het participatieproces – zonder kaarten of eerste concepten van het Strategisch Masterplan – nog lastig te 'testen'. Mede daarom wordt tijdens Meet Up #4 toegezegd om tijdens de volgende bijeenkomst de eerste concept-openbare ruimtekarten voor te leggen. Hiermee kan het gesprek concreter worden.

Meet Up #5

17 september 2019

Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste concept-openbare ruimtekarten gepresenteerd. De eerste kaart betreft een functiekaart; hierop is te zien waar welke voorziening verwacht wordt. De tweede kaart betreft een sferenkaart; hierop zijn de openbare ruimtes van het Universiteitskwartier onderscheiden naar verwachte dynamiek en groen. De derde set aan kaarten laat zien hoe de openbare ruimtes gedurende de dag, avond en nacht publiek toegankelijk blijven of tijdelijk afgesloten worden. De vierde kaart betreft de logistiek; hierop is te zien waar plekken voorzien zijn voor het organiseren van afval en materialen. De concept-openbare ruimtekarten worden toegelicht door de gemeente en de Universiteit van Amsterdam.

Daarnaast wordt de eerste respons op de enquête gepresenteerd en wordt toegelicht wat uit de gesprekken met de ondernemers in de buurt gekomen is. Tot slot wordt aangegeven hoe de uitgangspunten verder aangescherpt zijn aan de hand van de uitkomsten van Meet Up #4.

Na deze toelichtingen is er ruimte om verder in gesprek te gaan over de concept-openbare ruimtekarten. Dit levert al verschillende reacties op. Echter, omdat de deelnemers tijdens Meet Up #5 niet in de gelegenheid waren om zich voor te bereiden op de gepresenteerde concept-openbare ruimtekarten wordt aan het eind van de bijeenkomst de vraag gesteld of men behoefte heeft aan een extra Meet Up. Deze belangstelling is er bij een aantal buurtbewoners. Men geeft aan in de tussentijd de aangescherpte uitgangspunten nog eens naast de eerste concept-openbare ruimtekarten te leggen.

Meet Up #6

1 oktober 2019

Tijdens deze extra bijeenkomst zijn de eerste concept-openbare ruimtekarten verder besproken. Tussentijds is er door de gemeente wel verder gewerkt aan de kaarten en stedenbouwkundige Veronika Meijer ligt de belangrijkste aanpassingen aan de kaarten daarom eerst toe. Naast de functiekarte, sferenkarte, dag/avond/nacht ritme kaarten en de logistieke kaart zijn er nog twee kaarten gemaakt, namelijk een fietsroutekaart en een autoluwkaart. Op de fietsroute kaart staan de belangrijkste fietsroutes door en rond het gebied en de (ondergrondse) fietsparkeerplekken aangegeven. De autoluwkaart geeft aan welke delen in het gebied afgesloten worden voor autoverkeer (autovrij) en welke delen slechts gedeeltelijk toegankelijk zijn voor autoverkeer (autoluw).

Ook West 8 is op deze bijeenkomst aanwezig. Penne Hangelbroek geeft namens West 8 inzicht in welke locaties nader onderzocht worden, welke inzichten hierbij opgedaan worden en hoe de uitgangspunten die uit het participatieproces zijn voortgekomen hierin worden meegenomen. Benadrukt wordt dat het gaat om ontwerpende onderzoeken, waarover nog verder overleg nodig is. In zijn presentatie stond hij stil bij: Oudemanhuispoort en omgeving, Gasthuishof en Binnengasthuisgebied.

Tot slot wordt een vooruitblik gegeven op het programma van 8 oktober 2019; de bijeenkomst in Pakhuis de Zwijger waar de uitkomsten van het participatieproces tot nu toe centraal staan.

Op de volgende pagina's zijn de concept-openbare ruimtekarten met daarop ook alle gemaakte opmerkingen weergegeven.

Legenda

- Bibliotheek
 - Onderwijs omgeving
 - Luwe buitenruimte
 - Plek met verblijfskwaliteit
 - Universiteits Bibliotheek Studieplek / 'overkapte buitenruimte'
 - Aula
 - Studieplek
 - Museum
 - Ingang fietsenkelder
 - Kerk gebouw (eigendom UVA)
 - Koffie
 - Theater
 - Eten
 - Metro halte
 - Gewenste brug
 - Bebouwing
 - Bestaande Bomen
 - Water
 - Gemeente bezit (openbaar toegankelijk)
 - Gemeente bezit ('S avonds afgesloten)
 - Gemeente bezit (Onderhouden door bewoners)
 - Eigenaar de Key (prive tuinen)
 - Eigenaar de Key (Openbaar toegankelijk)
 - Eigenaar de Key (Niet toegankelijk)
 - Eigenaar UVA ('S avonds afgesloten)
 - Eigenaar UVA (Openbaar toegankelijk)
 - Eigenaar UVA (Niet toegankelijk)
 - Prive (Niet toegankelijk)
 - Gesloten poorten
 - Zoekgebied bebouwing nog nader te bepalen
 - Entree Universiteitskwartier
 - Ingang
 - Gewenste verbindingen
 - Bestaande verbindingen
- Functies in de plint op de begane grond
- Hotels
 - Horeca
 - Wonen
 - Kantoren
 - Theater
 - Galerie
 - Winkel
 - Pleziervaart
 - Museum
 - Kerkgebouw

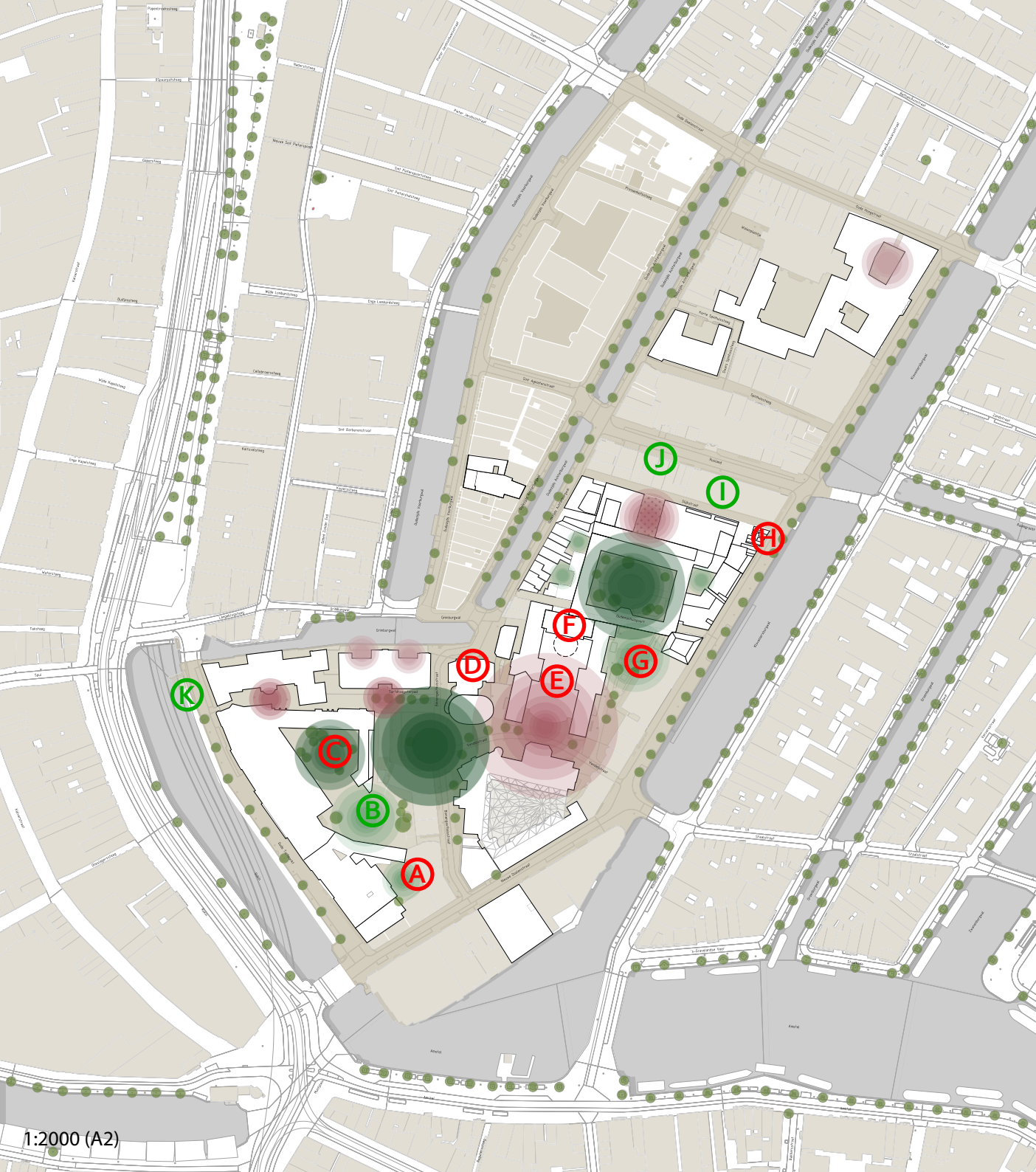
Vind ik goed

- B.** Het ronde gebouw weg.
- F.** Brug kan goed uitwerken.

**Plankaart openbare ruimte
Universiteitskwartier**

Dit kan beter

- A.** Dit wordt ook een drukpunt, fietsenkelder. Fiets/looppad.
- C.** De ingang via de creche gaat over eigen grond van DeKey. Dat kan niet zomaar.
- D.** Op deze plek zou waterberging die het huidige plein omvat de beste oplossing zijn.
- E.** In plaats van Theo Bos tussen BG3 en BG5 --> Aula ipv op mensenplek.
- G.** Kan hier geen groen hof komen ipv aula?
- H.** Wateropvang voor groen?
- I.** Hoe zit het met studentenstroom vanaf huidige OMHP + UB?
- J.** Dit wordt ook een drukpunt: Logistiek, fietsen aula. Autoluw?
- K.** Hoofd laad en los ruimte ingang kloveniersburgwal om UB te voorzien lijkt me niet gunstig.

Legenda

- Drukke buitenruimte
- Luwe buitenruimte
- Drukke groene buitenruimte
- Luwe groene buitenruimte

Vind ik goed

- B.** Goed plan om het plein te vergroenen.
- I.** Goed dat hier een doorgang komt. Zeker in combinatie met nieuwe straat West 8.
- J.** Compliment. Idee West8 deze 'steeg' gaat toeloop absorberen.
- K.** Deze rustplek.

Dit kan beter

- A.** Beste invulling: Bijen/blindertuin met wilde bloemen ipv gras in luwe deel.
- C.** Check bij West8 of deze plek bij hen ook groen is ipv rood.
- D.** Houdt rekening met lichtinval voor bewoners in geval van nieuwbouw Theo Bos.
- E.** Hier groen plek maken waar studenten koffie kunnen dringen in de zon (mensa).
- F.** Piramide afbreken en groen hof maken.
- G.** Hoe zit het met de doorstroom op het pleintje tussen OMHP en UB?
- H.** Logistiek, fiets autou? Wat gebeurt er met de gevels op Kloof?

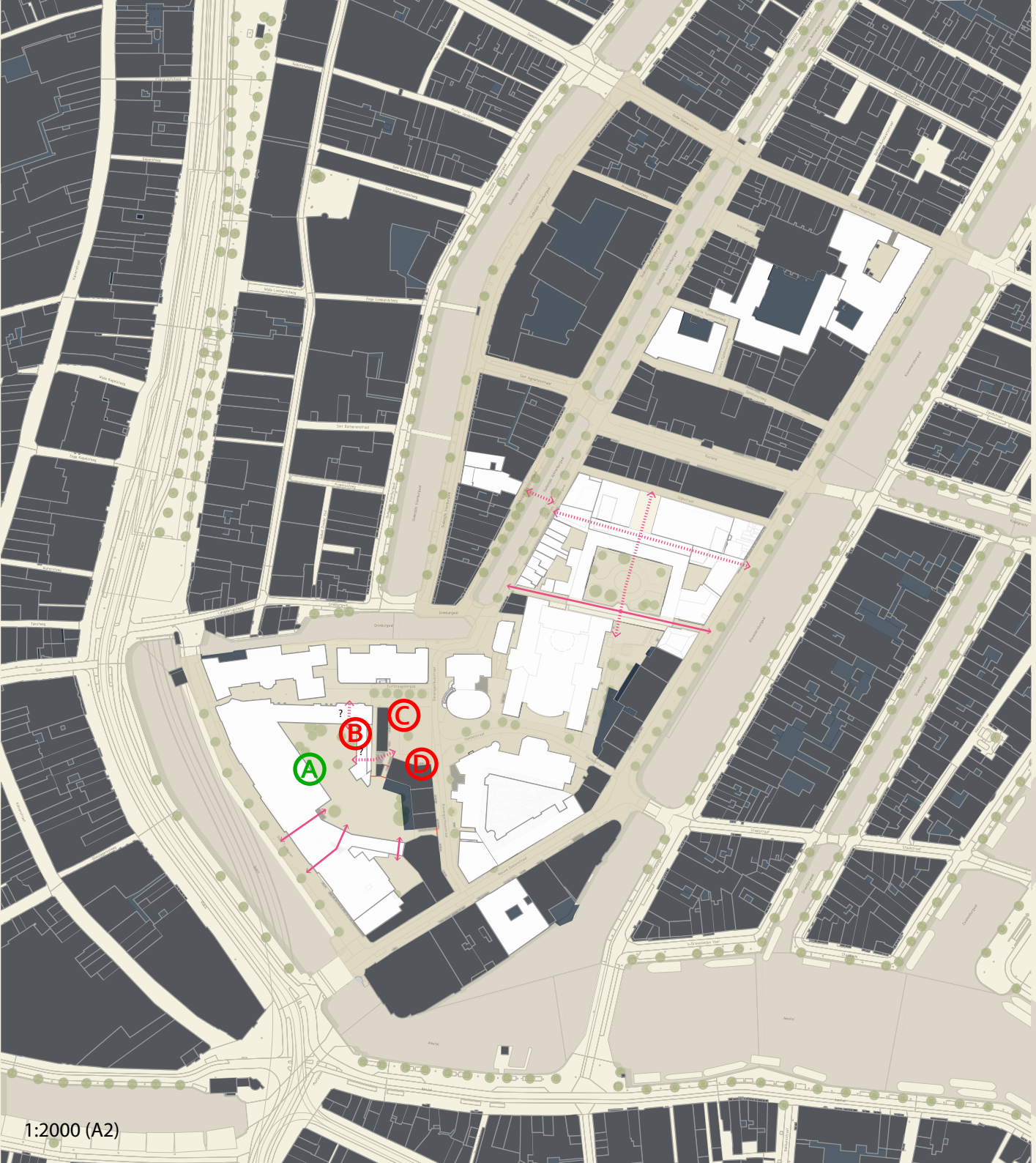
Sferen kaart openbare ruimte Universiteitskwartier

Concept versie
30-09-2019

X X X
Gemeente
Amsterdam
Ruimte & Duurzaamheid

Noord

Legenda

- Toegankelijke buitenruimte
- Niet toegankelijke buitenruimtes
- Overige bebouwing
- Gebouwen UVA open
- Open verbindingen / doorgangen (tijdens openingstijden gebouwen)
- Gewenste verbindingen / doorgangen (tijdens openingstijden gebouwen)
- Gesloten poorten

Vind ik goed

- A.** Gebouw ontsloten aan Turfdraagsterspad. Graag met twee ingangen.

Dit kan beter

- B.** De ingang via de huidige ingan van de creche is geen goed plan. Overlast voor bewoners.
- C.** Toegang via huidige deur van creche geeft teveel overlast. (hele dag ipv 2 korte spitsuren)
- D.** Hoe is het rimte open/dicht in het weekend?
- E.** Openingstijden in weekend zouden anders moeten zijn ivm zondagsrust/uitslapen bijvoorbeeld vanaf 10.00u.

E

08:30 - 18:00

Overdag openbaar toegankelijk

Universiteitskwartier

Concept versie

30-09-2019

XXXX
Gemeente
Amsterdam
Ruimte & Duurzaamheid

Noord

Legenda

- Toegankelijke buitenruimte
- Niet Toegankelijke buitenruimte
- Gesloten gebouwen van de UVA
- Overige bebouwing
- Gebouwen UVA open
- UVA College Zalen tussen **18:00** en **21:00** uur open
- Niet toegankelijke buitenruimte vanaf **22:00**

H → Open verbindingen / doorgangen (tijdens openingstijden gebouwen)

D → Gewenste verbindingen / doorgangen (tijdens openingstijden gebouwen)

Vind ik goed

- D. Goed plan voor de toegang. Minimale overlast voor bewoners
- E. Scheiding met poortjes goed.
- F. Ja goed dat deze doorgang bij bij speeltuintje om 22.00uur wordt afgesloten.

Dit kan beter

- A. 's avonds eerder afsluiten 18.00u ipv 22.00u. In lijn met luwte karakter.
- B. Eerder sluiten.
- C. Tweede ingang extra interactie met Turfdragsterpad.
- G. 18.00 tot 00.00 is te ruim. Tot 23.00uur zou beter zijn ivm nachtrust van bewoners.
- H. Zorg dat Beveiliging ook beseft heeft over waarom een plek dicht gaat.
- I. Huidige praktijk is dat beveiliging soms eigen openingstijden gaan hanteren omdat dit makkelijker is in hun shifts. Bijvoorbeeld 5.00uur open ipv 7.30uur.

18:00 - 00:00 G

's Avonds openbaar toegankelijk

Universiteitskwartier

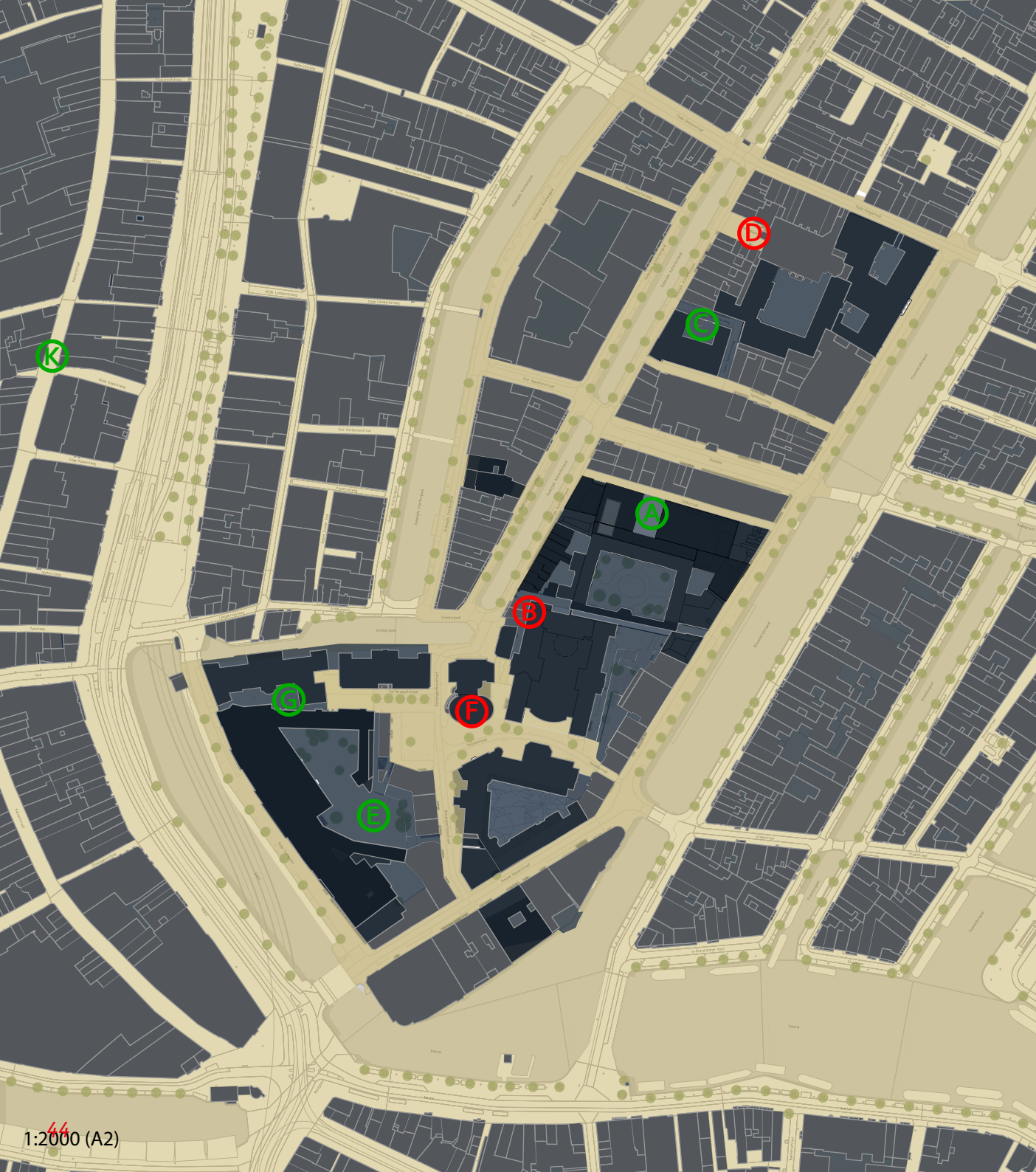
Concept versie

30-09-2019

X
X **Gemeente**
X **Amsterdam**
X **Ruimte & Duurzaamheid**

Noord

Legenda

- Toegankelijke buitenruimte
- Niet toegankelijke buitenruimtes
- Gesloten gebouwen van de UVA
- Overige bebouwing

Vind ik goed

- A.** Hof erbij goed idee. Breekt de Slijkstraat
- C.** Ja goed dat dit wordt afgesloten
- E.** Zeker goed dat het afgesloten is. En graag t/m 8.30uur, zoals hier aangegeven.
- G.** Goed dat het binnenhof 's nachts is afgesloten. Ben ik het mee eens.

Dit kan beter

- B.** Raar plekje nog eens goed naar kijken
- D.** Formaliseren dat dit wordt afgesloten savonds. Bewoners hebben nu zelf een hek geplaatst hier dat savond dicht gaat.
- F.** Hele gebouw zou weg mogen.

00:00 - 08:30

's Nachts openbaar toegankelijk

Universiteitskwartier

Concept versie

30-09-2019

 Gemeente
Amsterdam
Ruimte & Duurzaamheid

Legenda

- Logistieke routes
- Principe; zo snel mogelijk de stad uit
- ▶ Rij-richting
- █ Logistieke routes in venstertijden (07:00-11:00)

Vind ik goed

- A. Logistieke routes via buitenrand van het terrein
- B. Mogen taxi's ook op venstertijden?
- C. Optisch wel een goed idee die brug hier. Voert veel mensen af

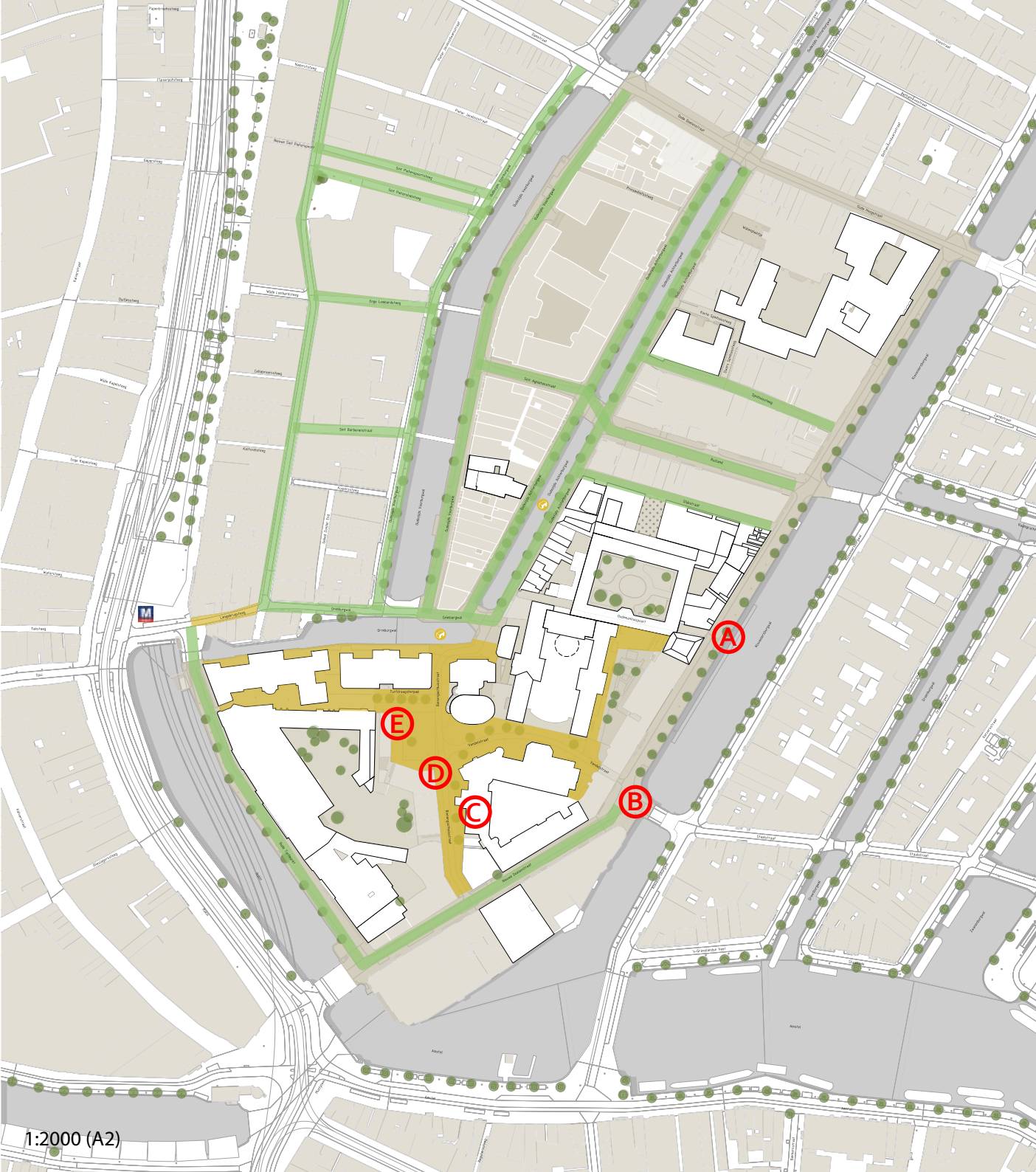
Dit kan beter

- D. Liever geen brug voor die paar keer per jaar dat men naar Agnietenkapel moet. Optisch ook jammer van de gracht.

Logistieke routes
Universiteitskwartier

Concept versie
30-09-2019

Legenda

- Autovrij
- Autoluw

Vind ik goed

Dit kan beter

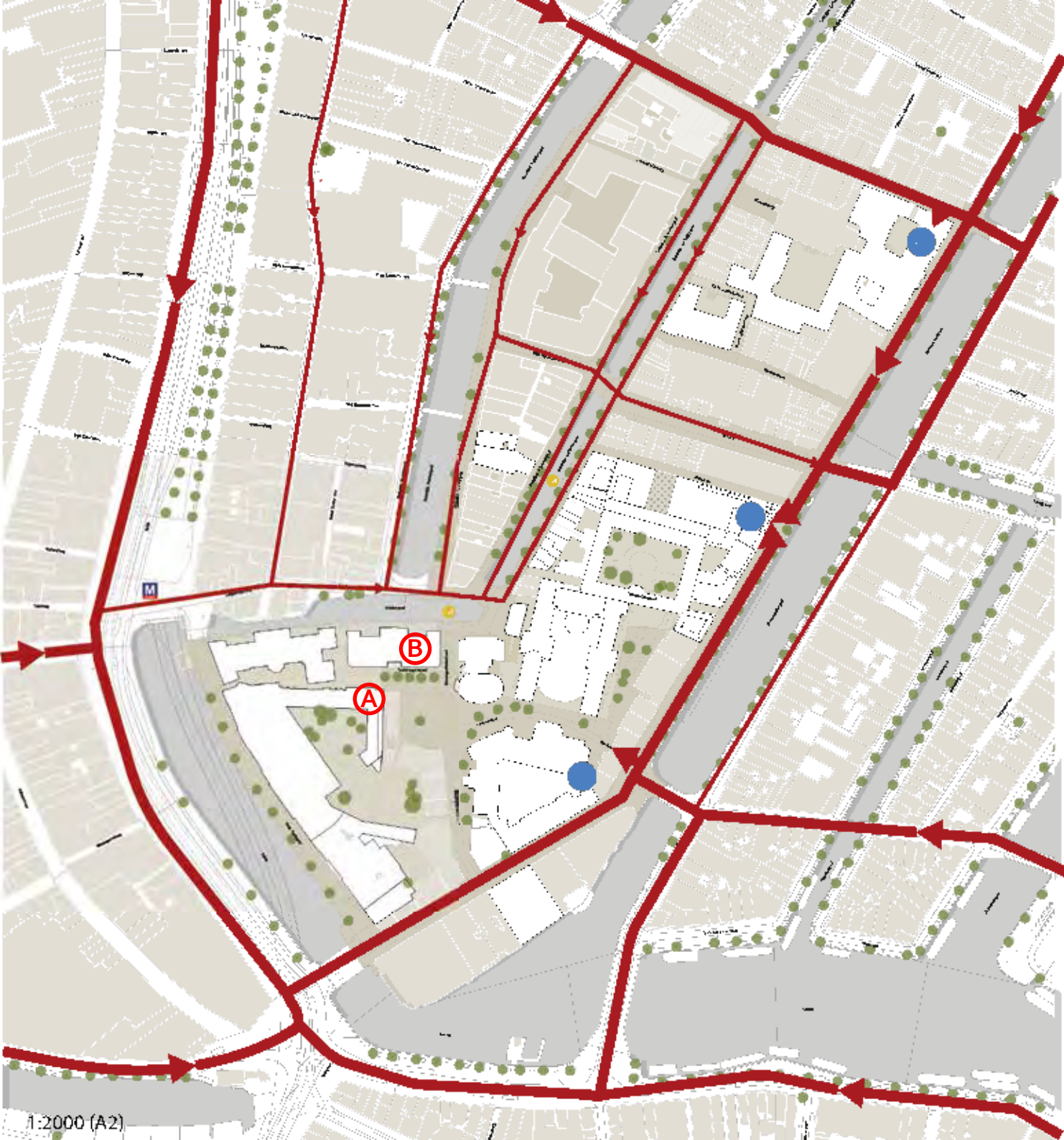
- A.** Wordt de Kloveniersburgwal dan een verkeersader?
- B.** Nu te veel taxis overdag. Maar ook 's avonds en in de nacht op de Kloveniersburgwal.
- C.** Ontwikkel een praktisch model voor laden/lossen t.b.v. bewoners. Bijvoorbeeld een sleutelpunt.
- D.** Bewoners met auto wil ook bij zijn huis kunnen!! Graag permanente ontheffing.
- E.** Huidige situatie functioneel uitstekend behoudt dit i.p.v. autovrij.

Autoluw en Autovrij Universiteitskwartier

Concept versie
30-09-2019

 Gemeente
Amsterdam
Ruimte & Duurzaamheid

Legenda

- Ondergrondse fietsberging
- Primaire fietsroutes
- Secundaire fietsroutes

Vind ik goed

Dit kan beter

- A. Als er een voetgangerspad komt ga ik er wel fietsen.
- B. Wens meeste bewoners. Huidige fietsroutes (secundair) moeten behouden blijven in verband met veiligheid (sociaal) + functie meniging (andere bezoekers dan UvA).

Aanrijroutes Fiets
Universiteitskwartier

Concept versie
07-10-2019

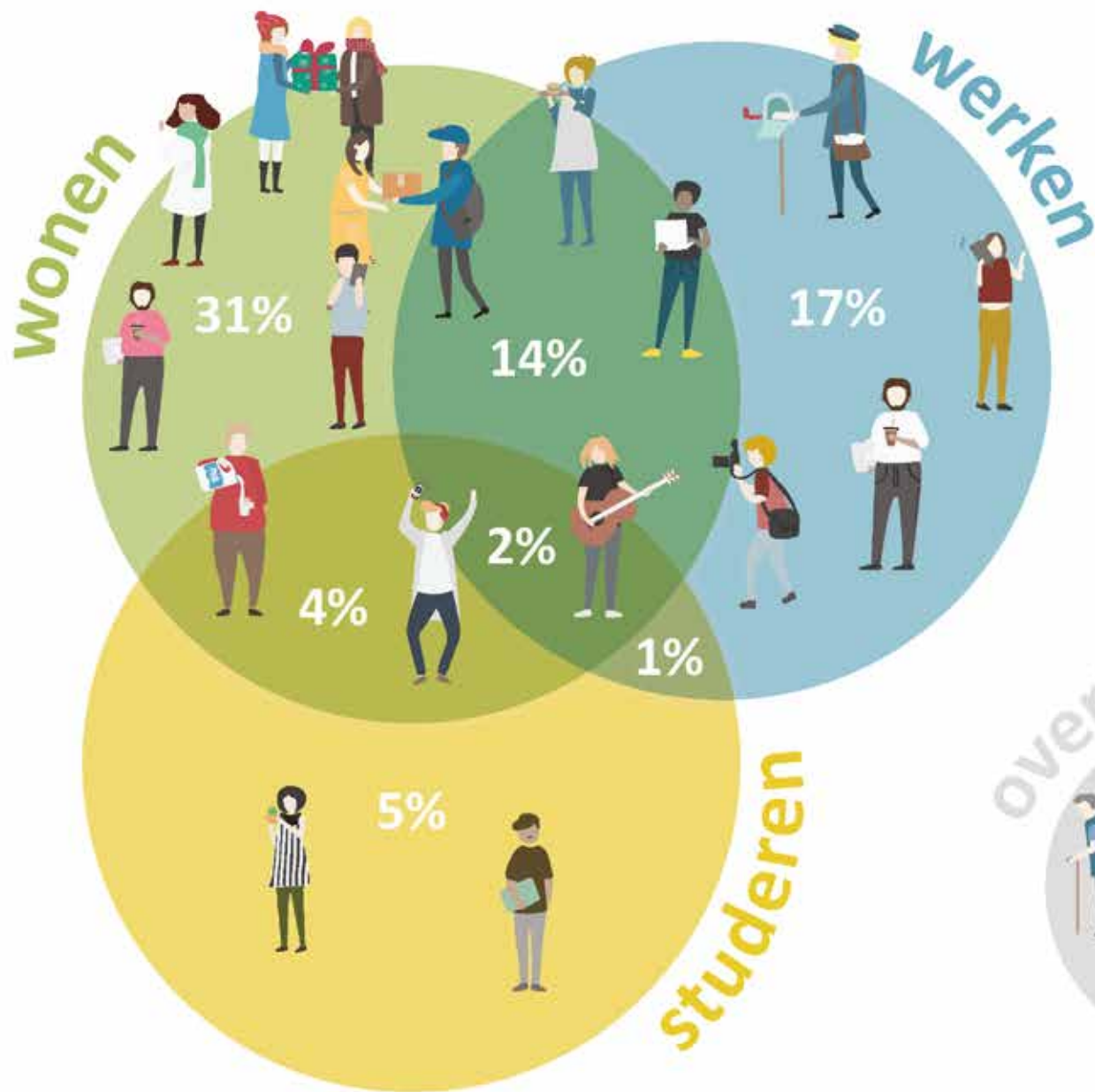

Gemeente
Amsterdam
Ruimte & Duurzaamheid

9. Enquête over thema's en uitgangspunten

Respondenten

De enquête is in gevuld door 410 personen, hen is ook gevraagd of zij wonen, werken en/of studeren in het Universiteitskwartier. Deze infographic geeft de verdeling weer. Het grootste deel van de respondenten (31%) woont alleen in het gebied. Twee procent van de respondenten woont, werkt en studeert in het gebied. De 26% die in de categorie overige valt zijn mensen die noch wonen, noch werken, noch studeren in het Universiteitskwartier maar voor wie de ontwikkelingen wel van invloed zijn, bijvoorbeeld omdat zij in de nabij gelegen straten wonen.

Enquête en gesprekken in de buurt

Om zoveel mogelijk belanghebbenden en belangstellenden in de gelegenheid te stellen om in deze fase van de planvorming hun ideeën over de ontwikkeling van het Universiteitskwartier te delen, zijn parallel aan de Meet Up's aanvullende acties verricht. Er is een digitale enquête opgesteld waarin de hoofdthema's en uitgangspunten, zoals voortgekomen uit de bijeenkomsten voor de zomer, zijn gepeild. De vragen in deze enquête zijn vooraf voorgelegd en voor een deel ook aangescherpt door de Universiteit van Amsterdam en een vertegenwoordiging vanuit VOL BG. Zoals gesteld is deze enquête kenbaar gemaakt via een huis-aan-huis flyer in de buurt, sociale media en de communicatie van de UvA.

Aanvullend op de digitale enquête, zijn tijdens twee avonden bezoeken gebracht aan zo'n 60 bewoners. Het projectteam is langs de deuren gegaan en heeft ook zo nog bewoners kunnen informeren en hun ideeën over de uitgangspunten kunnen peilen. Het beeld dat uit deze gesprekken aan de deur komt, is vrijwel identiek aan de digitale respons. Alleen op de vraag of er extra afspraken nodig zijn over het managen van mogelijke drukte in een omgeving waar ook gewoond wordt, komt een ander beeld naar voren. De stelling 'omdat er ook gewoond wordt, vraag de drukte van studenten om extra afspraken, zoals sluiting laat in de avond en 's nachts van universiteitsbibliotheek en andere voorzieningen' wordt door 71% van de digitale respondenten ondersteund, terwijl dit maar 47% van de respondenten is via de huisgesprekken. Belangrijkste reden voor deze lagere ondersteuning is dat bewoners via de huisgesprekken aangeven dat er nu ook al studenten wonen en dat dit prima gaat.

De respons op de enquête – digitaal en via de huis-aan-huis gesprekken – is in vergelijking met soortgelijke enquêtes hoog: zo'n 18% (i.c. 410 enquêtes, waarvan 349 digitaal en 61 via huis-aan-huis gesprekken op zo'n 2.260 adressen in de buurt). De antwoorden ondersteunen overtuigend de hoofdthema's en uitgangspunten voor het Strategisch Masterplan, zoals deze uit het participatieproces voor de zomer naar voren zijn gekomen. Bij iedere vraag hadden de respondenten de mogelijkheid om een toelichting of aanvullende reactie te geven. Dit is veelvuldig gedaan.

Resultaten enquête

De volgende infographics geven de resultaten per vraag weer. Bij deze uitslagen zijn de antwoorden van alle 410 respondenten meegenomen. In de analyse is gekeken of respondenten die er wonen anders antwoorden dan bijvoorbeeld respondenten die er wonen en studeren. Hierin waren echter geen grote verschillen te zien.

Bij iedere vraag kon men ook een toelichting geven. Een aantal verduidelijkende of nuancerende toelichtingen zijn in de infographics opgenomen.

1

De universiteit met al haar voorzieningen zoals universiteitsbibliotheek, museum, theater en academische club is van toegevoegde waarde voor de historische binnenstad.

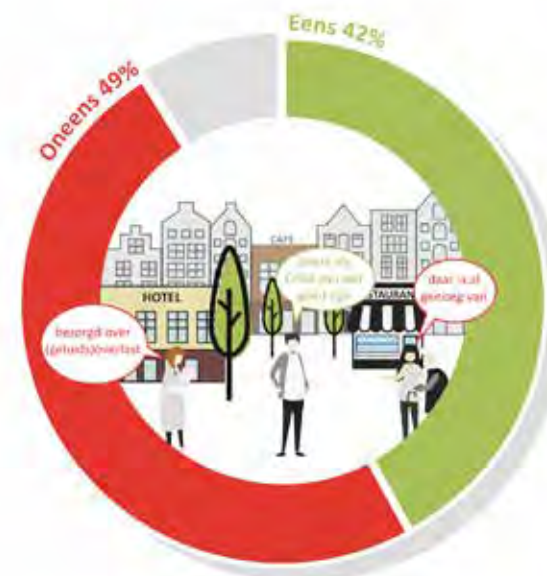
2

Er kan prettig gewoond worden in een gebied met universiteitsgebouwen en bijbehorende voorzieningen.

3

In een gebied waar studenten en bezoekers van de universiteitsbibliotheek en andere universiteitsvoorzieningen komen, hoort ook extra horeca.

4

Omdat het Universiteitskwartier in de binnenstad ligt, zullen er ook toeristen komen.

Maar doordat het een gebied wordt met universiteitsgebouwen, universiteitsvoorzieningen en woningen zullen toeristen hier geen overlast veroorzaken,

5

Omdat er ook gewoond wordt, vraagt de drukte van studenten om extra afspraken,

Zoals: sluiting laat in de avond en 's nachts van universiteitsbibliotheek en andere voorzieningen.

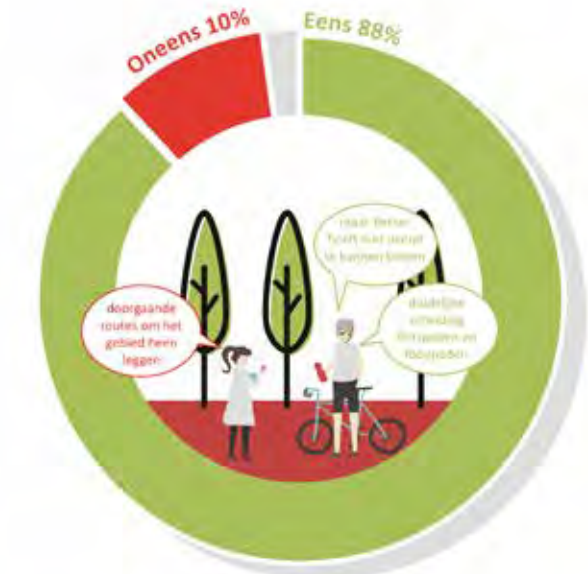
6

Het Universiteitskwartier is voor auto's alleen bereikbaar voor laden en lossen van goederen en voor taxi's.

7

Het is goed dat in het Universiteitskwartier doorgaande fietsroutes blijven.

8

Het is goed dat de logistiek (het halen en brengen van goederen) zoveel mogelijk via het water plaatsvindt.

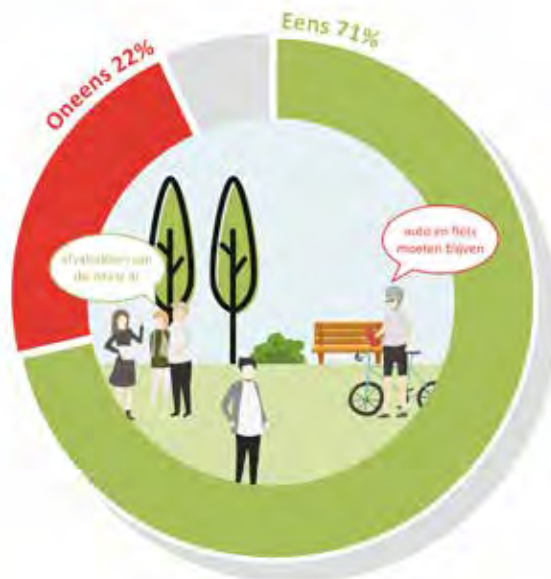
9

Het is in verband met de leefbaarheid goed dat binnenterreinen grenzend aan de woningen op het BG-terrein laat op de avond en 's nachts afgesloten worden.

10

De openbare ruimte in het Universiteitskwartier moet een prettig verblijfsklimaat hebben zonder auto's, fietsen en afvalzakken op straat.

11

Het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte in het Universiteitskwartier is een verantwoordelijkheid van ons allemaal.

Dat betekent dat gemeente, universiteit, bewoners en bezoekers hier een actieve bijdrage aan leveren.

12

Er moeten hoge ambities gesteld worden aan het verduurzamen van het gebied (gebouwen en openbare ruimte).

Ook als dit tot investeringen leidt voor andere eigenaren dan de Universiteit van Amsterdam.

13

De gemeente dient het verduurzamen van het Universiteitskwartier actief te faciliteren.

14

Het Universiteitskwartier moet groener worden dan het nu is.

Bijvoorbeeld door meer bomen, gras, planten en groene gevels.

15

Voor het schoonhouden, beheer en onderhoud moet speciaal beheer komen zoals bijvoorbeeld (fiets)coaches, een coördinerende buurtconciërge of beheer door bewoners.

10. Ondernemersgesprekken

Aanvullend op de bijeenkomsten en de enquête zijn er dertien gesprekken met ondernemers gevoerd. Tijdens deze gesprekken, van zo'n uur per gesprek, is gepeild in hoeverre de aanstaande ontwikkelingen bekend waren. Tevens zijn de vragen uit de enquête betrokken bij de gesprekken. Van elk gesprek is een concept-verslag gemaakt, dat ter accordering voorgelegd is aan de gesprekspartners.

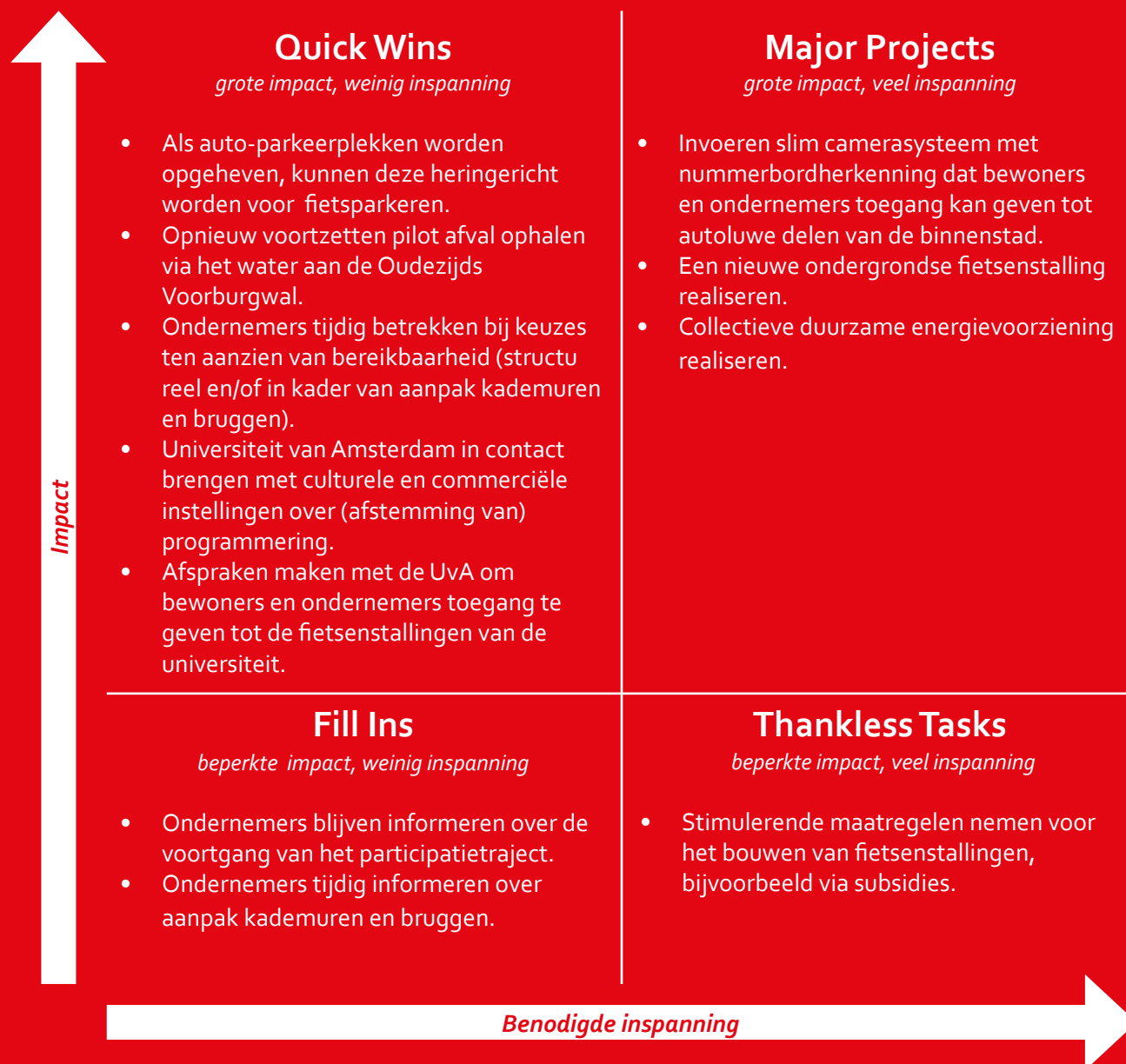
Belangrijkste reacties

Naast enkele individuele belangen, verwachtingen, zorgen en ideeën komen uit de gesprekken met de ondernemers voornamelijk gemeenschappelijke reacties naar voren. Dit zijn:

- **Op de hoogte:** de meeste ondernemers zijn redelijk tot goed bekend met de ontwikkelingen in de buurt. Van de uitkomsten van het participatietraject tot nu toe zijn de ondernemers over het algemeen iets minder op de hoogte, maar zij worden hier graag over geïnformeerd.
- **Universiteitskwartier is van toegevoegde waarde:** ondernemers zien om verschillende redenen meerwaarde in de ontwikkeling van het Universiteitskwartier. Het is en blijft een gemengd gebied, dat zo kenmerkend is voor de historische binnenstad. Het behoudt en versterkt een specifieke sfeer, in belangrijke mate bepaald door de universitaire functies en bezoekers hiervoor. Hiermee sluit het aan bij het culturele en intellectuele karakter van dit deel van de binnenstad en biedt het een tegenwicht tegen het massatoerisme elders in de binnenstad. Ondernemers verwachten zelf een bijdrage te kunnen leveren aan deze specifieke sfeer en er ook zelf baat bij te hebben.

Maatregelen matrix

Uit de gesprekken kwamen verschillende ideeën naar voren. Wanneer deze ideeën gerangschikt worden naar impact en inspanning, dan komt het volgende overzicht naar voren:

- **Begrip voor autoluw en autovrij, maar meer en tijdige inbreng gewenst:** er is begrip voor het autoluwe en autovrije beleid van de gemeente voor de binnenstad, maar ondernemers benadrukken tegelijkertijd hoe belangrijk het ook is om per auto bereikbaar te blijven. Hierbij gaat het om de bereikbaarheid voor hun gasten, het aan- en afvoeren van goederen en het ophalen van afval. Het invoeren van een slim camerasysteem wordt door een van de ondernemers genoemd als oplossing om een autoluw Universiteitskwartier bereikbaar te houden voor ondernemers. In het kader van de bereikbaarheid uiten verschillende ondernemers hun zorgen over de status en aanpak van de kademuren en bruggen in het gebied. Doordat onduidelijk is welke kademuren en bruggen wanneer aangepakt of afgesloten worden, kunnen ondernemers de risico's hierover moeilijk inschatten. Tevens kunnen zij hierdoor niet tijdig voorzorgsmaatregelen, bijvoorbeeld alleen al in hun communicatie, nemen. Ondernemers benadrukken dan ook het belang om tijdig een overzicht te krijgen over de bereikbaarheid van het gebied en vragen hier actief betrokken te worden bij het maken van keuzes.
- **Meer fietsparkeervoorzieningen:** veel ondernemers hebben te kampen met onvoldoende fietsparkeervoorzieningen in de directe omgeving van onderneming. Zij benadrukken dan ook het belang van extra fietsparkeervoorzieningen. Mogelijke oplossingen die door ondernemers worden genoemd zijn; ondergrondse fietsenstallingen, opheffen van parkeerplekken ten behoeve van fietsparkeren,

bewoners en ondernemers toegang geven tot de fietsenstallingen van de UvA, stimulerende maatregelen van de gemeente voor het bouwen van ondergrondse fietsenstalling.

- **Vervoer over water:** wanneer het gaat over vervoer over water benoemen verschillende ondernemers kansen voor afvalvoorzieningen via het water. Een aantal ondernemers wijst op de succesvolle pilot waarbij afval via de Oudezijds Voorburgwal werd opgehaald, maar die inmiddels is beëindigd. Mogelijkheden voor vervoer van gasten over water worden maar beperkt gezien, hoewel ook enkele ondernemers open staan om samen met de gemeente, de UvA en/of anderen hier verder op te studeren. Een enkele ondernemer heeft hier al studie naar verricht.
- **Verduurzaming:** voor alle ondernemers is verduurzaming een belangrijk onderwerp. Sommigen vertalen dit naar hun bedrijfsvoering, anderen naar het verduurzamen van hun pand en weer anderen zoeken naar een combinatie. De ervaringen met het verduurzamen van monumentale gebouwen loopt uiteen: van goede ervaringen tot aanzienlijk meer belemmeringen.
- **Duurzame energie:** verschillende ondernemers geven aan belangstelling te hebben voor een collectieve energievoorziening in het gebied. Omdat sommige gesprekspartners weliswaar exploitant zijn, maar geen eigenaar, wordt aangeraden om met verschillende eigenaren in het gebied nader te verkennen of ambities en investeringen te combineren zijn. Iemand moet hierin dan wel het trekkerschap vervullen.
- **Meer onderlinge samenwerking:** vrijwel alle gesproken ondernemers geven aan graag

op de hoogte te blijven van initiatieven van andere ondernemers in het gebied. Enkele ondernemers zien daarnaast, zeker in het kader van de verdere profilering van het gebied, kansen voor onderlinge samenwerking. In enkele gevallen vindt dit al plaats of hebben wel eens oriënterende gesprekken plaats gevonden. In enkele gesprekken kwam echter ook naar voren dat meer samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam, culturele instellingen en commerciële instellingen voor de hand ligt in het kader van het Universiteitskwartier.

Gesproken ondernemers

Tussen augustus en november 2019 is gesproken met 13 ondernemers, waarbij gestreefd is naar een zo breed mogelijke vertegenwoordiging van economische branches in het gebied:

- 6 hotels
- 4 culturele instellingen
- 2 cafés
- 1 straatmanager

11. Informatiebijeenkomst tussenstand oktober 2019

Pakhuis de Zwijger

8 oktober 2019

Op 8 oktober vond in de IJ-zaal van Pakhuis de Zwijger een bijeenkomst plaats over de eerste hoofdlijnen van het Strategisch Masterplan. Hiervoor waren zo'n honderd belangstellenden gekomen. Na een presentatie van de eerste hoofdlijnen van het Strategisch Masterplan is verder in gesprek gegaan over de eerste uitkomsten en specifieke onderwerpen. Jan Lintsen, lid College van Bestuur Universiteit van Amsterdam, gaf aan dat voortgang is geboekt. Ook gaf hij aan dat nog een aantal ingewikkelde onderwerpen tot een oplossing moeten worden gebracht. Zijn verwachting is dat dit de komende tijd gaat lukken. Bewoners, vertegenwoordigers van de Universiteit en de gemeente gingen vervolgens in gesprek over vraagstukken als het vinden van een goede balans tussen wonen en drukte, of nu de fietser of de voetganger primaat moet krijgen en hoe de leefbaarheid, veiligheid en het beheer gewaarborgd worden. Rond het verduurzamen van monumenten, waarvan er veel in het Universiteitskwartier zijn, deelde de Universiteit van Amsterdam zijn ambities, gaf de gemeente Amsterdam aan hoe het wil helpen bij het vinden van passende oplossingen en liet The Grand zien hoe duurzaamheid breed opgepakt kan worden. De bijeenkomst werd afgesloten met een dankwoord vanuit VOLBG voor het participatieproces en een vooruitblik op het vervolg door een db-lid van Stadsdeel Centrum. In deze vooruitblik is aangegeven dat het planvormingsproces wordt vervolgd en dat hierbij het continueren van een goede dialoog en communicatie met de buurt en andere belangstellenden hoort. Een voorstel voor het vervolg werd ter bijeenkomst gepresenteerd.

12. Themabijeenkomsten

Themabijeenkomst #1 - Initiatieven uit de buurt

19 november 2019

Op en rond het Universiteitskwartier nemen bewoners initiatieven om hun directe woon- en leefomgeving zelf te veraangename. Tijdens deze themabijeenkomst is stilgestaan bij de meerwaarde van deze initiatieven en besproken welke initiatieven nu al (tijdelijk) kunnen worden uitgevoerd of worden gestimuleerd.

Het programma bestond uit vijf korte presentaties van initiatieven die al op het Universiteitskwartier plaatsvinden, twee initiatieven die elders in de binnenstad plaatsvinden en een overzicht van mogelijke andere onderwerpen die interessant zouden kunnen zijn om verder op te pakken.

Belangrijkste lessen

Uit de ervaringen van de zeven initiatieven zijn de volgende lessen getrokken:

- Initiatieven van bewoners starten vrij spontaan en vaak zonder een uitgewerkt plan. Begin 'gewoon' en 'go with the flow'.
- Hoe breed een initiatief omarmd en gedragen wordt, wordt vanzelf duidelijk doordat initiatiefnemers hun buurtbewoners ontmoeten.
- Eigenlijk is elk groen-initiatief een succes, omdat iedereen groen waardeert.
- Begin klein, maar zorg tegelijkertijd dat het initiatief zich stapje voor stapje verbreedt.
- Vergeet niet te genieten van initiatieven.
- Initiatieven brengen een vorm van intimiteit. Juist in een dynamische binnenstad zijn deze persoonlijke momenten waardevol en betekenisvol.
- De kracht van bewonersinitiatieven is dat het vanuit de buurt zelf komt. Maar wanneer de ondersteuning wordt ingeroepen van instellingen,

zoals de gemeente of de Universiteit van Amsterdam, dan dienen zij die snel(ler) te bieden.

- Sommige initiatieven vragen vooraf al om goede afstemming met de buurt. Zoals gebeurd bij de tijdelijke huisvesting van studenten in de Oudemanhuispoort.
- Maak proactieve afspraken maken met de buurt om overlast bij grote verbouwingen en bouwprojecten te voorkomen. Herbevestig deze afspraken tussendoor zodat deze niet verslappen na verloop van tijd.

Nieuwe onderwerpen

Naar aanleiding van een overzicht van andere initiatieven uit de binnenstad kwamen de volgende ontwerpen naar voren die, wat betreft het Universiteitskwartier, om extra initiatief vragen:

- Buurt(zelf)beheer, zowel tijdens de bouwactiviteiten als na de oplevering van het gebied (bijvoorbeeld via een buurtconciërge).
- Zorgen dat bij het verminderen van het aantal parkeerplaatsen de vrijgekomen ruimte een (groene) buurtfunctie krijgt.
- Verbetering van verlichting.
- Verbetering van vuilophaal.
- Samenwerken aan collectieve duurzaamheidsvoorzieningen.
- Een overheid die oog heeft voor maatwerk, flexibiliteit en snelheid.

Themabijeenkomst #2 - Verduurzamen van monumenten

26 november 2019

In het Universiteitskwartier bevinden zich zo'n 150 monumenten. Verschillende eigenaren, bewoners en ondernemers hebben aangegeven de ambitie te hebben het pand waarin zij wonen en/of werken te willen verduurzamen.

The Grand

Deze themabijeenkomst vond plaats bij hotel The Grand dat het monumentale pand waarin het gevestigd is al flink heeft verduurzaamd. Naast aanpassingen aan het pand, zoals isolatie van dakkappen, monumentaal dubbelglas en een WKO-installatie, heeft The Grand ook haar bedrijfsvoering verduurzaamd. Ook stimuleert het hotel duurzaam gedrag van haar bezoekers.

Gemeente Amsterdam

De afdeling Monumenten en Archeologie van de gemeente Amsterdam geeft tijdens de bijeenkomst aan dat monumenten goed te verduurzamen zijn, maar dat maatwerk-oplossingen noodzakelijk zijn. Bij het verduurzamen van een monument is het belangrijk te denken vanuit het gebouw in plaats vanuit de oplossingen. De adviseurs van de gemeente kunnen hierbij helpen. Het is dan ook belangrijk hen vroegtijdig te betrekken bij de verduurzaming van een monument.

Universiteit van Amsterdam

De Universiteit van Amsterdam heeft de *overall* ambitie om al haar vastgoed toekomstbestendig te maken en wil daarbij voorbeeldstellend zijn voor Amsterdam en Nederland. Voor het Universiteitskwartier betekent dit dat alle gebouwen een BENG-status (Bijna Energieneutraal Gebouw)

krijgen. De energievraag van alle UvA-gebouwen wordt geminimaliseerd en hernieuwbare energie wordt zoveel mogelijk in het gebied opgewerkt, via bodemenergie en een netwerk van WKO-bronnen. Er wordt verkend of ook anderen op het netwerk aan te sluiten zijn.

Tot slot worden de gebouwen en buitenruimten van de UvA klimaatbestendig gemaakt. Hierbij wordt gedacht aan het vergroenen van de gevels, daken en buitenruimten, maar ook aan het opvangen en hergebruiken van regenwater. Deze ambities zijn nu al toegepast bij het ontwerp en de bouw van de nieuwe Universiteitsbibliotheek.

Vervolgacties

Na afloop van de bijeenkomst benoemen de aanwezigen een aantal gewenste vervolgacties:

- Neem in het Strategisch Masterplan de ambitie op om het verduurzamen van gebouwen en gebieden zo collectief mogelijk te maken.
- Onderzoek samen met de UvA hoe ook anderen kunnen aansluiten op het lokale warmtenet dat de UvA ambieert.
- Verbind meer initiatieven in en rond het gebied om vergroening van gebouwen en buitenruimten te versnellen en mogelijk te maken.

Themabijeenkomst #3 - Openbare ruimten

10 december 2019

Tijdens eerdere bijeenkomsten met de buurt hebben de gemeente Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam verteld dat zij onderzoek doen naar de herinrichting van openbare ruimte in wisselwerking met aangrenzende universiteitsgebouwen. Afsproken is dat de voortgang van deze onderzoeken gedeeld zou worden met de buurt en andere belangstellenden. Deze themabijeenkomst was hiervoor bedoeld.

De themabijeenkomst is gestart met een 'droom van Peter Veer'. Peter Veer, een van de bewoners van het Binnengasthuisterrein, schetst hoe meer lucht, ruimte en groen gegeven kan worden aan dit deel van het Universiteitskwartier en wat dit vraagt aan extra beheer (bijvoorbeeld door weer een buurtconciërge aan te stellen). Vervolgens heeft Erik Mattie, architectuurhistoricus van de gemeente Amsterdam, in herinnering gebracht welke constanten uit de historische onderzoeken van belang zijn voor de herinrichting van het Universiteitskwartier. Hierna hebben Adriaan Geuze en Penne Hangelbroek, ontwerpers van West 8 Urban Design & Landscape Architecture, toegelicht welke ideeën zij hebben over de herinrichting van vier specifieke openbare ruimtes in het Universiteitskwartier: Slijkstraat, Vendelstraat, Binnengasthuisterrein en Allard Piersonhof. Na deze presentatie was er enige tijd over voor vragen en reacties.

Belangrijkste conclusies:

Tijdens de themabijeenkomst, direct na afloop en uit een evaluatiegesprek tussen gemeente en enkele buurtbewoners (op 16 december 2019) wordt duidelijk dat de bijeenkomst niet aan de verwachtingen voldaan heeft. De belangrijkste kritiekpunten op de themabijeenkomst zijn:

- Onvoldoende aansluiting op het participatieproces.
- Onvoldoende duidelijk wat de rol van UvA, West 8 en gemeente is.
- Onvoldoende duidelijk welke afwegingen waarom en door wie zijn gemaakt.
- Kritiek op een aantal gepresenteerde ontwerp-oplossingen van West 8.
- Onvoldoende duidelijk hoe de ontwerp-oplossingen zich verhouden tot het Strategisch Masterplan.
- Te weinig tijd om alle vier de locaties goed te bespreken.

Vervolg:

Gezien het verloop van de bijeenkomst en het belang van de vier openbare ruimtes voor de leefbaarheid en het totaal functioneren van het Universiteitskwartier wordt afgesproken een extra themabijeenkomst te organiseren. Tijdens deze extra themabijeenkomst zullen de vier openbare ruimtes opnieuw worden besproken. Per openbare ruimteplek zal dan worden aangegeven:

- Wat de huidige situatie is.
- Wat de opgave is.
- Welke oplossingsrichtingen worden verkend.
- Welke aandachtspunten er bij de oplossingsrichtingen zijn.
- Welke voorkeuren gemeente en UvA hebben.
- Hoe de oplossingsrichtingen aansluiten bij de uitgangspunten.

Themabijeenkomst #4 - Openbare ruimten [vervolg]

28 januari 2020

Omdat de derde themabijeenkomst niet aan de verwachtingen heeft voldaan is deze extra themabijeenkomst over de openbare ruimten georganiseerd. Deze extra bijeenkomst bestond uit twee delen.

Presentatie stand van zaken oplossingsrichtingen

In het eerste deel heeft Veronika Meijer, stedenbouwkundige van de gemeente Amsterdam, een toelichting gegeven op de onderzoeken voor de vier openbare ruimten (Allard Piersonhof, plein Binnengasthuisstraat, Vendelstraat tussen Universiteitsbibliotheek en BG5 en Slijkstraat/Oudemanhuispoort). Per locatie is aangegeven:

- Wat de huidige situatie is.
- Wat de opgave is.
- Welke oplossingsrichtingen worden verkend.
- Welke aandachtspunten er bij de oplossingsrichtingen zijn.
- Welke voorkeuren gemeente en UvA hebben.
- Hoe de oplossingsrichtingen aansluiten bij de uitgangspunten.

Daarnaast is op basis van een onderbouwde prognose het aantal UvA-gebruikers in 2025 vergeleken met het aantal UvA-gebruikers in 2012. Hieruit komt het beeld naar voren dat met de terugkeer van de UvA naar het terrein het in zijn totaliteit niet drukker zal worden, maar juist rustiger. Wel zullen er nieuwe voorzieningen komen en zullen de bezoekersstromen (in aantallen, plekken en momenten) hierdoor anders zijn dan in 2012.

Reageren op de oplossingsrichtingen

In het tweede deel van de bijeenkomst hebben de aanwezigen kunnen reageren op de analyse, opgave en oplossingsrichtingen voor de vier locaties. Voor iedere locatie is een paneel gemaakt waarop het gepresenteerde voor die locatie is samengevat. Alle aanwezigen zijn in vier groepen langs alle panelen gegaan. Zo heeft iedereen op alle vier de locaties kunnen reageren.

De gesprekken en reacties op de ingevulde kaartjes zijn allemaal genoteerd op een apart kaarten overzicht (zie pagina's 70 t/m 73). Zo is per locatie terug te zien wat men goed vond (groen), wat beter kan (rood) en waar men nog vragen, opmerkingen of suggesties over heeft (grijs). In totaal zijn meer dan honderd detailreacties opgehaald, welke worden meegenomen bij het verder uitwerken van het Strategisch Masterplan.

Na afloop zijn hand-outs van de panelen uitgedeeld en is iedereen nog twee weken de tijd geboden om met reacties te komen. Op deze manier kon men thuis de gepresenteerde oplossingsrichtingen nog eens rustig bekijken en zijn of haar gedachten hierover laten gaan.

Deelgebied 1: Allard Piersonhof 26

Analyse

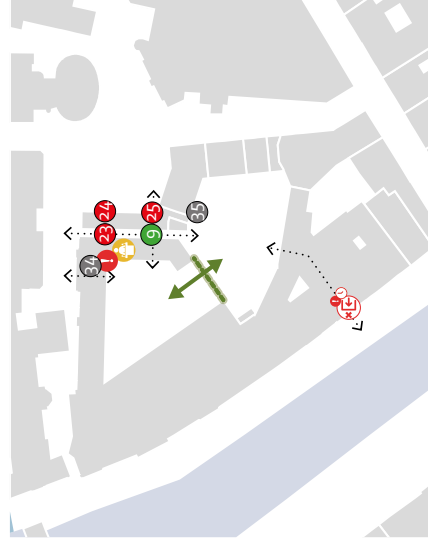

Opgave

- Legenda**
- Besaande bebouwing
 - Water
 - Groen
 - Groene terremafcheiding
 - Voorkant
 - Achterkant
 - Fiebers
 - Voetganges
 - Entree
 - Publiekfunctie
 - Monument
 - Museum
 - Studenten
 - Entree verbeteren
 - Aandachtspunt
 - Nog niet opgelost
 - ?
 - Afsluitbaarheid
 - Afsluitbaar
 - Parkeren

Ontwerpvoorstel

Aandachtspunten

Vind ik goed:

- 1: Goed om zichtbaarheid van de ingangen te verbeteren.
- 2: Zorg voor een gevoel van te gast zijn.
- 3: Goed als het oudste monument toegankelijk wordt.
- 4: Gasthuiskerk in ere herstellen.
- 5: Een hovenier die zorgt voor het groen en voor de mensen.
- 6: Goed om groen toe te voegen aan de openbare ruimte.
- 7: Zoveel mogelijke groene buitenruimte zoals bij vele buitenlandse universiteiten.
- 8: Goed dat de ingangen in de avond afgesloten worden.
- 9: Goed om een verbinding te maken tussen BG-plein en het Allard Piersonhof.

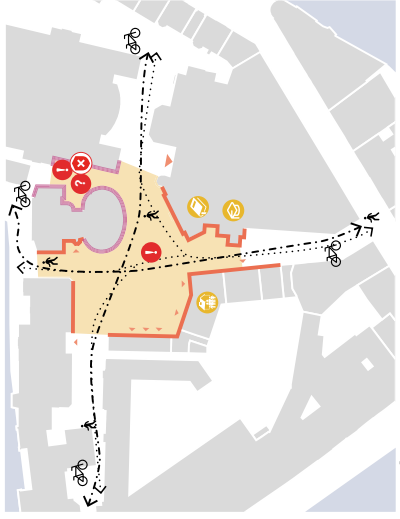
Dit kan beter:

- 10: Hier ligt een kans om een afsluitbare doorgang te maken, is er eigenlijk al. Waarom maken we de grote hekken ook niet open? We zouden het gebied toch doorwaarderbaar maken?
- 11: VOX-POP, de betekent dat dit vaak 's avonds open is tot 22:00uur. Waarom hier?
- 12: Deze doorgang behouden, functioneert prima.
- 13: De nooddiensten en mindervalideparkeerplaatsen zijn noodzakelijk. Nu verdwenen, graag terugbrengen.
- 14: Geen doorgang door de historische kerk maken.
- 15: Geen doorgang achter de huizen. Men heeft een rustige plek in huis nodig, voorkant is al druk. Ik heb geen probleem met openbare parkjes.
- 16: Alleen moet er wel gedacht worden aan geluidsoverlast en iets terug doen voor bewoners.
- 17: Vraag bewoners hoe ze de afscheiding willen hebben.
- 18: Geen verbinding maar een scheiding maken.
- 19: 's Avonds en 's nachts de binnenhoven afsluiten.
- 20: Hoe zit het met de ingangen van het museum? Binnentuin geen openbare functie geven.
- 21: In buffer geen bergingen nodig. Gebruik het om de schuttingen en bosschage mooier te maken.
- 22: Houd het gebied zo rustig mogelijk met zo min mogelijk ingangen.
- 23: Eigenlijk zijn alle doorgangen te klein.
- 24: Maak geen doorgang in de 'allergie zone' van bewoners.
- 25: Een doorgang hier komt direct op het bewonersplein uit.
- 26: Hoezo heet het ineens het Allard Piersonhof? Het is niet alleen van de UvA!

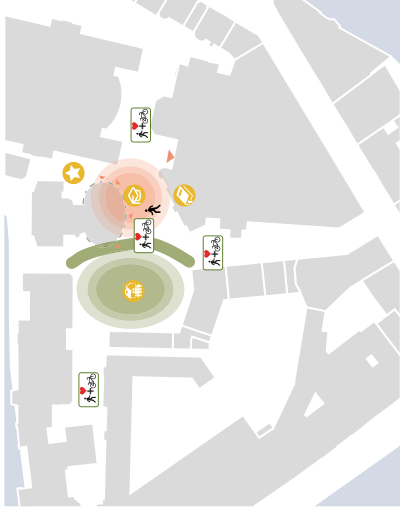
Overige opmerkingen:

- 27: Wat gaat er met de trafo's gebeuren?
- 28: Waarom moet de mooie kerk zichtbaar worden?
- 29: En wordt deze ook toegankelijk voor toeristen? Waar komt de ingang van de Gasthuiskerk? Hoe kom je in het gebouw?
- 30: Wordt het niet te interessant voor toeristen, waardoor het te druk wordt?
- 31: Gebruik hangt van inrichting af. Er moet geen koffiepoint komen.
- 32: Gebruik dit deel alleen tijdens kantoor uren
- 33: Voor wie is deze doorgang?
- 34: Het is misschien een goed idee om de kerk open te stellen tijdens Open Monumentendag.
- 35: Ga ook gewoon dingen proberen. Als het niet werkt, kun je het ook weer terugdraaien.

Deelgebied 2: Plein Binnengasthuisstraat

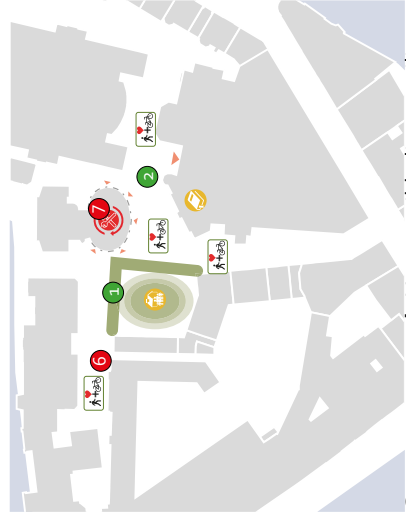
Analyse

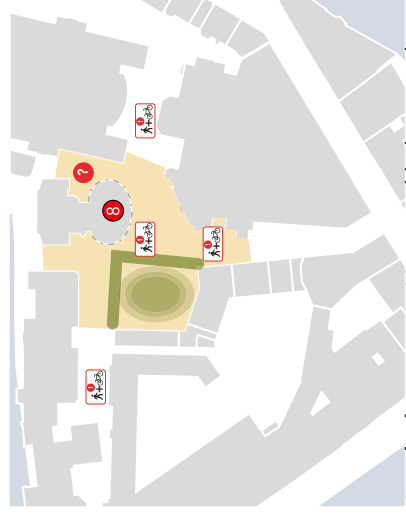
Opgave

Legenda

- Bestaande bebouwing
- Water
- Groene terreinafschieding
- Pleinruimte
- Voorplant
- Achterplant
- Groene buitenruimte
- Buitenruimte
- Fietsers
- Voorgangers
- Entree
- Shared space
- Aandachtspunt shared space
- Publiekfunctie
- Poort
- Bewoners
- Universiteitsbibliotheek
- Studenten
- Ruimte verbeteren
- Aandachtspunt
- Nog niet opgelost
- Sociale veiligheid

Ontwerpvoorstel: Herontwikkeling paviljoen

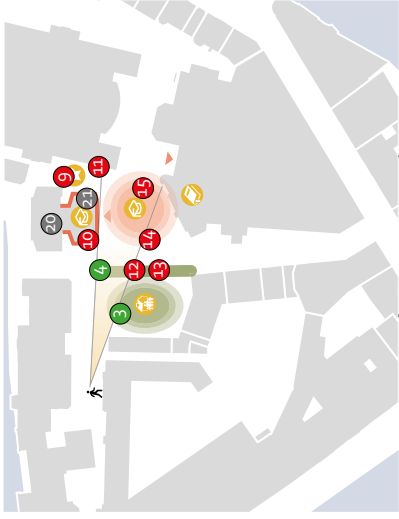
Aandachtspunten: Herontwikkeling paviljoen

Vind ik goed:

- 1: Interessante bewonersafschieding.
- 2: Fietsenmaker komt terug.
- 3: Hoe meer groene ruimte hoe beter.
- 4: Liever 1 plein dan 2 pleinen.
- 5: Goed idee! Ik houd wel van poorten.

Dit kan beter:

- 6: Behouden van fietsroutes.
- 7: Toekomst is belangrijker dan het verleden (monumenten).
- 8: Waarom niet weg? En groen voor terug.
- 9: Verbind BG5 en oorspronkelijk deel BG3. Realiseer op deze plek het extra volume dat de UVA nodig heeft en geef openbare ruimte terug tussen de poten van BG5. Ik pleit voor een klein gebouw en de openbare ruimte zo groot mogelijk.
- 10: Alle dode hoeken zoveel mogelijk van het terrein af.
- 11: Waarom geen fontein of ander water element op het plein?

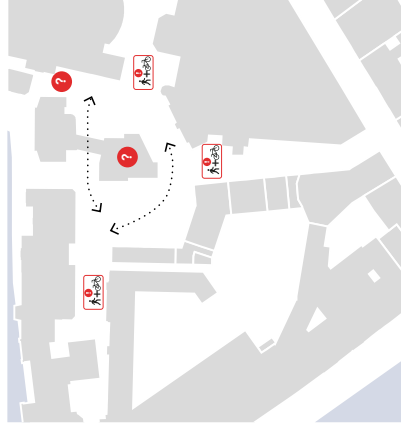
Ontwerpvoorstel: Compact gebouw

Aandachtspunten: Compact gebouw

Ontwerpvoorstel: Twee pleinen

Aandachtspunten: Twee pleinen

Overige opmerkingen:

- 20: Suggestie: overweeg dit gebouw te slopen ter compensatie.
- 21: Afbreken ter compensatie van groen dat verdwijnt door Atrium en bibliotheek.
- 22: Poort vanaf Oudezijds Voorburgwal naar UB is er al: nieuwe poort dus niet nodig.

Deelgebied 3: Vendelstraat UB en BG5

Analyse

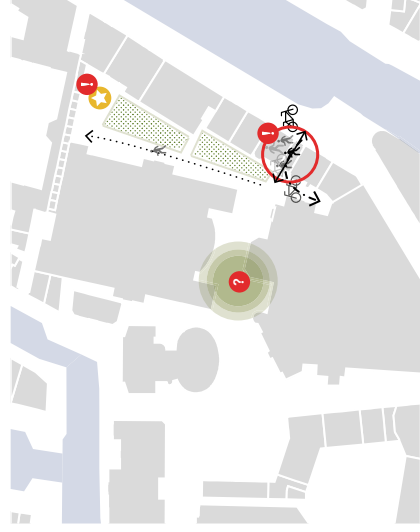

Opgave

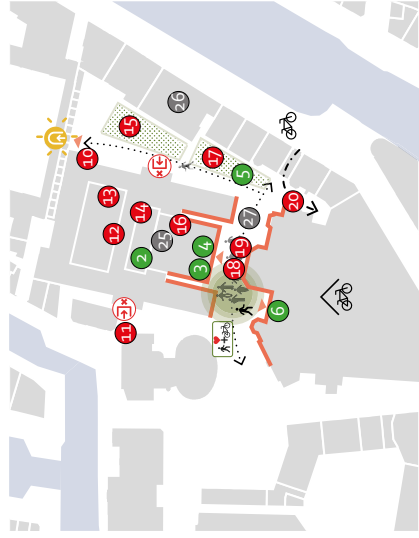
- Legenda**
- Bestaande bebouwing
 - Water
 - Groen
 - Voorkant
 - Achterkant
 - Groene buitenruimte
 - Buitenuimte
 - Fietzers
 - Voorgangers
 - Entree
 - Shared space
 - Aandachtspunt shared space
 - Poort
 - Bewonnes
 - Monument
 - Studenten
 - Ruimte verbeteren
 - Aandachtspunt
 - Nog niet opgelost
 - Entree afsluiten
 - Ruistige achterkant

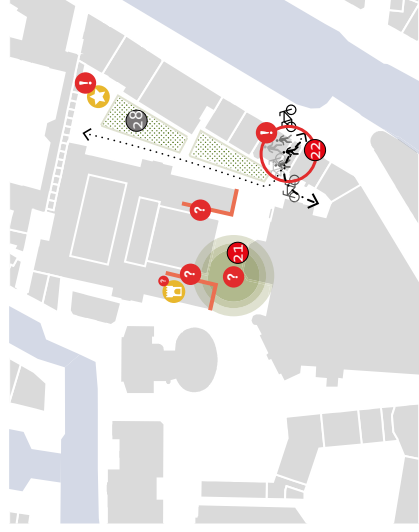
Ontwerpvoorstel: Binnen bestemmingsplan

Aandachtspunten: Binnen bestemmingsplan

Ontwerpvoorstel: Paviljoen

Aandachtspunten: Paviljoen

Vind ik goed:

- 1: Bewonershof behouden.
- 2: Vorm paviljoen komt mooi terug door het glas.
- 3: Piramide weg. Maak het maar zo open mogelijk.
- 4: Ingang op de plek van het Atrium.
- 5: Speelplaats top! Daar is te weinig ruimte voor.
- 6: Collegezaal met zichtlijn eronder.

Dit kan beter:

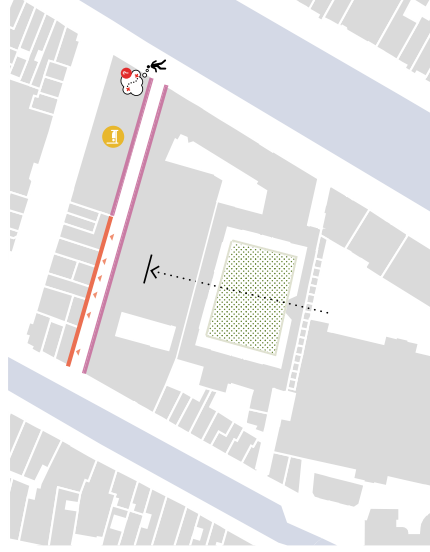
- 7: Doorloop! Let op drukte langs (privé) binnentuin. Vooral overdag.
- 8: Er moet een duidelijke fietsroute blijven.
- 9: Voorkom dat dit een hangplek wordt.
- 10: Waar blijft de veiligheid als uitgangspunt?
- 11: Trap direct vanaf poort deur om fietsen te ontmoedigen.
- 12: Waar blijft de herkenbaarheid van de hovenstructuur? Is een uitgangspunt.

- 13: In plaats van mensa, een groen hof voor studenten.
- 14: Maak oude buitenkant (nu binnenkant) weer zichtbaar.
- 15: Ik mis beheer en onderhoud. Ga er niet vanuit dat dit zomaar vanzelf blijft.
- 16: Onbegrijpelijk dat het originele ontwerp vergeten wordt. Geen gebouw maar groene ruimte.
- 17: Ik mis herinrichting plein met groene perken.
- 18: Creër hier meer fysieke ruimte.
- 19: Maak hier een groene ruimte, anders teveel belasting voor Kloof bewoners.
- 20: Verplaats fietsersingang. Ingang vanaf Nieuwe Doelenweg. Onpraktische plek voor fietskelder.
- 21: Overweeg een oversteek van UB naar BG5 onder de straat of op de 1e etage.
- 22: Spiegels voor fietsers uit BG die Kloveniersburgwal oversteken.

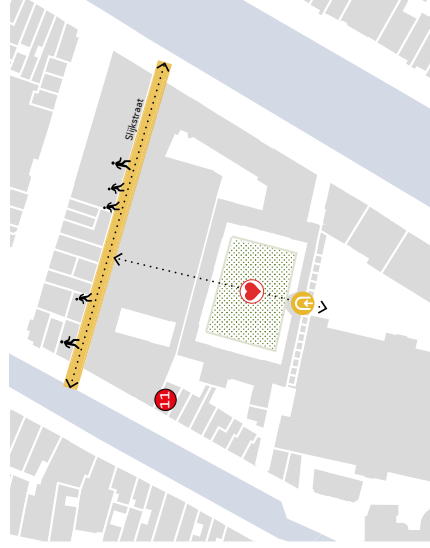
Overige opmerkingen:

- 23: Van wie is de grond waar het Atrium op staat? UvA of gemeente?
- 24: Fietsverkeer niet meer doorgaand? Nu al OW-NZ Kloveniersburgwal-Grimburgwal veel te druk.
- 25: Voormalige mensa niet slopen maar á la stationsoverkapping openmaken (overdekt plein).
- 26: Ik mis compensatie van het groen dat bebouwd gaat worden; overkapping binnenhof en gebouw op de parkeerplaats.
- 27: Waarom geen tunnel?
- 28: Hou je handen er vanaf. Plaats is prima.

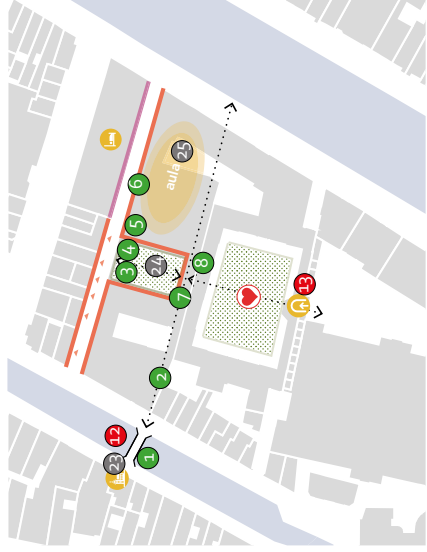
Deelgebied 4: Slijkstraat en OMHP

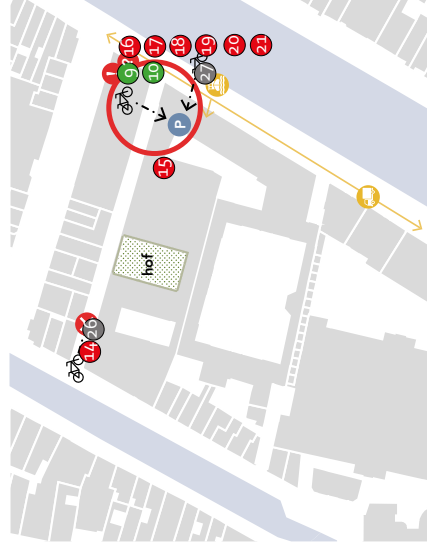
Analyse

Opgave

Ontwerpvoorstel

Aandachtspunten

Vind ik goed:

- 1: Brug naar Agnietenkapel.
- 2: Binnenstraat op plek van oude sloot is een leuk idee.
- 3: Het nieuwe hofje met poort. Ook goed om bewoners te ontlasten.
- 4: De Slijkstraat weer tot leven roepen door het creëren van het hofje.
- 5: Route door Oudemanhuispoort echt open en groen maken.
- 6: Dat het gebied ook aan de zijde van de Slijkstraat ontsloten wordt.
- 7: Centrale ingang ontlast toeloop vanuit de Vendelstraat.
- 8: Hofje Slijkstraat is goed. Deze wel laten doorlopen naar binnentuin.
- 9: Extra fietsenstalling: verdeelde last, minder verplaatsingen.
- 10: Representatief en logistiek samen zorgt voor een goede zone.

Dit kan beter:

- 11: Opgave is ook hoe je omgaat met de in- en uitgang van de nieuwe binnenstraat.
- 12: Deze brug is onzinnig. Geld kan beter besteed worden.
- 13: Oppassen voor het overbelasten van de looproute langs het speelterrein (van OMHP naar UB).
- 14: Hier het fietsen regelen.
- 15: Gebouwen worden gesloopt, krijgen de nieuwe gebouwen een historisch karakter?
- 16: Logistiek is onduidelijk.
- 17: Nog drukker op de Kloveniersburgwal door doorgaande verkeer en aanvoeroute. Dit kan zorgen voor gevaarlijke situaties.
- 18: Logistiekpunt voor alle gebruikers. Waar sluit het op aan?
- 19: Aanvoer over water, zorgt voor laden en lossen op de Kloof. Dit kan het doorgaande verkeer belemmeren.
- 20: Dit vraagt erom dat het een chaospunt zal blijven met zoveel entree's voor fiets, auto, logistiek.
- 21: Combinatie aula en logistiek is teveel voor deze plek.
- 22: Praat niet alleen over 'aandachtspunten' maar ook over manco's.

Overige opmerkingen:

- 23: Komt hier een ingang van de Agnietenkapel?
- 24: Groen binnenhof niet hier maar op de plaats van de mensa.
- 25: Benieuwd naar ontwerp aula binnenzijde.
- 26: De straat is de smal om daar te fietsen zeker als er straks veel studenten lopen. Dus niet aannemelijk dat fietsers vanaf Oudezijds Achterburgwal de Slijkstraat in fietsen.
- 27: Maak een doorgang in de nieuwbouw en op de binnenplaats laden en lossen.

Themabijeenkomst #5 - Bereikbaarheid en logistiek

11 februari 2020

De uitgangspunten voor het Strategisch Masterplan over de bereikbaarheid en logistiek van het Universiteitskwartier kunnen niet los worden gezien van de maatregelen die de gemeente Amsterdam verkend en neemt op de schaal van de binnenstad en de hele stad. Op verzoek van bewoners en ondernemers worden zij tijdens deze themabijeenkomst geïnformeerd over de ambities en aanpak van de gemeente ten aanzien van bruggen en kademuren en het programma autoluw. Daarnaast licht ook de UvA haar logistieke ambities toe.

Bruggen en kademuren

De gemeente Amsterdam heeft een grote inhaalslag te maken betreft het beheer en onderhoud van de bruggen en kademuren in de stad. Het programma bruggen en kademuren gaat over 850 bruggen en 200 km kademuren. Het programma heeft drie doelen:

1. Waarborgen van de veiligheid en functionaliteit van kademuren en bruggen.
2. Zorgen voor een functionerende stad gedurende de gehele opgave.
3. Realiseerbare programmering voor de vervangingsopgave.

Ook in het Universiteitskwartier worden momenteel verschillende bruggen en kademuren onderzocht. Afhankelijk van de uitkomsten van deze onderzoeken wordt bepaald welke maatregelen er genomen moeten worden (bewaken, onderzoeken, versterken, beperken en/of vernieuwen). Wanneer hier meer duidelijkheid over is worden omwonenden en ondernemers hierover geïnformeerd en wordt samen met hen bekeken hoe overlast zoveel mogelijk kan worden beperkt. Nog voor de zomer zal een aantal maatregelen bekend worden gemaakt.

Programma autoluw

De Agenda Amsterdam Autoluw heeft een aantal doelen:

- Meer ruimte voor prettig verblijven in de stad.
- Meer ruimte voor voorzieningen.
- Meer ruimte voor schone en actieve verplaatsingen.
- Schone lucht en minder geluidshinder.
- Inclusieve stad voor jong en oud, arm en rijk.

Om deze doelen te bereiken krijgt elk deel van de stad een eigen aanpak. Het Universiteitskwartier is onderdeel van het deel 'stadshart'. Voor het stadshart worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Rijdende en geparkeerde auto's maken ruimte voor voetgangers, fietsers en verblijfruimte.
- Waarborging doorstroming fiets en openbaar vervoer.
- Meer ruimte voor laden en lossen en het parkeren van fietsen, scooters en deelmobiliteit.

Deze uitgangspunten voor het stadshart worden geëffectueerd door:

- Gefaseerd opheffen van parkeren op straat, met als ambitie parkeervrije straten.
- Straten herinrichten met hoogwaardige materialen en meer groen. Tevens het verbijzonderen en het accentueren van het eigen karakter van pleinen.
- Doorgaand autoverkeer weren met circulatiemaatregelen, intelligente toegang en/of autovrije deelgebieden.

Logistieke ambities Universiteit van Amsterdam

De UvA geeft aan dat de uitgangspunten voor het Strategisch Masterplan over bereikbaarheid en logistiek aansluiten bij de ambities van de UvA. Voor haar logistiek werkt de UvA (samen met de HvA) nu al met een hub aan de rand van de stad. Hier leveren leveranciers hun producten af die vervolgens gebundeld de stad in worden gebracht. Dit concept zal ook worden toegepast voor het Universiteitskwartier.

Stapeling in het Universiteitskwartier

De verschillende programma's en ambities maken duidelijk dat er veel samenkomt in het Universiteitskwartier. Nauwe samenwerking met de buurt is noodzakelijk om op korte termijn de bereikbaarheid te borgen en tegelijkertijd de langere termijn ambities te realiseren. Dit is zoeken en leidt op dit moment nog niet tot concrete maatregelen. Wel verwacht Arjen Hoogeveen (gebiedsmanager, gemeente Amsterdam) voor het Universiteitskwartier:

- Strikte beperkingen aan bevoorradend verkeer.
- Gemeente neemt voortouw met het organiseren van afval en werkzaamheden over het water.
- Ondernemers volgen de gemeente hierin, zoals nu al gebeurt door 'early adaptors' als UvA en The Grand.
- Eenduidige venstertijden voor de hele omgeving van het Universiteitskwartier. Hierna volgt het primaat voor voetganger en fietser.
- De oost-westverbindingen voor de fietser blijven bestaan in de binnenstad, maar worden na verloop van tijd minder dominant.
- Parkeerplaatsen op de Achter- en Voorburgwal zullen langzamerhand worden opgeheven. De vrijgekomen ruimte kan een nieuwe groene inrichting krijgen.
- Passagiers- en pleziervaart wordt beperkt.

13. Informatiebijeenkomst tussenstand juni/juli 2020

Tijdens de laatste themabijeenkomst, van 11 februari 2020, werd aangegeven dat het concept-Strategisch Masterplan voor de zomer van 2020 gereed zou zijn en rondom de lancering van dit concept-plan een informatiebijeenkomst georganiseerd zou worden. Gebleken is echter dat ingewikkelde onderdelen van het plan (waaronder BG3 en BG5 en omgeving) meer tijd vragen, er aanvullend adviezen zijn ingewonnen en gesprekken gevoerd zijn met onder meer erfgoedbelangenpartijen.

Tijdens een online bijeenkomst op 22 juni vanuit studio New Metropolis en, op verzoek van de buurt, een vervolgbijeenkomst op een locatie waar voldoende ruimte is om elkaar te ontmoeten (3 juli) is daarom vooral stil gestaan bij de voortgang van de planvorming.

De bijeenkomst van 22 juni startte met een aantal korte vraaggesprekken. Namens VOL BG gaf Edit Tuboly aan waarom er een brandbrief is gestuurd naar de gemeente en de UvA. In deze brief is aangegeven dat er te lang niet gecommuniceerd is, voor participanten onduidelijk is wat nu met de resultaten van eerdere bijeenkomsten gebeurt en de sterke indruk bestaat dat de duidelijke voorkeuren vanuit de buurt te weinig tot niet verwerkt worden in het concept-plan. Zo dreigt het participatieproces te mislukken, zo waarschuwde Tuboly.

Vervolgens gaven Giso Lommers (gemeente Amsterdam) en Dennis Coenraad (UvA) aan de zorgen te begrijpen. Een radiostilte in de communicatie is niet goed en doet geen recht aan de procesafspraken die gemaakt zijn. Daarom deze informatiebijeenkomst en het voorstel om het contact met de klankbordgroep te intensiveren en,

zo nodig, te verbreden met de buurt.

Giso Lommers ging ook in op het zogenoemde krachtenveld. Hij liet, schematisch, zien hoeveel partijen- vanuit de gemeente, Rijk, UvA, belangengroepen en de buurt – betrokken zijn bij de concept-planvorming.

Kees Lammers (UvA) stond stil bij de eerste verkenning van en actief voor een buurtconciërge. Hij gaf aan dat de gesprekken over beheer, waaronder een 'dedicated' buurtconciërge, gestart zijn met de buurt en dat deze gesprekken constructief verlopen. Eerste uitkomst is een opdracht van de buurt, de gemeente en de UvA om ervaringen, kansen en problemen met een buurtconciërge te laten verkennen. Tweede uitkomst is dat de huidige buurtconciërge van de Wallen zijn ronde uitbreidt naar het Universiteitskwartier.

Het merendeel van de informatieavond ging over de inhoudelijke voortgang van het concept-plan. Veronika Meijer (gemeente Amsterdam) gaf een toelichting op de voortgang rondom het BG3-gebouw, het plein aan de Binnengasthuisstraat en het BG5-gebouw. Tevens ging zij in op de huidige inzichten ten aanzien van de bereikbaarheid en wat nu openbaar toegankelijke ruimte is en wordt. Voor zowel het BG3-gebouw als BG5-gebouw schetste Veronika Meijer 4 mogelijke oplossingen. Deze oplossingen komen voort uit het planproces, het participatieproces en de advisering van partijen. De vier mogelijke oplossingen zijn een verkorte en geabstraheerde weergave van wat door verschillende partijen eerder is ingebracht. Gekozen is voor een verkorte weergave om zo de grootste verschillen in inrichtingsvoorstellen te benadrukken; reacties op onderdelen die uit het

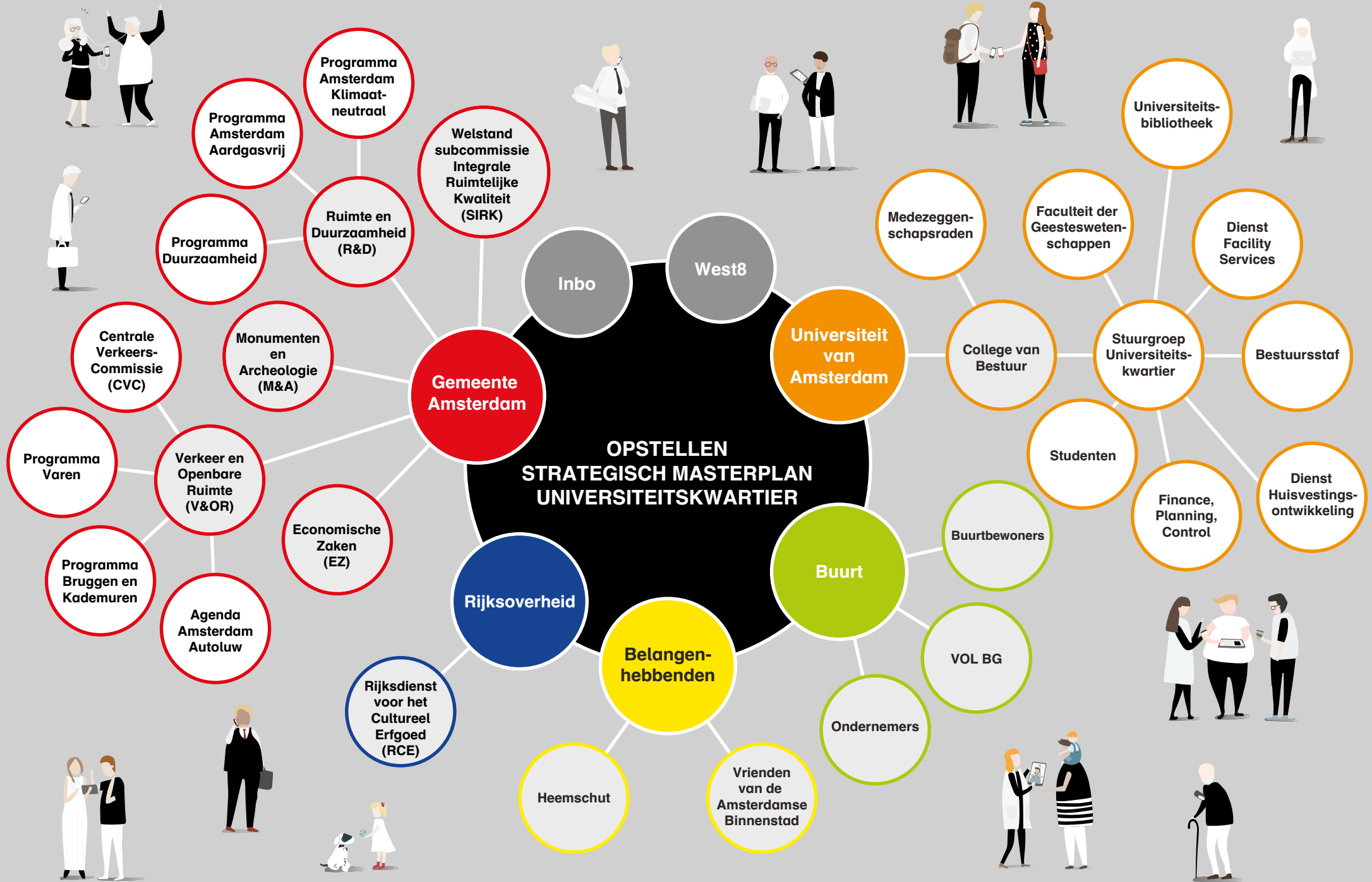
krachtenveld zijn gekomen, zijn in deze verkorte weergave achterwege gelaten.

Om voortgang in de planvorming te bewerkstelligen, doet Guido Wallagh, op basis van de mogelijke oplossingen voor BG3 en BG5 een samenhangend voorstel. Over dit voorstel zijn gemeente en UvA in gesprek; van besluitvorming is nog geen sprake. Doel van het voorstel is om te verkennen hoe participanten hier tegen aan kijken.

Het voorstel gaat uit van nieuwbouw voor BG3 minder op het plein, in verbinding met het monument. Een exacte oriëntatie en positionering ten opzichte van de gebouwen in de omgeving zijn nader te bepalen. Met als voorstel om (een delegatie uit) de buurt te betrekken bij een prijsvraag en de selectie van de architect. Voor BG5 behelst het voorstel een nieuw middeldeel met ruimte tussen de monumentale vleugels. De openbare ruimte en de toegang zullen nog nader geoptimaliseerd kunnen worden, onder meer door in het ontwerp een hogere begane grond te maken ter zichtbaarheid van het monument.

Tijdens de online bijeenkomst van 22 juni komen, via de chat, reacties binnen op de voortgang en het samenhangende voorstel. De vervolgbijeenkomst op 3 juli, in de Zuiderkerk, heeft meer gelegenheid gegeven voor reacties en gesprek. Hieruit komen de volgende punten vanuit de buurt:

- **Openbare ruimte**
Door de focus te leggen op verschillende oplossingen voor de gebouwen, verdwijnt de openbare ruimte en hiermee de menselijke maat en leefbaarheid uit beeld. Buurtbewoners geven aan dat juist dit voor hun essentieel is. Het gaat buurtbewoners om waar er openbare

ruimte is, hoe en wanneer deze openbaar toegankelijk is, hoe het beheerd wordt, hoe het ingericht wordt en hoe voorkomen wordt dat er sociaal onveilige situaties en onnodige drukte in het gebied komen. De openbare ruimte, in samenhang met de functies/voorzieningen in de bebouwing, is hiervoor de kern. Dit verdient in de uitwerking van het concept-plan meer aandacht. Er wordt teveel vanuit gebouwen en te weinig vanuit mensen, leefbaarheid en de manier waarop mensen zich over het terrein begeven, gedacht.

- **Sociale veiligheid**

In het verlengde van het voorgaande benadrukken buurtbewoners hoe belangrijk zichtlijnen, doorkijken, het voorkomen van onveilige plekken/hoekjes zijn. De ervaring leert dat wat uit het zicht is, tot ongewenste en onveilige situaties leidt en de leefbaarheid onder druk zet of zelfs overlast oproept.

- **Vergroening**

De ambitie is om te vergroenen. Maar waar? En hoe? Dit blijft bij het uitwerken van oplossingen voor de gebouwen uit beeld. Daarnaast vragen sommige participanten zich af of het niet beter is om te spreken over 'minder verstening'?

- **Verduurzaming**

Een andere ambitie is om, waar de voorzieningen in het kader van de verduurzaming van de UvA-gebouwen collectief te maken. Hier is veel animo voor in de buurt, maar participanten vernemen hier geen concrete vervolgstap op. Verschillende deelnemers spraken opnieuw de wens uit dat De Key hierbij betrokken wordt.

- **BG-3**

De vier oplossingen (Theo Bosch-gebouw behouden, nieuwbouw tegen het administratiegebouw aan, nieuwbouw op het plein en nieuwbouw minder op het plein) geven inderdaad aan wat tot nu toe in gesprek is geweest. Een aantal deelnemers tijdens de avond op 3 juli gaf aan dat wanneer bij sloop-nieuwbouw het nieuwe gebouw op het plein komt te staan, dit al snel leidt tot teveel bouwvolume en te weinig openbare ruimte. Een aantal andere bewoners wijst op het verlies van uitzicht, met naar verwachting een inbreuk op de sociale veiligheid.

Hoe BG3, bij nieuwbouw, verbonden wordt aan het monument, wordt uit het schema niet duidelijk. Dit is voor bewoners juist belangrijk, omdat zij zo kunnen zien wat het totale bouwvolume voor impact heeft en hoe dit ook van invloed is op de openbare ruimte. Met name maakt men zich zorgen over de openbare ruimte tussen nieuwbouw, verbinding met het monument en het monument zelf: leidt dit niet tot een openbare ruimte uit het zicht (steeg)?

- **Plein aan Binnengasthuisstraat**

De meningen over dit plein zijn niet allemaal hetzelfde, maar wat overheerst is de wens om een zo groot mogelijke aaneengesloten openbare ruimte te creëren zonder bebouwing als scheiding. De conclusie dat deze openbare ruimte – via inrichting, maar ook door het gebruik – een luwer deel heeft en een drukker deel, wordt gedeeld door participanten.

- **Shared space**

Voorstel is om het plein aan de Binnengasthuisstraat in te richten als shared

space. Dat houdt in dat het primaat bij de voetganger ligt, maar dat de fietser hier ook gebruik van kan maken. Sommige participanten zien dit als een goede oplossing, anderen hebben twijfels omdat zij verwachten dat het er te druk wordt. Ook zijn er participanten die geen doorgaande fietsroute, ook niet als shared space, willen (uitgezonderd de bewoners op het terrein). Dit laatste geeft duidelijkheid en veiligheid. Het idee om het gedrag van fietsers aan te laten passen aan de shared space-situatie, bijvoorbeeld door fietscoaches zoals op het Roeterseiland, wordt door enkelen als mogelijkheid gezien, maar door andere participanten betwijfeld: als een coach er niet is, verdwijnt het management en zal er alsnog chaos ontstaan.

- **Fietsparkeervoorzieningen**

Participanten geven aan dat er voldoende gebouwde voorzieningen moeten zijn voor fietsers. Bepleit wordt om meer fietsparkeervoorzieningen in het plan op te nemen. Daarnaast maken participanten zich zorgen over de bereikbaarheid van de fietskelders: vanuit westelijke richting zou er om het gehele terrein gefietst moeten worden om de fietskelders te bereiken. Is een toegang aan de westzijde niet mogelijk?

- **BG5**

Evenals de vier oplossingen bij BG3, worden ook deze vier oplossingen (voorkant dicht, middenbouw slopen voor hof, nieuw middendeel binnen contouren van het bestemmingsplan, nieuw middendeel met ruimte tussen de vleugels) herkend als de belangrijkste voorstellen uit voorgaande plannen. Bewoners spreken een voorkeur uit

voor middenbouw slopen voor hof. Een nieuw middendeel met ruimte tussen de vleugels, zoals opgenomen in het samenhangende voorstel, kan op begrip rekenen. Maar grote twijfel is er over de openbare ruimte: wat voor openbare ruimte ontstaat er tussen nieuwbouw en vleugels, hoe groot is deze openbare ruimte en is er wel voldoende openbare ruimte tussen de nieuwe gevel van BG5 en de UB? Het model is te grof om hierover een beeld te vormen. De toelichting erbij dat er een interne ontsluiting komt tussen BG5 en Oudemanhuispoort, kan op draagvlak rekenen en is belangrijk om druk op de Vendelstraat voorkomen.

- **Extra openbaar toegankelijke ruimte**
In de presentatie zijn twee situaties geschetst (nu en straks). In de toekomstige situatie zou sprake zijn van wat meer openbaar toegankelijke openbare ruimte, vooral door het openstellen van hoven. Een aantal participanten ziet eerder minder dan meer openbaar toegankelijke openbare ruimte, waarbij zij verwijzen naar de voorgestelde nieuwbouw tussen de vleugels van BG5 en het overkappen van de UB. Sommige participanten willen van het openbaar toegankelijk te maken Allard Piersonhof een kijktuin maken. Daarnaast wordt gevraagd naar het beheerregiem: wanneer is de openbare ruimte toegankelijk en wanneer wordt het tijdelijk afgesloten?
- **Speelplek Vendelstraat**
Bewoners van de Kloveniersburgwal willen de speelplek op de Vendelstraat graag behouden, als ook het zelfbeheer van de Vendelstraat. Deze speelplek is voor kinderen vanuit de gehele buurt aantrekkelijk, niet alleen van het

Universiteitskwartier.

- **Nieuw hofje Slijkstraat**
Dit voorstel wordt positief ontvangen.
- **Bereikbaarheid**
Gesignaleerd wordt een potentieel knelpunt aan de Kloveniersburgwal met de uitgang van de fietsenkelder van de UB. Ook zien zij een potentieel knelpunt tussen de logistieke plek op de Kloveniersburgwal ter hoogte van de Slijkstraat. Participanten wijzen hier al lang op en verwachten in het concept-plan een voorstel.
- **Historische structuur**
De nieuwbouw-oplossingen voor BG3 worden deels gemotiveerd vanuit hun bijdrage aan het versterken van de historische structuur. Participanten vinden dit een magere onderbouwing, omdat het maar afhangt aan welke periode van de bebouwing wordt gerefereerd.
- **Programma UvA**
In eerdere participatiebijeenkomsten heeft de UvA toegelicht dat op het Universiteitskwartier deels andere functies (op andere locaties) komen, maar dat het totale programma niet verandert en zeker niet groter wordt. Bepaalde participanten betwijfelen dit en hebben het gevoel dat het programma van de UvA groeit in de loop der tijd en wordt benut om bepaalde oplossingen voor BG3 en BG5 te verantwoorden.

De gemeente en UvA geven aan in het concept-plan het gaat over een samenhangende ontwikkeling. Dat wil zeggen: gebouwen,

functies, routings, openbare ruimte, vergroening, verduurzaming, et cetera. De opties voor BG3 en BG5, zoals gepresenteerd op de 22e juni en verder besproken op de 3e juli, zijn een onderdeel van dit samenhangende plan. Terecht punt is dat dit nu te veel los lijkt te komen van de andere onderdelen van de ontwikkeling, waaronder de openbare ruimte. Voorstel is dan ook om de komende tijd meer focus met elkaar te richten op de openbare ruimte. De klankbordgroep wordt hiervoor verbreed. Vervolgbijsenkomsten over de openbare ruimte en het samenhangend voorstel voor BG3 en BG5 zullen worden georganiseerd, in wisselwerking met het verder uitwerken van het concept-plan.

**14. Brede
klankbordgroepbijeenkomst
openbare ruimte**

Zoals afgesproken tijdens de participatiebijeenkomst van 3 juli zijn er twee vervolgbijeenkomsten georganiseerd. De eerste, op 22 september 2020, is georganiseerd door de gemeente en de UvA en ging over de sfeer en inrichting van de openbare ruimte. Ingegaan is op drie specifieke plekken in het Universiteitskwartier: het plein aan de Binnengasthuisstraat, het Gasthuishof en de autoluwe gracht.

Iedereen is, voorafgaand aan de bijeenkomst, gevraagd om referentiebeelden aan te leveren met als doel om niet alleen in woord, maar ook in beeld te verwoorden aan wat voor sfeer en inrichting men denkt. Sommige buurtbewoners, de gemeente en UvA hebben referentiebeelden aangeleverd, die allemaal – inclusief een toelichting en de gesprekken hierover – zijn verwerkt in een beeldverslag.

Om voldoende afstand tot elkaar te houden in de Waalse Kerk en een goed gesprek te kunnen voeren zijn per specifieke plek twee gesprekstafels geformeerd. Elk gesprekstafel startte met een toelichting op de opgave volgens de gemeente en de UvA, om vervolgens vooral aan de hand van referenties over sfeer en inrichting in gesprek te gaan. Hieruit zijn onder meer do's en dont's gekomen, waaronder:

Plein Binnengasthuisstraat

- *Voor iedereen:* zorg ervoor dat de openbare ruimte niet alleen door studenten of bewoners ingenomen wordt, maar dat iedereen het als een aantrekkelijke openbare ruimte gaat ervaren.

- *Omdenken:* denk vanuit één groene, doorlopende openbare ruimte (park) en spaar hierin specifieke plekken uit voor verblijf en verplaatsing. Deze specifieke plekken voor verblijf en verplaatsing zouden 'ingetogen' ontworpen moeten worden als ware het 'te gast' in de groene, doorlopende openbare ruimte. Ontwerpen vanuit één groene, doorlopende openbare ruimte biedt de beste garantie om zoveel mogelijk groen toe te voegen in een binnenstad waar te weinig groen is.
- *Overzicht en open:* kies voor een inrichting die, vanuit beheer, veiligheid en doorzicht, bijdraagt aan openheid en overzicht. Voorkom donkere, overlast en vuil aantrekkende hoekjes in het ontwerp.
- *Groen - verblijfsplekken:* de ervaring is dat de ontwerpen van groen en plekken voor verblijf en verplaatsing goed en subtiel uitgedacht moeten zijn. De groenbakken voor The Grand, recent geplaatst, zijn helaas een aanleiding om er in te gaan zitten. Hiermee wordt het groen beschadigd. Voor het plein aan de Binnengasthuisstraat moeten groen en verblijfsplekken zo ontworpen worden dat ongewenst gebruik (er in gaan zitten, afval storten, etc) voorkomen wordt. Of, zoals de andere gesprekstafel dit formuleerde: verbindt duidelijke voorwaarden aan het groen op het plein:
 - Geen grote dichte bomen die het zicht blokkeren, maar juist enkele bomen op een hoge stam waar doorheen en waarlangs gekeken kan worden. Aandacht

voor de sociale veiligheid: struiken en groen op ooghoogte zorgt voor onoverzichtelijkheid. Ranke en transparante bomen en laag groen is wel mogelijk.

- Voorkeur voor kijkgroen in plaats van groen dat uitnodigt om erin te gaan zitten.

- Geen weelderige bosjes waar zich rommel in kan verzamelen.

- Goed te beheren groen, bij voorkeur zonder veel onderhoud en dat 'tegen een stootje' kan.

- *Akoestiek:* vergroening van de openbare ruimte, ook verticaal tegen de gevels (voor zolang monumenten dit toelaten), kan nog een voordeel hebben. Het kan geluid dempen. Voorkom dat deze ruimte een 'klankkast' worden.
- *Benut wat al goed is:* de huidige inrichting van het plein functioneert volgens buurtbewoners goed. Behoud de goede elementen zoals de jeu de boules baan en het open karakter.
- *Nu al beginnen:* voorstel is om niet te wachten totdat alle bouwprojecten gereed zijn, maar – daar waar mogelijk – nu al te beginnen met de herinrichting van delen van de openbare ruimte.
- *Veranderbaar:* organiseer 'adaptiviteit'. Dat wil zeggen: er moeten aanpassingen in de loop der tijd gedaan kunnen worden in de openbare ruimte wanneer dit nodig/gewenst is.

- **Fietsroute:** over het wel of niet kunnen fietsen over de plein, zijn de mening verdeeld. Sommigen gaven aan dat een fietroute gewenst is, onder de voorwaarde dat dit zich goed verhoudt tot de algehele sfeer. Denk hierbij aan uitgespaarde routes in het groen, op zo'n manier ontworpen dat men vanzelf rustig en vertraagt gaat fietsen. Anderen gaven aan dat een fietsroute over het plein vooral nodig is omdat in de omgeving van het Universiteitskwartier onveilige en bijna niet door heen te fietsen routes zijn (drukte). Los eerst dit probleem op en overweeg dan pas of er wel of niet over het plein aan de Binnengasthuisstraat gefietst moet worden. Tot slot kwam ook de vraag naar voren of er sowieso wel voldoende ruimte is om fietsers en voetgangers op het plein toe te laten.

Gasthuishof

- **Twee sferen:** het voorstel van de gemeente en UvA om twee sferen te creëren, spreekt aan. Een rustiger sfeer en een sfeer waar meer aanleiding is voor ontmoeting, even gaan zitten, et cetera.
- **Verskillende ideeën voor 'rustiger deel':** over hoe het rustiger deel heringericht zou moeten worden, verschillen de gedachten. Sommigen spreekt een informele moestuin aan, een stiltetuin of een weelderige tuin voor biodiversiteit, anderen zien meer in een formele inrichting passend bij het historische karakter.

- **Ontmoetingsdeel:** over de inrichting van het deel waar meer ruimte/aanleiding moet zijn voor ontmoeting/even zitten, zijn de ideeën redelijk overeenkomstig: zorg voor veel gras en lage begroeiing.
- **Manier van begeleiden/ingangen:** de belangrijkste toegangen naar het Gasthuishof komen uit op het 'rustiger deel'. Dit betekent dat degenen die hier even willen gaan zitten, begeleid moeten worden naar het andere deel. Maar hoe doe je dit? Doe je dit via een hek? Via een informele inrichting? Vele juist een formele begeleiding? Aan de gesprekstafels lopen de ideeën hierover uiteen, waarbij omwonenden vanwege de privacy benadrukken het hek en de steeg tussen de woningen en Gasthuiskerk gesloten te willen houden. Men zou via de 'Kinderrijk-toegang' alsnog naar het hof kunnen komen. Ook wordt voorgesteld om de mogelijkheden te onderzoeken van een toegang via het Turfdragsterpad.
- **Privétuinen:** de enige privétuinen bevinden zich in het Gasthuishof. De overgang tussen privétuin en openbare ruimte is een ontwerpogave. Dit gaat niet vanzelf goed, aldus de meeste buurtbewoners.
- **Museum:** betrek het Allard Pierson Museum bij de inrichting.
- **Begin nu al:** in één deel van het hof zullen geen bouwwerkzaamheden plaats vinden. Benut dat gegeven door nu al met een nieuwe inrichting te starten. Zo kan er geëxperimenteerd worden met

verschillende inrichtingsopties en ontdek je wat wel en niet werkt.

- **Beheer:** het 'informele' deel van het Gasthuishof leent zich voor zelfbeheer. Tegelijkertijd waren hier ook twijfels over en werd de vraag gesteld of de UvA – als eigenaar van deze openbare ruimte – niet meer zorg zou moeten besteden aan het beheer. Professioneel beheer garandeert meer continuïteit, beheer door omwonenden verhoogt de betrokkenheid.
- **Variatie:** de historische studie naar het Universiteitskwartier laat zien dat de openbare ruimtes in de loop der tijd verschillende bestemmingen en inrichtingen hebben gekend. Is het niet een uitdaging om, over het gehele Universiteitskwartier, recht te doen aan deze geschiedenis en te zorgen dat er verschillende inrichtingen en sferen te vinden blijven? Deze vraag werd over het algemeen positief beantwoord aan deze gesprekstafel; zorg voor verschillen en hier kan de herinrichting van het Gasthuishof aan bijdragen.

Autoluwe gracht

- **Verskillende opgaven:** de autoluwe gracht heeft een aantal verschillende contexten, zoals een deel dat dood loopt (Grimburgwal), een waar de gebouwen van de UvA staan en een deel waar ook gewoond wordt. Deze verschillende contexten vragen mogelijk om verschillende inrichtingen.

- *Grimburgwal*: het idee om dit deel bijna als een 'etalage' in te richten, met bijvoorbeeld kunst in de openbare ruimte, spreekt aan.
- *Oudezijds Voorburgwal*: het deel waaraan ook gewoond wordt, leent zich voor meer vergroening aan de bebouwing waar gewoond wordt. Hier is immers 'eigenaarschap'.
- *Oudezijds Achterburgwal*: het deel waar de UvA gebouwen heeft, vraagt een andere inrichting.
- *Dilemma*: de autoluwe grachten bieden een mooi alternatief om een deel van de bezoekers rondom, in plaats van over het Universiteitskwartier te laten lopen (een 'buitenommetje'). Dit vraagt een open en attractieve inrichting. Tegelijkertijd moet deze open en attractieve inrichting niet ongewenst gedrag en bezoekers aantrekken.
- *Vergroening of verstening*: de gracht kan vergroend worden met tuinen, maar dan moeten deze wel goed beheerd worden. Dit gebeurt elders door bewoners, maar op het deel waar geen bewoners wonen aan de autoluwe gracht zal er een alternatief moeten zijn voor beheer door bewoners. Daarnaast komt de charme van een geveltuin door de diverse invulling van verschillende eigenaren. Dat is niet het geval wanneer maar één partij het groen beheert. Andere buurtbewoners zien meer in verstening, deels omdat hiervan meer kwaliteit wordt verwacht, deels omdat dit beter past bij het historische karakter van de gracht.
- *Fietsstraat*: maak meer ruimte voor fietsers en voetgangers door de straat in te richten als fietsstraat.
- *Hef parkeerplaatsen op*: gebruik de ruimte voor groen en meer ruimte voor voetgangers.
- *Zitplek*: de gracht kan een plek worden waar bewoners en studenten rustig kunnen zitten. Echter, op zo'n manier dat overlast wordt voorkomen.

**15. Brede
klankbordgroepbijeenkomst
VOL BG**

De tweede klankbordgroepbijeenkomst, volgend op de informatiebijeenkomst van 22 juni en 3 juli, is georganiseerd door VOL BG met ondersteuning door de externe begeleider van het participatieproces. Ook voor deze bijeenkomst zijn, naast de klankbordgroepleden, is de buurt uitgenodigd. De bijeenkomst, gehouden op 20 oktober 2020, moest vanwege de coronabeperkende maatregelen online plaats vinden.

Voor VOL BG zijn er drie aanleidingen om deze bijeenkomst te organiseren. Ten eerste constateert VOL BG dat het onvoldoende tot niets terug ziet van haar visie op de ontwikkeling van het Universiteitskwartier – zoals gepresenteerd begin 2020 en recent geactualiseerd – in dat wat de gemeente en UvA tussentijds hebben laten zien aan ontwerpvoorstellen. Ten tweede zijn deze tussentijdse ontwerpvoorstellen door de buurt nog niet getoetst aan de thema's en uitgangspunten zoals bij aanvang van het participatieproces vastgesteld. En ten derde verwacht VOL BG reacties van de gemeente en de UvA op dat wat VOL BG als succesvoorwaarden ziet van het concept-Strategisch Masterplan en de toetsing die het zelf gedaan heeft.

VOL BG verwacht dat de ontwikkeling van het Universiteitskwartier moet bijdragen aan het verhogen van stedelijke kwaliteit en voldoende draagvlak van de buurt en een positieve aansluiting moet hebben met de directe omgeving en functies in de stad. Tevens wordt aangegeven dat het programma/de functies moeten worden aangepast aan de draagkracht van het BG-terrein en de omgeving en dat sprake moet zijn over een spreiding van functies over het gehele Universiteitskwartier.

BG3

VOL BG stelt dat de ontwerpoptie 'nieuwbouw voor BG3 iets minder op het plein' – als onderdeel van een samenhangend voorstel – op geen enkel punt voldoet aan de manier waarop VOL BG uitwerking geeft aan respectievelijk leefbaarheid en veiligheid, duurzaamheid en groen, historie en monumentaliteit, identiteit, bereikbaarheid en logistiek. Deze constatering brengt VOL BG tot de volgende vragen aan gemeente en UvA:

- Is er nagedacht over spreiding van functies over het gehele Universiteitskwartier in plaats van extra functies toe te voegen in BG3 en BG5.
- Waarom stellen gemeente en UvA dat het aantal functies zich verhoudt tot de draagkracht van het gebied, terwijl met de Universiteitsbibliotheek er aanzienlijk meer functies bijkomen?
- Wordt rekening gehouden met de inpassing van functies in het stedelijk weefsel, met bijzondere aandacht voor veiligheid en het voorkomen van criminaliteit?
- Hoe verhoudt de ontwerpoptie zich tot de historische structuur/dna van het Universiteitskwartier?
- Hoe verhoudt de ontwerpoptie zich tot meer groen in het gebied?

BG5

VOL BG stelt dat de ontwerpoptie 'nieuw middeldeel voor BG5 met ruimte tussen de vleugels van het monument en een iets teruggetrokken

gevel' – als onderdeel van een samenhangend voorstel – niet of nauwelijks voldoet aan de manier waarop VOLBG uitwerking geeft aan respectievelijk leefbaarheid en veiligheid, duurzaamheid en groen, historie en monumentaliteit, identiteit, bereikbaarheid en logistiek. Ook hier is – evenals bij de ontwerpoptie voor BG3 – sprake van gebrek aan overzicht, verlies aan open ruimte en groen, aantasting van schoonheid en licht. Dit brengt VOLBG tot een oproep richting gemeente en UvA: zijn beide partijen bereid om out of the box te denken en het hof van BG5 te vergroenen in plaats van (deels) te bebouwen? Zo is een significante mooie ingang voor BG5 te realiseren, wordt voorkomen dat er ruimtes tussen monument een nieuwbouw ontstaan die potentieel onbeheersbaar worden en is een substantiële verbetering van de leefbaarheid te realiseren. Deze constatering en oproep brengt VOL BG tot de volgende vragen aan gemeente en UvA:

- Pakken gemeente en UvA de uitdaging op om het hof van BG5 te vergroenen?
- Hebben gemeente en UvA inzicht in de toekomstige aantallen studenten, hoe deze zich over het gebied bewegen en welke (voorzorg)maatregelen genomen worden om dit beheersbaar te houden?

Gasthuishof

VOL BG brengt in herinnering dat bij de herinrichting van het Gasthuishof tot tuin van de Bijzondere Collecties goede afspraken gemaakt zijn tussen UvA en direct omwonenden. Deze afspraken zouden wat VOL BG betreft dan ook gehandhaafd moeten worden en mede bepalend zijn voor de toekomstige functie, het gebruik, de

inrichting en het beheer van het Gasthuishof. VOL BG constateert echter dat in de laatste voorstellen voor het Gasthuishof een aantal van deze afspraken geschonden wordt, waardoor de leefbaarheid en veiligheid van bewoners aan het hof ernstig dreigen te worden aangetast.

VOL BG is ervan overtuigd dat de twee deelsferen 'rustig en groen' en 'groene ontmoetingsruimte' zoals omschreven in het concept-Strategisch Masterplan prima te verenigen zijn. In de presentatie en in de uitgeschreven tekst wordt dit per thema/uitgangspunten nader uitgewerkt, waarbij in het bijzonder opgemerkt wordt dat de twee deelsferen recht doen aan de oorspronkelijke structuur van het BG-terrein met stille kloosterhoven en -tuinen. Belangrijk punt hierbij is dat de bewoners van het hof recht hebben op een rustige en veilige achterzijde van hun woning aan de tuinkant, zoals ook elders in de stad. Daarom is en moet het hof ingericht blijven als semi-openbare ruimte in privébezit en met beperkte toegang voor derden. Na acht uur 's avonds en in het weekend betekent dit: afsluiten voor derden. Op werkdagen overdag is het hof toegankelijk via de bestaande beveiligde toegangen, inclusief een streng handhavingsregiem.

Om de rust in het deel van de woningen te waarborgen stelt VOL BG voor om bedrijfsmatige activiteiten als parkeren, laden en lossen zoveel mogelijk te minimaliseren en zoveel mogelijk te verplaatsen naar het 'ontmoetingsdeel' tussen Gashuiskerk en Allard Pierson Museum. VOL BG wil hierbij graag met gemeente en UvA verder ontwerpsuggesties bedenken. Dit brengt VOL BG dan ook tot nadere vragen aan gemeente en UvA, waaronder:

- Zijn gemeente en UvA bereid om het karakter van het Gasthuishof, i.c.: semi-openbaar en beperkt toegankelijk, te onderschrijven en als zodanig ook op te nemen in het concept-Strategisch Masterplan?

Slijkstraat/Kloveniersburgwal

VOLBG heeft nog geen uitgewerkte ontwerpvoorstellen voor de omgeving Slijkstraat/Kloveniersburgwal gezien en is daarom ook niet in staat om deze te toetsen aan uitgangspunten. Wel geeft het nadrukkelijk aan dat voorkomen moet worden wat er volgens VOLBG gebeurd is bij de ingang van de fietsenstalling aan de Vendelstraat/poort Kloveniersburgwal. De ontwerpkeuze die daar gemaakt is, zorgt voor een suboptimale situatie die niet in het belang van omwonenden en anderen is. Voorkom een afwenteling van problemen op de stad, maar zoek naar een oplossing die bijdraagt aan versterking van de leefbaarheid.

**16. Werksessie openbare
ruimte academische
gemeenschap**

Op 27 oktober heeft de UvA een soortgelijke bijeenkomst georganiseerd over de openbare ruimte als op 22 september, maar ditmaal voor de academische gemeenschap met studentenvertegenwoordigers en vertegenwoordigers van Faculteit der Geesteswetenschappen, Universiteitsbibliotheek, Allard Pierson Museum, Facility Services en HuisvestingsOntwikkeling. Dezelfde methode is gehanteerd als die op de 22e september, dat wil zeggen: aan de hand van referentiebeelden zijn groepen in gesprek over sfeer en inrichting van drie specifieke plekken in het Universiteitskwartier: plein aan Binnengasthuisstraat, Gasthuishof en autoluwe gracht. Ditmaal is het gezelschap verdeeld onder vier groepen.

Uit deze groepsgesprekken, waarvan ook een beeldverslag is gemaakt, zijn onder meer de volgende do's en dont's gekomen:

Plein Binnengasthuisstraat

- Vergroen optimaal en verhoog biodiversiteit
- Houd rekening met de verschillende stromen en gebruikers. Stuur met de inrichting
- Versterk de relatie gebouw en openbare ruimte
- Versterk de zichtbaarheid (mede door middel van kunst)
- Zorg voor ontmoetingsmogelijkheden
- Reduceer overlast en zorg voor goed beheer

Gasthuishof

- Bevorder verblijf en ontmoeting, maar niet overal
- Richt het gebied samen in en beheer het samen
- Gebruik de historie bij de inrichting
- Ruimte voor kunst

Autoluwe gracht

- Grachten zijn onderdeel van de stad, maar verken hoe de grachten rondom het Universiteitskwartier herkenbaar zijn als onderdeel van dit gebied
- Benut de gracht als visitekaartje (Instagramable)
- Houdt de grachten zoveel mogelijk openbaar

17. Presentatie visie VOL BG

Op 28 januari 2021 is een extra klankbordgroepbijeenkomst, op verzoek van VOL BG, belegd. Tijdens deze bijeenkomst heeft VOL BG haar visie op de gewenste toekomstige invulling van het Binnengasthuisterrein gepresenteerd. Hiervoor heeft het een ruimtelijke verbeelding laten opstellen door Space&Matter en Atelier KZNA.

De ruimtelijke visie van VOL BG hanteert vijf van de zes uitgangspunten die ook uit het participatieproces komen: leefbaarheid en veiligheid; identiteit; historie en monumentaliteit; bereikbaarheid en logistiek; en duurzaamheid en groen.

Daarnaast stelt VOL BG dat deze verbeelding op voldoende draagvlak uit de buurt steunt, het bijdraagt aan het verhogen van de stedelijke kwaliteit, het programma van eisen van de UvA voor wat betreft het aantal m² gelijk is als in het Strategisch Masterplan en het goed aansluit op de directe omgeving en functies in de stad.

De ruimtelijke verbeelding van de visie van VOL BG betreft een alternatief voor het bouwvolume van BG₃ en BG₅ met als effect: meer leefbaarheid, meer veiligheid, meer respect voor de monumentale omgeving, meer groen en beter beheersbaar.

BG₃

Voor BG₃ wordt voorgesteld om de twee bouwdelen – het oorspronkelijke Administratiegebouw uit 1916 van J.M. van der Meij en het ovalen gedeelte uit 1995 van T. Bosch – te scheiden ('losknippen') en alzijdig te gaan oriënteren. Het ovalen gebouw met zijn alzijdige gevelindeling kan zo een zelfstandige

functie krijgen. Niet alleen als herkenbaar gebouw vanuit de omgeving, maar vooral ook als begeleider van verschillende routings op het Binnengasthuisterrein.

Modernisering van het gebouw zelf kan hier nog extra aan bijdragen, bijvoorbeeld door de gevels transparanter te maken en het gebouw te voorzien van duidelijke entrees. VOL BG geeft aan dat door modernisering van het Theo Bosch-gebouw niet alleen een herkenbaar gebouw behouden blijft op het Binnengasthuisterrein en de functionaliteit toeneemt, maar vooral ook dat hierdoor het BG-plein zo groot en overzichtelijk mogelijk blijft.

In de toelichting op dit voorstel benadrukt VOL BG het effect van het 'losknippen' op de veiligheid in het gebied. Het vermindert de nu onbeduidende en onveilige plekken rondom het Theo Bosch-gebouw, met name aan de achterzijde, tussen het Administratiegebouw, BG₅ en de steeg naar de Oudezijds Achterburgwal. Het over- en toezicht zal beduidend verbeteren, aldus VOL BG. Bijvoorbeeld ook door de plaatsing van een afsluitbare poort/hek.

Als pleininrichting denkt VOL BG dan aan het vergroenen van de westzijde en de ruimte rondom het Theo Bosch-gebouw meer openbaar en overzichtelijk maken.

BG₅

Het voorstel voor BG₅ volgt volgens VOL BG in grote lijnen de oplossingsrichting die gekozen is door gemeente en UvA waar het gaat om een nieuw middendeel met ruimte tussen de vleugels van het bestaande gebouw, het optimaliseren van de openbare ruimte en de zichtbaarheid van het monument. Wat anders in dit voorstel is, is dat de

gevelrooilijn aanzienlijk meer terug getrokken is dan het voorstel van gemeente en UvA. Hierdoor ontstaat er ruimte voor een openbaar en groen hof. Met dit hof wordt de hoofdentree van BG₅ en Universiteitsbibliotheek sterker gemarkeerd en ontstaat er meer openbare ruimte.

In het voorstel van VOL BG wordt gedacht aan het maximaal transparant maken van de bestaande gevel en het glazen dak. Met als idee dat het openbare groene hof en de overdekte binnenruimte visueel in elkaar over gaan.

Achter de glazen gevel op de overdekte binnenruimte komt een bouwvolume voor onder meer collegezalen. Dit bouwvolume staat los van de historische gevels van BG₅ en zal hoger uitkomen dan de monumentale bebouwing van BG₅. Daarnaast wordt er een suggestie gedaan om het ronde bouwvolume van de Anatomische Les te verhogen met een verdieping om te voldoen aan het PvE van de UvA.

Vragen naar aanleiding van voorstellen

Deze voorstellen geven een tussenstand aan. VOL BG werkt, samen met David Koezen van Atelier KZNA en Space&Matter, aan een definitieve versie. Vooruitlopend hierop kwamen de volgende vragen en reacties.

Voldoende aandacht

VOL BG ziet het eigen voorstel als één van de bouwstenen van het participatieproces. Daarom moet het volop aandacht krijgen in de afronding van het participatieproces en aanstaande besluitvorming, aldus VOL BG. VOL BG geeft aan dat dit het beste kan door het voorstel onderdeel van het SMP te maken. Men ging er ook vanuit dat dit de bedoeling was.

De gemeente geeft aan dat het SMP een zelfstandig product is, waarin een evenwicht is gezocht tussen de uitkomsten van het participatieproces en andere belangen (stedenbouw, cultuurhistorie, functioneren UvA, openbaarheid, etcetera). Tegelijkertijd moet er gezorgd worden dat het voorstel van VOL BG de aandacht krijgt die het verdient. Onderdeel hiervan is een ambtelijke reactie van gemeente en UvA en, als onderdeel van de integrale besluitvorming over SMP en participatie, door het bestuur van de gemeente .

Stedenbouwkundige impact

Het voorstel voor BG3 als ook dat voor BG5 moet niet als een architectonisch voorstel beschouwd worden, zo benadrukt David Koezen. Het gaat vooral om de stedenbouwkundige impact ervan. Zowel de gemeente als de UvA hadden vragen bij de voorstellen ter verbetering van de sociale veiligheid: het verbeteren van de zichtrelatie en het afsluiten van een deel van het gebied. Daarnaast had de UvA de vraag of er ook gekeken is naar de mogelijkheden van het zelfstandig kunnen laten functioneren van het paviljoen.

Fietsroutes

In het voorstel wordt uitgegaan van doorgaande fietsroutes, terwijl in het SMP shared space als uitgangspunt is genomen. Het voorstel spreekt over extra openbare ruimte om zo de voetganger beter te kunnen accommoderen. De fietskelders zijn in het voorstel een gegeven, alhoewel David Koezen hier zeker ook een mening over heeft, evenals VOL BG.

Afsluitbaarheid van ruimte

In het voorstel bij BG3 hoort een extra poort/hek, dat 's avonds en 's nachts afgesloten kan worden. Dit ter verbetering van de veiligheid. De vraag is of

één poort/hek voldoende is, omdat zo de openbare ruimte vanuit andere kanten nog toegankelijk blijft.

Impact op veiligheid

VOL BG benadrukt dat het voorstel een grote verbetering is ten aanzien van de zichtlijnen rond BG3 en de veiligheid in specifieke delen van het gebied.

Transparantie

De gemeente vraagt zich af of de voorstellen voor glas ter versterking van transparantie in de praktijk gaat werken. De ervaring leert dat glas vaak afgeschermd wordt tegen zon of – via gordijnen of andere voorzieningen – ter vergroting van de privacy en rust (bijvoorbeeld bij collegezalen). Tevens word glas overdag niet ervaren als transparant, aldus de UvA.

Impact van gebouw in BG5

De UvA en gemeente vragen zich af of het voorgestelde volume in BG5 wel voldoende af staat van de monumentale gevels en bebouwing. Wat voor impact heeft dit op de Anatomische les? Verder wordt aangegeven dat de transparantie die wordt gesuggereerd in de beelden niet overeen komt met de meer geslotenheid die nodig is voor de collegezalen.

Visie Binnengasthuisterrein Amsterdam | **VOLBG**

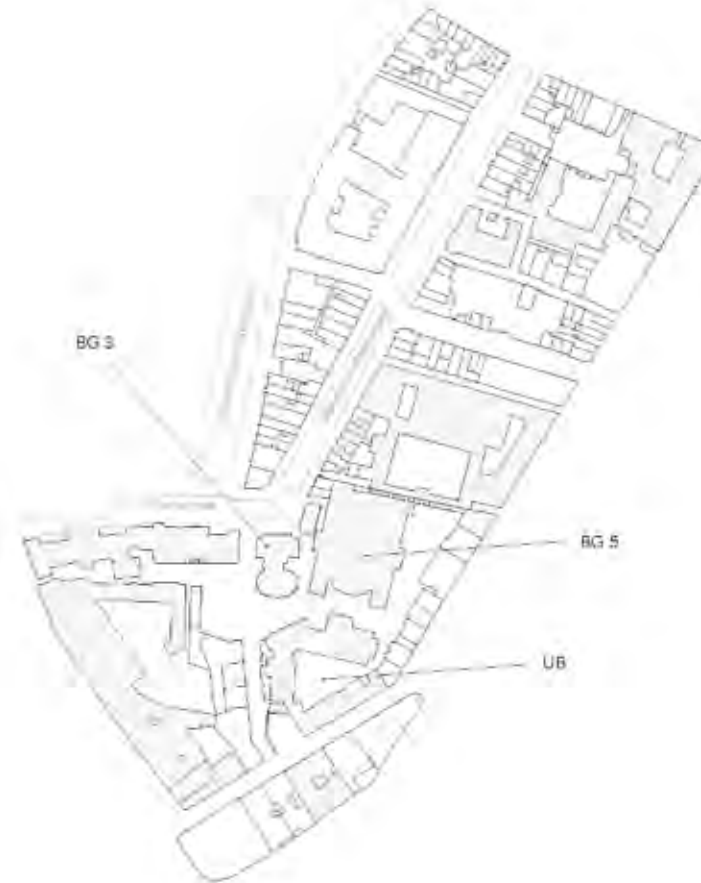
Inleiding

De gemeente Amsterdam is in 2019 een participatieproces gestart als onderdeel van de ontwikkeling van een masterplan voor het BG-terrein en omgeving. Aanleiding is het beoogde Universiteitskwartier (UK) dat de Universiteit van Amsterdam (UvA) in dit gebied wil realiseren. Bij de start van dit proces zijn er 10 afspraken gemaakt over het participatieproces en zijn er 5 uitgangspunten voor het masterplan overeengekomen. In dit kader heeft de Vereniging Openbaar en Leefbaar Binnengasthuisterrein en omgeving (VOLBG e.o.) een visie ontwikkeld op basis van inzichten die wij opgedaan hebben met onze jarenlange praktische ervaring en inhoudelijke kennis over het terrein in de stad. Om deze visie ruimtelijk kracht bij te zetten, heeft VOLBG Space & Matter i.s.m. KZNA ingeschakeld om met name de herontwikkelingen van de gebouwen BG3 en BG5 uit te werken. Hierbij vormen de voorgenoemde 5 uitgangspunten de rode draad:

- 1. Leefbaarheid en veiligheid
- 2. Duurzaamheid en groen
- 3. Historie en monumentaliteit
- 4. Identiteit
- 5. Bereikbaarheid en logistiek

De ruimtelijk vertaalde visie van VOLBG voor het Binnengasthuisterrein voldoet in ieder geval aan:

- De vijf uitgangspunten uit het participatieproces
- Voldoende draagvlak van de buurt
- Bijdrage aan verhogen van stedelijke kwaliteit
- Het Programma van Eisen t.a.v. het aantal m2
- Positieve aansluiting met directe omgeving en functies in de stad;

Universiteitskwartier (UK) met de gebouwen BG 3 en BG 5

Gebouwen UvA

Opgave

Strategisch masterplan

'Een Strategisch Masterplan (SMP) is alleen geslaagd als het kan rekenen op voldoende draagvlak van de buurt, als de plannen een positieve aansluiting hebben met de directe omgeving en functies in de stad en als de UvA haar Programma van Eisen aanpast aan de draagkracht van het BG-terrein en de onderwijs, onderzoek en administratieve functies verdeeld worden over de Zuidelijke Burgwallen.' (VOL BG e.o.)

De UvA en gemeente hebben een aantal ontwerpvarianten gepresenteerd waarbij er een oplossingsrichting wordt voorgesteld voor verdere uitwerking. De basisuitgangspunten voor deze ontwerpvarianten zijn gevisualiseerd in het hiernaast aangegeven schema, waarbij de uitgangspunten voor BG 3 en BG5 als volgt zijn geformuleerd:

BG3

- Twee sferen, rustig en reuring;
- Klimaatadaptatie;
- Vergroening;
- Historische structuren, aaneenschakeling van poorten, pleinen, stegen en hoven zichtbaar maken;
- Stromen van bewoners, studenten en bezoekers goed geleiden;
- Shared space, met oplossing voor bewoners voor laden en lossen;
- Fietsmogelijkheid behouden;
- Functie BG3: Bestuur Faculteit Geesteswetenschappen, onderwijsbalie FGw, exposure-/ontmoetingsvoorziening FGw/UvA.

BG5

- BG 5 een duidelijke entree geven;
- Kwalitatieve ruimte maken voor studenten tussen de twee belangrijkste entrees: UB en BG5;
- Ruimte tussen UB en BG 5 vergroenen;
- Stromen voetgangers en fietsers ter hoogte van de entree naar de ondergrondse fietsenstalling beheersbaar maken. Aandacht in ontwerp voor de openbare ruimte;
- Shared spaces voor voetgangers en fietsers;
- Beleefbaarheid van monumentaliteit van BG5 behouden en verbeteren in-/ exterieur;
- Studentenstroom tussen BG5 en OMHP (Oudemanhuispoort) beheersen;
- Poort naar OMHP beter zichtbaar maken; BG5 is het onderwijshart van het Universiteitskwartier, met op de begane grond het belangrijkste eten en drinken punt binnen het UK.

Masterplan UvA

Opdracht en richting

Voor wat betreft de beide locaties worden er door UvA/gemeente een verschillend aantal bebouwingsvoorstellen gegeven zoals hiernaast schematisch weergegeven door de gemeente. De UvA heeft een voorkeur voor de oplossingsrichting waarbij er voor BG3 een nieuw gebouw in de plaats van het Theo Boschgebouw wordt gerealiseerd. Daarbij wijzigt de positie van het gebouw door het verder op het plein te plaatsen en te draaien zodanig dat het evenwijdig aan een van de gevels van het UB-gebouw staat. Voor BG5 wordt op de binnenhof aan de Vendelstraat een paviljoenachtige structuur gepositioneerd t.b.v. de realisatie van nieuwe collegesalen. Daarbij blijft het hof een overdekt binnengebied.

Voorstel mogelijke oplossing BG3 en BG5

BG3

1. Theo Bosch-gebouw behouden

BG3: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG5: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

2. Nieuwbouw op min of meer bezette plek

BG3: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG5: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

3. Nieuwbouw/maken op het plein

BG3: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG5: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

4. Nieuwbouw iets minder op het plein

BG3: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG5: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

Oplossingsrichtingen voor BG3 en BG5

BG5

1. Voorkant dicht

BG5: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG3: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

2. Middenbouw sopen voor hof

BG5: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG3: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

3. Nieuw middendeel binnen de contouren van het bestemmingsplan

BG5: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG3: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

4. Nieuw middendeel met ruimte tussen vleugels

BG5: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG3: Het bestaande gebouw wordt behouden en wordt gebruikt voor de bestemming van de bestemmingsovereenkomst.

BG 3

Binnengasthuisstraat 9 | Theo Bosch gebouw

BG3 bestaat uit twee bouwdelen, die beiden in een andere tijd zijn gerealiseerd. Het meest historische gebouw, aan de zijde van de Oudezijds Achterburgwal is het oorspronkelijke Administratiegebouw uit 1916 ontworpen door J.M. van der Meij. Het ovale gedeelte, gelegen op het Binnengasthuisplein is de latere aanbouw van Theo Bosch uit 1995.

Het Administratiegebouw was verbonden met de voormalige Kinderkliniek, die gesloopt is en vervangen door het Theo Boschgebouw met een min of meer ovale plattegrond, bestaande uit een kelder, een begane grond en twee verdiepingen onder een plat dak.

De vloeren staan op pilaren waardoor er een open plattegrond ontstaat. De oudbouw en de nieuwbouw zijn met elkaar verbonden door een transparant tussenlid, waarin een loopbrug de tweede verdieping van de nieuwbouw verbindt met de oudbouw. Het interieur van de oudbouw en de nieuwbouw heeft een vergelijkbare plattegrond en een soortgelijke afwerking gekregen. Het nieuwbouwgedeelte van het gebouw zoals we dat nu kennen is in grote lijnen nog overeenkomstig met het ontwerp van Bosch.

Erfgoedvereniging Heemschut heeft het stadsdeel Centrum gevraagd het Theo Boschgebouw, aan te wijzen als gemeentelijk monument om te voorkomen dat het gebouw wordt gesloopt.

Bron: <https://www.heemschut.nl/nieuws/actueel/bericht/heemschut-wil-monumentenstatus-voor-gebouw-theo-bosch-op-binnengasthuis-terrein-amsterdam>

Bron: www.volbg.nl

BG 3

Binnengasthuisstraat 9 | Theo Bosch gebouw

Naast de iconische uitstraling is het gebouw bij uitstek goed gepositioneerd in het stedenbouwkundig ensemble van het Binnengasthuissterrein. Het verbindt zowel visueel als in routing de Vendelstraat, Binnengasthuisstraat richting Grimburgwal en de andere kant op, de Nieuwe Doelenstraat, het Turfdragsterspad op het Binnengasthuisplein. Met name de ovale vorm en alzijdigheid van de gevelindeling maakt het gebouw herkenbaar vanuit alle hoeken. Juist om die reden één van de herkenbaarste gebouwen. Het zou dan ook bij uitstek de functie kunnen vervullen van centraal informatiepunt van de UvA. Om dit te versterken en functioneel te maken wordt hier voorgesteld om de verhoogde betonnen plint, waaronder momenteel een fietskelder gelegen is, te verlagen en de ramen rondom eveneens te verlagen tot op maaiveldniveau. Zo kunnen er vanuit alle toegangswegen entrees gerealiseerd worden waardoor de begane grond van het gebouw een centrale lobby wordt voor met name de nieuwe bezoeker aan het UvA terrein. De architectuur en stedenbouwkundige inpassing dragen enorm bij aan de kwaliteit en identiteit van het Binnengasthuissterrein. Dit betekent overigens niet dat het gebouw niet gemoderniseerd mag worden. Het plein fungeert dan als centraal ontmoetingspunt waarbij de westzijde groener van karakter is en de ruimte rondom het Theo Boschgebouw juist meer openbaar.

Plint verlagen

Vijf adressen

BG 3

Binnengasthuisstraat 9 | Theo Bosch gebouw

Een tweede ingreep is het los snijden van het Theo Boschgebouw met het Administratiegebouw. Het losknippen dient twee belangrijke doelen. Ten eerste wordt zo het Theo Boschgebouw in plaats van aan het plein, op het plein gepositioneerd. De ovale vorm komt nog meer tot zijn recht en maakt het nog meer een paviljoen. Het plein wordt er visueel groter van. Daarnaast vermindert het de nu onbeduidende en onveilige plekken rondom dit gebouw, met name aan de achterzijde, tussen het administratiegebouw, BG5 en de 'steeg' naar de Oudezijdsachterburgwal. Deze nogal onbeduidende openbare ruimte wordt relatief veel gebruikt als passage, maar kent geen over- en of toezicht. Het is er rommelig, niet ingericht, en leidt tot overlast. Om dit te voorkomen wordt er voorgesteld de 'steeg' 's avonds dicht te zetten met een poort. Een fraai vormgegeven hekwerk houdt de doorgang transparant en markeert de entree naar de universiteitsgebouwen. Ook aan deze zijde wordt een toegang tot het centrale informatiepunt gerealiseerd waardoor de 'steeg' functioneler wordt. Rondom glas versterkt de toezicht mogelijkheden en in de avonden kan het licht dat van binnen naar buiten straalt de veiligheid bevorderen. De gebouwen van de UvA, het Administratiegebouw, de UB en het Theo Boschgebouw worden zo allen herkenbaar in hun eigen kleur en bouwperiode.

Los knippen

Plein vergroten

BG 3

Binnengasthuisstraat 9 | Theo Bosch gebouw

Leefbaarheid en veiligheid.

In principe wordt er weinig ingegrepen in dit gebied. Het Theo Boschgebouw loskoppelen van het Administratiegebouw is de kern. De relatief kleine ingreep zorgt onder meer met het verlagen van de plint voor een enorme kwaliteitsimpuls aan dit gebied. Met name de steeg aan de 'achterzijde' krijgt naast doorgangsroute ineens betekenis en wordt het probleem van onveiligheid op deze plek hiermee opgelost. De al bestaande vormgeving van het gebouw doet de rest. De herprogrammering van groen aan het plein zal eveneens een kwaliteitsimpuls aan de leefbaarheid geven. Dit kan met relatief weinig middelen gedaan worden. Bewoners, passanten en bezoekers worden allen bediend.

Duurzaamheid en groen.

Qua duurzaamheid is er geen betere ingreep dan het niet-afbreken van het Theo Bosch gebouw. Hergebruik wordt in de meeste gevallen geprefereerd, zeker als het om zo'n jong gebouw gaat. Het gebouw qua installatie, beglazing en dergelijke naar de huidige standaarden brengen daar waar mogelijk lijkt voor de hand te liggen.

Het gebied blijft een plein en lijkt ook in de toekomst deze functie te vervullen. Aandacht voor extra groen aan de westkant, daar waar het plein nu nog grotendeels verhard is, lijkt een eenvoudige ingreep die de leefbaarheid voor de bewoners maar ook bezoekers aan deze zijde vergroot. Extra aandacht kan gericht worden op de beplanting die meer biodiversiteit stimuleert, het huidige aanbod doet wat eenzijdig aan.

Historie en monumentaliteit.

Het Theo Boschgebouw is dan wel geen monument, maar niet te min zeer iconisch voor deze plek. Het zou dan ook zonde zijn deze te vervangen voor iets nieuws. Het moderne karakter van dit gebouw en de vorm versterken de monumentaliteit van de omliggende bebouwing.

Identiteit.

In alle opzichten is het Theo Boschgebouw een belangrijk knooppunt in het Binnengasthuisterrein. Dit is een kans voor de UvA om het Theo Boschgebouw in te zetten voor de branding van het gehele gebied. Een update in kleurstelling, gevelopening en zonwering kunnen hier een positieve draai aan geven. Een plein dat voor de (internationale) bezoeker duidelijk herkenbaar en bereikbaar is, maar waar ook de Amsterdammer haar plek vindt. Het idee om centraliteit op deze plek te benadrukken versterkt de identiteit en herkenbaarheid van het Binnengasthuisplein.

Bereikbaarheid en logistiek.

De alzijdigheid van het gebouw maakt dat deze plek van alle kanten te benaderen is als een 'voorkant'. Zowel de route vanuit het Turfdraagsterspad, de route rondom vanuit de Grimburgwal, de 'steeg' tussen het BG3 en BG5 gebouw, de doorgaande routes door de Vendelstraat en Binnengasthuisstraat worden verbonden op het plein door de geleidende ronding van het Theo Boschgebouw. Hierdoor ontstaat overzichtelijkheid waar voetgangers en fietsers zich op verschillende snelheden verplaatsen.

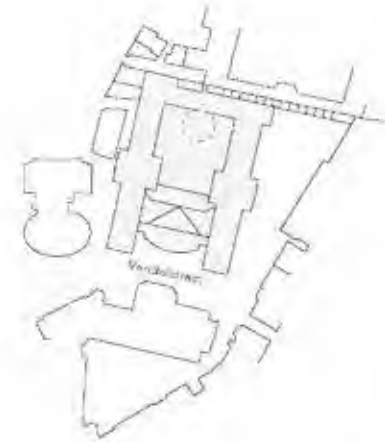
BG 5 Vendelstraat 7

Langs de Vendelstraat is het gebouw BG5 tussen 1887 en 1890 oorspronkelijk gebouwd als nieuw Klinisch Ziekenhuis. Dit is ontworpen in sobere neo-Hollandse Renaissancestijl door de toenmalige assistent-stadsarchitect H. Leguyt volgens een paviljoensysteem, in opdracht van het Gasthuisbestuur. Het gebouw maakt deel uit van het complex Binnengasthuis, waar vroeger meerdere klinieken op het terrein toe behoorden. Het Binnengasthuis complex is van algemeen belang door de cultuur- en medisch-historische waarde - het maakte deel uit van de schaalvergroting en modernisering van oude ziekenhuizen aan het eind van de 19e eeuw.

Het oorspronkelijke gebouw bestond uit twee lange vleugels, waarbij de westelijke vleugel fungeerde als mannenkliniek; de oostelijke als vrouwenkliniek. De algemene voorzieningen waren gesitueerd in het verbindingsgebouw, waardoor het geheel een U vorm kreeg. Het verbindingsgebouw had aan de binnenplaats een ronde aanbouw, met daarin twee collegezalen.

De eerste ingrijpende renovatie vond in 1968 plaats, toen het gebouw een nieuwe vleugel van drie bouwlagen met een plat dak er bij kreeg. Deze vleugel deelt de binnenplaats sindsdien in tweeën. In 1988 werd BG5 het meest ingrijpend verbouwd, de mensa vestigde zich in het gebouw en de binnenplaats werd overdekt met een piramidevormige transparante erker.

Bron: <https://campus.uva.nl/universiteitskwartier/bg5/historie/bg5.html>

BG 5 Vendelstraat 7

Het bebouwingsvoorstel van BG5 volgt in grote lijnen de oplossingsrichting die is gekozen door de UvA/ gemeente. Daarbij werden de volgende uitgangs-/ aandachtspunten als volgt geformuleerd.

- Nieuw middendeel met ruimte tussen de vleugels;
- Optimaliseren openbare ruimte en toegang;
- In het ontwerp wordt gekeken hoe de zichtbaarheid van het monument geoptimaliseerd kan worden door een hogere begane grond te maken.

Anders dan weergegeven in het begeleidende schema van UvA/ gemeente op pagina 3 wordt er in dit ruimtelijk voorstel voor gekozen de gevelrooilijn terug te leggen tot daar waar de huidige entreepartij en de piramide vormige glaspartij overgaat in het verticale volume van de met glas overdekte binnenruimte van de voormalige mensa. Door het voorste deel van de mensa te slopen ontstaat er ruimte voor een openbaar en groen hof. Dit biedt een welkome groene en ruimtelijke afwisseling in dit smalle en stenige deel van het Binnengasthuisterrein en komt het tegemoet aan de historische hovenstructuur. Hiermee wordt niet alleen een plek gecreëerd waar studenten uit de UB en toevallige passanten kunnen ontspannen, maar vooral markeert het bovendien de hoofdentrees van zowel de UB als het BG5 gebouw.

Bestaand volume

Mensa en erker
verwijderen

Ruimte voor nieuw openbaar
groen

BG 5 Vendelstraat 7

De bestaande gevel en 'glazen' dak worden maximaal transparant gerealiseerd waardoor de buitenruimte en overdekte binnenruimte visueel in elkaar overlopen. Buitenmeubilair, plantenbakken en -vakken worden binnen en buiten op elkaar afgestemd om de relatie verder te versterken. Achter de glazen pui wordt een volume geïntroduceerd waarin 600 m² aan onder andere collegezalen gerealiseerd kunnen worden. Het volume 'zweeft' 4 meter boven het peil en wordt los gehouden van de historische gevels van het BG5 gebouw. Met name de oude toegangspoorten en de ronde collegezalen worden hierdoor goed zichtbaar. Eventuele verbindingen met het historische gebouw kunnen door middel van luchtbruggen gerealiseerd worden terwijl de begane grond als plein beleefbaar blijft. Deze binnen- /buitenruimte kan goed geprogrammeerd worden met horeca maar is ook vooral een centraal en overdekt verkeersgebied dat het hart vormt van de universiteitsgebouwen. Verbindingen tussen het overdekte binnenterrein, door het BG5 gebouw naar onder andere de Oudemanhuispoort en BG3 lijken dan ook voor de hand te liggen. Eventueel kan er extra volume boven op de ronde collegezalen gerealiseerd worden, bijvoorbeeld t.b.v. kantoorfuncties.

Nieuwe transparante gevel

Introductie paviljoen

Bebouwdoppervlak

Begane grond;
totaal 690 m²

Volume verdiepingshoogte 4 m;
totaal 700 m²

Optopping collegezalen;
totaal 240 m²

Totaal toegevoegd:
1.630 m²

BG 5

Vendelstraat 7

Leefbaarheid en veiligheid.

Door het toevoegen van groene openbare ruimte langs de Vendelstraat ontstaat er een rustmoment in deze drukke doorgaande route. Het biedt een uitwijkmogelijkheid voor voetgangers, bezoekers van de UB en bewoners waar iedereen met haar eigen snelheid passeert of verblijft. Het is van belang dat dit nieuwe hof dan ook van voldoende afmeting is om bijvoorbeeld voldoende zonlicht in het hof te laten schijnen voor een hogere verblijfskwaliteit en om overzichtelijkheid te bieden m.b.t. veiligheid. Zo zijn er meerdere parameters die verder onderzocht moeten worden om de uiteindelijke afmeting te bepalen van deze groene ontmoetingsplek. Op pagina 12 is een kaart toegevoegd met betrekking tot de veiligheid en verrommeling in dit gebied.

Duurzaamheid en groen.

Aan de buitenhof langs de Vendelstraat wordt het binnenterrein ook groen gerealiseerd. Niet enkel om het overdekte deel visueel onderdeel uit te laten maken van het buitendeel maar ook om de leefbaarheid in deze met glas overdekte ruimte te verhogen. Het creëert schaduwplekken, en verkoelt in de zomer, ververst de lucht, dempt geluid en verhoogd vooral ook de visuele verblijfskwaliteit.

Voor de hand ligt dat het toevoegen van een groen binnon-

en buitenhof op deze plek een belangrijk onderdeel is van dit thema. Qua energetische duurzaamheid bestaan er mogelijkheden om bijvoorbeeld de met glas overkapte ruimte in te zetten als bijvoorbeeld warmtewisselaar.

Historie en monumentaliteit.

Het BG5 gebouw is in haar omvang nergens meer te aanschouwen. Het gebouw is aan alle zijden ingekapseld met aan de westzijde BG3 en de huidige Academische Club, aan de noordkant de Oudemanhuispoort en aan de oostzijde de relatief smalle doorsteek vanaf de Vendelstraat. De enige mogelijkheid om de monumentaliteit, schaal en identiteit van het BG5 gebouw terug te brengen is het heropenen van het U-vormige binnenterrein aan de Vendelstraat. Door het groene hof en de met glas overkapte binnenruimte wordt deze ruimte teruggebracht. Echter, met inachtneming van de door de UvA gewenste collegezalen, wordt het nieuwe volume als paviljoen structuur in het atrium geplaatst. Het volume wordt vrij geplaatst van vloer en wanden, waardoor de monumentale gevels en doorzichten teruggebracht worden. Het oude U-vorming binnenterrein kan op deze manier weer aanschouwd worden.

Identiteit.

In samenhang met leefbaarheid en veiligheid biedt het hof bij uitstek een mogelijkheid een nieuwe identiteit te realiseren. Voor de stad, maar vooral ook voor de UvA. Het programma is hier vooral gericht op de studenten uit de UB, medewerkers en andere gerichte bezoekers van de UvA. Zo is het van belang dat in het overdekte gedeelte van het hof op de begane grond functies geprogrammeerd worden die hier passend bij zijn en dat er nieuwe routes gerealiseerd worden door het BG5 gebouw heen naar de Oudemanhuispoort en BG3 gebouw. Hiermee ontstaat een centraal ontmoetingspunt binnen en buiten.

Bereikbaarheid en logistiek.

Het toevoegen van een groen plein vergroot de bereikbaarheid en logistiek van deze plek. Er ontstaat meer ruimte in de Vendelstraat waardoor verschillende verkeersstromen elkaar gemakkelijker kunnen kruisen. Ook het toevoegen van verbindingen vanuit het historische gedeelte van BG5 naar overige universiteitsgebouwen zullen hier bijdragen aan de interne ontsluiting en de verbindingen rondom de gebouwen ontlasten.

Onderzoek sociale veiligheid

Het Binnengasthuisterrein en omgeving is een relatief rustig gebied ingeklemd tussen twee drukke toeristische uitgaansgebieden. Op de Noordelijke Burgwallen vinden het hoogste aantal criminele activiteiten van Amsterdam plaats. Het Rembrandtsplein is populair en ook internationaal bekend. De relatieve sociale veiligheid op en om het BG-terrein geeft ruimte aan divers gebruik waaronder spelen en prettig wonen, maar het multifunctionele gebruik bevordert op haar beurt weer de sociale veiligheid.

Door de groepen uitgaanspubliek die in de avond en nacht tussen de twee toeristische centra heen en weer gaan is het gebied echter kwetsbaar.

Het waarborgen en verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid van de (semi-)openbare ruimte lijken lastig ruimtelijk te vertalen. Maar ervaringen uit de dagelijkse en nachtelijke praktijk in de buurt en in de meeste wereldsteden geven aan dat overzichtelijkheid een positieve invloed heeft. Donkere hoeken, stille steegjes en visuele obstakels zorgen voor een onveilig gevoel en nodigen uit tot crimineel, vervuilend en ander ongewenst gedrag. Is het overzichtelijk, schoon, zonnig of goed verlicht, dan voelen mensen zich prettig en kunnen ze eenvoudig de weg vinden. Het idee dat andere mensen aanwezig zijn en, indien nodig, makkelijk om hulp gevraagd kunnen worden is daarbij van groot belang.

Op het BG-terrein vertaalt zich het bovenstaande in twee aspecten: het borgen van een heldere structuur en het behouden van zicht van mensen, van voorbijgangers, bewoners of beheerders van de UvA op de ruimte. Bewoners hebben meestal een grotere betrokkenheid bij de openbare ruimte omdat zij samen 24 uur per dag, 7 dagen per week, en vele jaren achtereenvolgens aanwezig zijn. Een aantal leden van VOL BG, waaronder Peter Veer, verrichtte een studie naar de kwaliteit van de openbare ruimte rondom het BG-plein. Deze is ruimtelijk vertaald door de architecte Karin Eiffers. Opvallend is de onoverzichtelijke steeg tussen het ovale paviljoen van Theo Bosch en BG 5 van ± 400 m² met vele onveilige plekken.

De studie laat zien dat in het voorstel van VOL BG het oppervlak overzichtelijke en veilige openbare ruimte groter

wordt ten opzichte van de bestaande situatie. Het Theo Bosch paviljoen komt vrij te staan in de openbaar toegankelijke ruimte. Het aantal vieze en onveilige plekken zal aanzienlijk afnemen van 18 naar 10 of te wel met 44%. De Piramidezaal is in het voorstel een zonnige (semi-) openbare hof van ± 800 m² waardoor de Vendelstraat niet meer smal en overzichtelijk is. Door het aantal rommelige en onoverzichtelijke plekken te verminderen, zal het gehele gebied er aantrekkelijker uitzien, gemakkelijker te beheren zijn en sociaal veiliger voor iedereen.

Huidige situatie: ± 2.400 m² openbare ruimte met toezicht bewoners/sociaal veilig. ± 400 m² zonder toezicht, onveilig.
X 18 vieze of onveilige plekken.

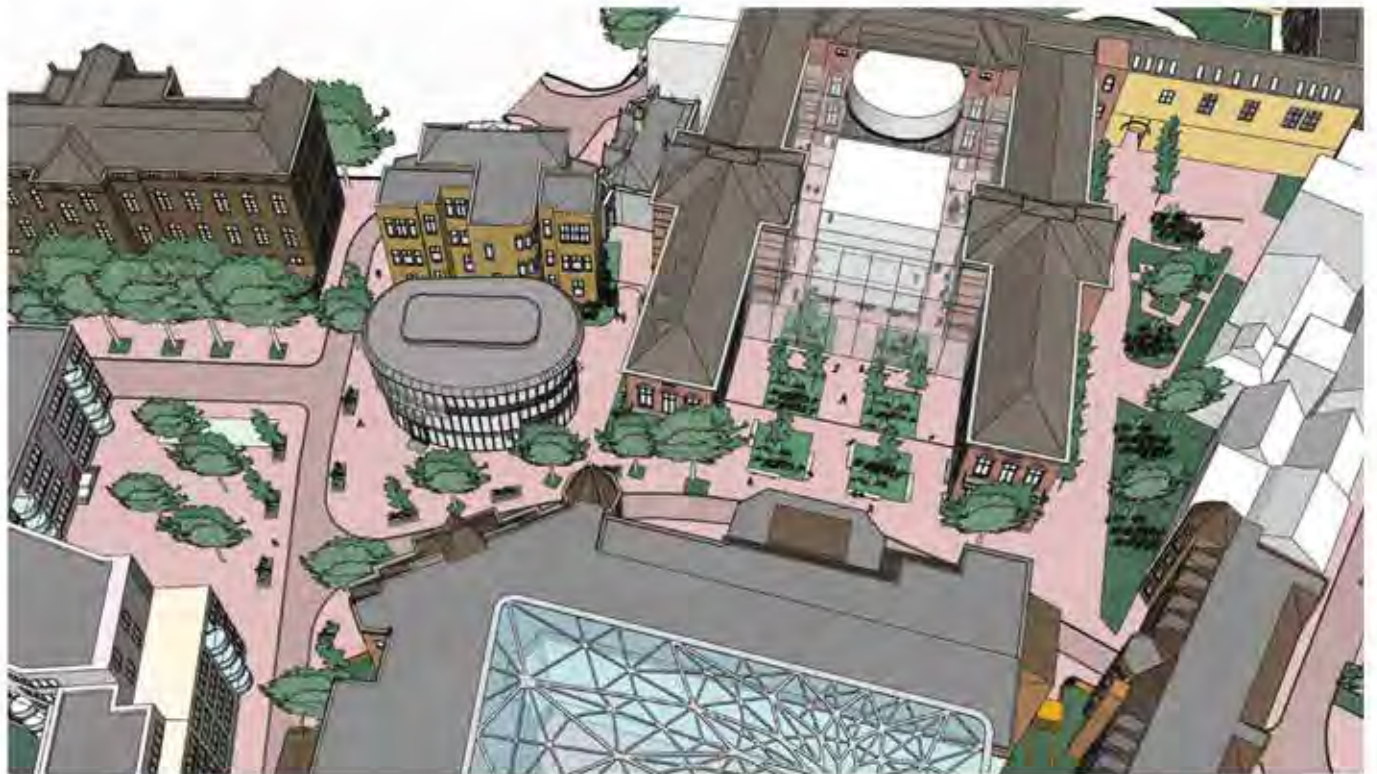

Wees VOL BG voor plein en omgeving:
Meer zicht en 44% minder vieze plekken

Bron: VOL BG / Karin Eiffers

Nawoord

Het samenbrengen van bewoners, bezoekers en gebruikers en het introduceren van een nieuw programma is in dit historische deel van de stad een complexe opgave en een langdurig proces waarbij belangen zorgvuldig afgewogen dienen te worden. De verscheidenheid aan gebouwen uit verschillende perioden, afmeting en functie, waartussen de publieke ruimte van de stad verweven is, verdient een holistische aanpak. Waar de nieuwe Universiteitsbibliotheek het actieve studenten karakter van het Universiteitskwartier representeert, verbeeldt de Oudemanshuispoort juist het historische en formele karakter van dit gebied. BG3 en BG5 liggen hier centraal tussen waarbij BG3 het hedendaagse gezicht en internationale ontvangstpunt is. BG5, en met name het U-vormige binnen- / buitenplein, is het verkeersknooppunt van dit gebied. Niet een obstakel waar omheen gelopen wordt, maar een plek dat doorkruist en beleefd kan worden. Voor studenten en medewerkers vanuit de Oudemanshuispoort tot in de UB, door voorbijgaande fietsers in de Vendelstraat en buurtbewoners, die, naast de studenten en toeristen, de alledaagse gebruikers van dit gebied vormen.

Dankwoord VOLBG

Dit plan had niet tot stand kunnen komen zonder de inbreng van heel veel bewoners woonachtig op en rond het Binnen-gasthuisterrein, de onvermoeibare inzet van een aantal buurt-bewoners, het ter beschikking stellen van het basis 3D model door de UvA en het participatieproces gefaciliteerd door Inbo. Ongetwijfeld zijn er nog meer mensen die bedankt moeten worden voor hun, misschien minder zichtbare, maar toch belangrijke bijdrage aan dit ontwerpvoorstel, bij deze. Tenslotte willen we David Koezen van Space & Matter en KZNA en zijn team hartelijk danken voor de bereidheid om binnen relatief korte tijd met veel kundigheid en inlevingsvermogen zo'n mooie ruimtelijke vertaling te maken van de visie van VOLBG e.o.
Op naar een leefbare, multifunctionele en veilige binnenstad!

Het bestuur van VOLBG e.o.

januari 2021

space&matter

Johan van Hasseltkade 306
1032 LP Amsterdam
www.spaceandmatter.nl

KZNA

Damrak 233-2
1012 ZJ Amsterdam
www.kzna.nl

18. Reactie op visie VOL BG

Op 24 februari 2021 is een tweede extra klankbordgroepbijeenkomst belegd naar aanleiding van de visie van VOL BG. Tijdens deze bijeenkomst hebben de gemeente Amsterdam en UvA een reactie op de visie van VOL BG gegeven, waarbij stil gestaan is bij de hoofdpunten van de visie, zijnde: BG3/BG-plein, BG5 en de fietsbereikbaarheid. Tevens is de verdere participatie- en besluitvormingsprocedure nogmaals toegelicht en doorgenomen en hoe de visie van VOL BG hierin een positie heeft.

Vooraf

De gemeente en UvA herkennen in de visie van VOL BG veel van dezelfde zoektochten als die zij in het participatieproces hebben doorgemaakt. In de visie van VOL BG zien gemeente en UvA nadruk op leefbaarheid en veiligheid, overzicht, meer openbare ruimte, het managen van drukte, vergroening, omgang met monumentaliteit en bereikbaarheid.

De gemeente en UvA hebben deels dezelfde verantwoordelijkheden – zoals het gezamenlijk opstellen van het Strategisch Masterplan -, deels ook specifieke verantwoordelijkheden. Zoals de gemeente tijdens de tussenstand bijeenkomst van 22 juni 2020 heeft toegelicht, moet ook de gemeente een afweging maken tussen verschillende belangen. Denk hierbij aan stedenbouw, cultuurhistorie en monumenten, openbare ruimte, bereikbaarheid en leefbaarheid. De belangen van de UvA liggen in de sfeer van programmering, gebruik en onderhoud eigen gebouwen, functionaliteit van de gebouwen, een goed functionerende kwartier met prettige buitenruimtes en verschillende functies in evenwicht. Vanuit deze belangen en verantwoordelijkheden reageren gemeente en UvA op de visie van VOL BG.

BG3

In de reactie van gemeente en UvA kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

- **Functionaliteit:** de UvA benadert BG3 als één samenhangend gebouw, waarbij voorzieningen (zoals trappen, toiletten, entree) voor het ovale paviljoen en het monument gedeeld worden. Wanneer het ovale paviljoen en het monument van elkaar geknipt worden, zoals in de visie van VOL BG, dan leidt dit tot een minder efficiënt gebruik. Daarnaast geeft de UvA aan dat de ovale vorm van het paviljoen beperkend is in het gebruik en met nieuwbouw een ruimte-efficiënter gebouw gerealiseerd kan worden.
- **Verduurzaming:** de UvA hanteert voor het Universiteitskwartier hoge duurzaamheidsambities. Deze zijn bij nieuwbouw beter te operationaliseren dan bij renovatie.
- **Positie:** de gemeente en UvA herkennen, zoals ook in de visie van VOL BG tot uitdrukking is gebracht, dat de huidige openbare ruimte tussen BG3 en BG5 niet goed is: deels uit zicht, voelt aan als onveilig, roept onveilige situaties op. De vraag voor gemeente en UvA is dan ook, evenals VOL BG, geweest hoe deze situatie verbeterd kan worden. In de visie van VOL BG wordt ervoor gekozen om het paviljoen los te knippen van het monument en 's avonds de doorgang tussen gebouw Van de Meij en ingang BG5 met een hek af te sluiten. De gemeente heeft een voorkeur, evenals de UvA, voor een zo openbaar mogelijk Universiteitskwartier en ziet hekken alleen als een oplossingsrichting als er geen betere opties zijn ter borging van leefbaarheid en veiligheid.

Het wel of niet plaatsen van een hek zal in de definitieve uitwerking van gebouw en gebied meegenomen worden.

Voor dit gebied zien gemeente en UvA een betere oplossingsrichting, namelijk door het nieuwbouvvolume iets te verplaatsen richting BG-plein. Hierdoor ontstaat een grotere openbare ruimte tussen BG3 en BG5, in de woorden van gemeente en UvA: een hof. Zo'n grotere openbare ruimte/hof die tussen de onderwijsvoorzieningen gelegen is, zal naar verwachting van gemeente en UvA gaan functioneren als verblijfsruimte voor studenten. De verwachting is dat hiermee andere delen van het BG-plein, zoals tegenover de woningen, rustiger blijven.

- **Vorm:** de gemeente geeft aan dat de ovale vorm van het huidige paviljoen verschillend gewaardeerd wordt. Sommigen zien dit als een interessante en contrasterende vorm te midden van de historische gebouwen, anderen zien het als een gebouw dat afstoot en niet bijdraagt aan oriëntatie. Voor de gemeente zijn deze uiteenlopende waarderings een gegeven, maar kan via nieuwbouw – iets verschoven naar het plein – het principe van 'hoven, stegen en poorten' verrijkt worden en ontstaat een goede verblijfsruimte voor studenten.

Verder in gesprek

- **Functie:** voor VOL BG is niet duidelijk welke functie er in BG3 voorzien zijn. De UvA geeft aan: de bestuurs- en staffuncties van de Faculteit Geesteswetenschappen en de onderwijsbalie. Deze functies vragen om een centrale positie op het Universiteitskwartier. VOLBG vraagt zich af of het PvE van de UvA wel passend is voor dit gebied als het niet in de bestaande bebouwing past en er extra m2

bebouwing nodig is.

- **Functie versus gebouw/monument:** VOL BG stelt vast dat het programma en de functionaliteit van BG3 belangrijker voor UvA en gemeente zijn dan de monumentaliteit en het behoud van het ovalen paviljoen. West8 geeft aan dat er ontwerpstudies verricht zijn naar het laten landen van de verschillende programmaonderdelen (onderwijs, ceremonie, ondersteuning, et cetera) in het Universiteitskwartier. In de afweging zijn aspecten aan de orde gekomen als logische plek in het Universiteitskwartier, passende ruimte voor programma, monumentale waarden, stedenbouwkundige structuren, impact voor routing en openbare ruimte, vergroening en verduurzaming.
- **Bezonning:** VOL BG verwacht dat de verblijfskwaliteit van een grotere openbare ruimte tussen BG3 en BG5 beperkt is en alleen tot voordeel van de UvA strekt en per saldo betekent dat er minder openbare ruimte overblijft, omdat de UvA een groter oppervlak te bebouwen wenst dan het huidige Theo Bosch-paviljoen. Ook verwacht VOL BG dat de openbare ruimte tussen BG3 en BG 5 ervaren gaat worden als UvA-terrein en niet als openbare ruimte. Ook geeft VOL BG aan dat het verwacht dat vanwege het ontstaan van twee schaduwrijke verblijfsruimtes, studenten zonnige plekken gaan opzoeken die nu functioneren als rustige plekken voor bewoners. De gemeente geeft aan dat juist schaduwrijke openbare ruimtes steeds meer worden gewaardeerd met oog op de klimaatverandering en toenemende hittestress en dat het juist te verwachten is dat studenten

in de schaduw wensen te verblijven.

- **Volume:** de opgave voor de nieuwbouw zoals opgenomen in het Strategisch Masterplan zal qua volume iets groter worden dan het huidige ovalen paviljoen, aldus de UvA. De UvA heeft deze cijfers al eerder aan VOLBG aangeleverd en zal de betreffende mail nog eens naar de klankbordgroep sturen.
- **Ontwerpprijsvraag:** voor de UvA is het belangrijk dat BG3 één samenhangend gebouw blijft. Hierin verschilt het van standpunt met VOL BG. Echter, de wijze waarop dit ontworpen wordt en de exacte positie, is nu nog niet bekend. Het Strategisch Masterplan schetst de richting voor uitwerking. In een ontwerpprijsvraag op basis van de geformuleerde uitwerkingsrichting in het Strategisch Masterplan wordt dit nader uitgewerkt. Zoals eerder voorgesteld, denkt de UvA aan het instellen van een selectiecommissie met ook deelname vanuit de buurt.

BG5

In de reactie van gemeente en UvA kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

- **Functionaliteit:** de UvA heeft de ruimte van het atrium nodig voor centrale voorzieningen zoals eten/drinken, studieplekken en organiseren van bijeenkomsten/evenementen. Wanneer in het atrium een bouwvolume komt, zoals in de visie van VOL BG, beperkt dit teveel de beoogde functie. Daarnaast stellen collegezalen eisen aan het volume en dit betekent concreet dat de footprint van collegezalen groter is dan voorzien in de visie van VOL BG. Hierdoor gaat er nog meer ruimte af van het atrium.

- **Monumentaliteit:** de gemeente geeft aan dat uit de adviezen en overleggen met erfgoedinstellingen en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit gekomen is dat de nieuwbouw ondergeschikt aan het monument moet zijn. Dit betekent: niet hoger dan monument en op voldoende afstand van het monument. In de visie van VOL BG wordt nieuwbouw voorgesteld die hoger is dan het monument. Daarnaast is uit de adviezen en overleggen met erfgoedinstellingen en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit gekomen dat het middenrisaliet niet alleen op maaiveld, maar ook de hoger gelegen onderdelen op de gevel zichtbaar moeten blijven. Een nieuwbouwvolume in het atrium, ook als dit 'op pootjes' gezet wordt, belemmert het zicht.
- **Meer openbare ruimte:** gemeente en UvA herkennen zich in de zoektocht van VOL BG om meer openbare ruimte te creëren. Voor beide partijen is de oplossing hiervoor: gevel van nieuwbouw iets meer naar achter dan in de huidige situatie en ruimte tussen nieuwbouw en vleugels monument.

Verder in gesprek

- **Functie versus gebouw/monument:** VOL BG stelt, evenals bij de overwegingen voor BG3, vast dat UvA en gemeente het programma laten prevaleren boven het monument. VOLBG geeft aan dat de collegezalen op palen zijn getekend, waardoor zij van mening is dat de functie van het atrium in stand blijft. Bovendien is het voorstel van VOLBG gebaseerd op de benodigde m2 voor collegezalen die door de UvA zijn verstrekt, aldus VOLBG.

- **Zichtbaarheid:** het argument dat de anatomische les en het gehele middenrisaliet zichtbaar moeten blijven, vindt VOL BG niet overtuigend. Dat is immers nu ook niet het geval. En met een nieuw volume in het atrium dat 'op pootjes' staat, is de zichtbaarheid – zeker op maaiveldniveau – goed te borgen, aldus VOL BG. Volgens VOLBG zijn de monumentale gevels vanaf de Vendelstraat in hun voorstel beter zichtbaar dan in het voorstel in het Strategisch Masterplan.
- **Monumentaliteit:** West8 geeft aan dat in het ontwerp- en onderzoekstraject dat vooraf is gegaan in de afgelopen jaren, vele varianten verkend zijn voor BG5. Een van de varianten was een min of meer vergelijkbaar voorstel als dat uit de visie van VOL BG. Deze is onder meer afgefallen omdat, zoals gesteld, hiermee het gehele middenrisaliet op de gevel geblokkeerd zou worden. VOLBG geeft aan dat Theo Bosch ook een monument is en dat zij niet begrijpen hoe slopen van dit monument te verenigen is met de redenering over behoud van monumentaliteit op BG5.
- **Hoogte van nieuwbouw:** VOL BG geeft aan dat de voorgestelde nieuwbouw niet boven de oudbouw uit komt. Bovendien vindt VOLBG het bijzonder dat de gemeente Amsterdam het argument dat nieuwbouw niet hoger mag worden dan bestaande bouw gebruikt in dit kader. Voor de UB gold dit argument niet, onder de voorwaarde dat de bebouwing niet zichtbaar zou zijn vanuit de omgeving. Zoiets zou voor BG5 ook mogelijk moeten zijn, aldus VOL BG.

Bereikbaarheid

In de reactie van gemeente en UvA kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

- **Fiets te gast:** de gemeente en de UvA willen het primaat van de openbare ruimte van het Universiteitskwartier leggen bij de voetganger. De fietser is er te gast. Om dit te realiseren, lopen de fietsroutes buiten het Universiteitskwartier om, met fietsparkeervoorzieningen aan de randen van het Universiteitskwartier. Wel is er shared space, waardoor fietsers – als gast – in de openbare ruimte kunnen.

Verder in gesprek

- **Fietsroute over Universiteitskwartier:** VOL BG kiest voor een fietsroute over het Universiteitskwartier. Dit sluit ook aan bij wat uit de enquête van de gemeente van oktober 2019 gekomen is waaruit bleek dat 88% van de ondervraagden een doorgaande fietsroute door het Universiteitskwartier wenst te behouden en niet kiest voor shared space. De gemeente geeft aan dat het voorstel in het Strategisch Masterplan een ander is dan de uitkomst van de enquête, maar dat via shared space fietsen nog wel welkom blijven. VOL BG geeft aan dat, naast een duidelijke voorkeur uit de enquête voor een doorgaande fietsroute over het Universiteitskwartier en niet voor shared space, de praktijk zal zijn dat fietsers voor de kortste route kiezen en alsnog over het Universiteitskwartier blijven rijden. Het alternatief, bij voorbeeld de Nieuwe Doelenstraat, is onveilig, aldus VOL BG.

Vervolgstappen

De gemeente ligt de vervolgstappen toe (waarbij de data vanaf 9 maart onder voorbehoud zijn):

- **4 maart:** preview van Strategisch Masterplan aan de buurt (brief en uitnodigingen al verstuurd)
- **9 maart:** college bespreekt Strategisch Masterplan en geeft deze vrij voor inspraak. Pas daarna is Strategisch Masterplan beschikbaar voor iedereen
- **Zes weken:** formele inspraakperiode met, halverwege de zes weken, een informatiebijeenkomst van de gemeente. Tevens zal in deze periode ook de tweede enquête plaats vinden. De uitkomsten ervan worden gedeeld tijdens de informatiebijeenkomst
- **8 juni:** inspraakreacties zijn verwerkt in een nota van beantwoording, die in het college wordt besproken
- **30 juni:** Strategisch Masterplan en nota van beantwoording in commissie Ruimtelijke Ordening (waarbij ook commissie Monumenten voor uitgenodigd wordt)
- **7 juli:** Strategisch Masterplan in gemeenteraad

Positie en teleurstelling VOL BG

Aan het college van B&W wordt op 9 maart het Strategisch Masterplan voorgelegd en een uitgebreid procesverslag dat is opgesteld door de externe begeleider. In dit procesverslag wordt het totale participatieproces weergegeven, waaronder ook de visie van VOL BG als ook de verslagen van de besprekingen op 28 januari en 24 februari 2021. In het besluit dat het college van B&W wordt voorgelegd om het Strategisch Masterplan vrij te geven voor inspraak wordt aandacht gevraagd voor de visie van VOL BG en de kritiek op het

concept-Strategisch Masterplan. Het Strategisch Masterplan is de verwerking van inbreng vanuit het participatieproces, maar ook dat van anderen door gemeente en UvA.

VOL BG geeft aan zich niet te herkennen in de keuzes van het Strategisch Masterplan en het participatieproces als mislukt te beschouwen omdat er niets structureels veranderd is in het voordeel van de bewoners én de stad ten opzichte van de periode van voor de participatie. Volgens VOL BG is de inbreng van bewoners uit het participatietraject wel verwerkt in de visie van VOL BG, maar niet in het Strategisch Masterplan.

VOL BG geeft aan teleurgesteld te zijn, met name in de gemeente. Men begrijpt de overwegingen vanuit de UvA, maar had van de gemeente verwacht dat uitgangspunten als leefbaarheid en veiligheid – die voor de buurt de hoogste prioriteit hebben – geborgd zouden worden door de gemeente. In de reactie op de visie van VOL BG ziet men dit niet terug.

Enquête

Zoals afgesproken met de klankbordgroep zal een tweede enquête worden opgesteld. Eerder ging dit over de uitgangspunten en thema's van het Strategisch Masterplan, nu over het doorlopen participatieproces. De concept-enquête wordt de klankbordgroep per mail voorgelegd voor reactie.

Afronding

Met de preview aan de buurt eindigt op 4 maart 2021 het participatieproces ter voorbereiding op het Strategisch Masterplan.

19. Preview concept- Strategisch Masterplan

Context

In de afgelopen jaren heeft een intensief participatieproces plaats gevonden. Dit is gestart in 2018 op initiatief van de Universiteit van Amsterdam (verder: UvA) en vanaf juni 2019 verder opgepakt door de gemeente Amsterdam in samenwerking met de UvA. Alleen al in de periode tussen juni 2019 en de preview van 4 maart 2021 ging het om zo'n 30 bijeenkomsten: 6 meet ups over procesvoorwaarden en uitgangspunten, 5 themabijeenkomsten over onderwerpen die vanuit de buurt om verdieping vroegen, 13 klankbordgroepbijeenkomsten waarbij voor sommige ook andere buurtbewoners en ondernemers genodigd zijn en bijeenkomsten om tussenmomenten te markeren, zoals de bijeenkomsten in Pakhuis de Zwijger en de Zuiderkerk en online bijeenkomsten vanuit New Metropolis en Desmet Studio's.

Dit proces is bedoeld geweest om met bewoners, met ondernemers en tal van andere belanghebbenden en belangstellenden in kaart te brengen waar ieders belang ligt, waar belangen elkaar overlappen en versterken, waar verschillen zijn en hoe hiermee om te gaan.

Op 4 maart 2021 hebben de plannenmakers, de gemeente Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam, de hoofdlijnen van het concept-Strategisch Masterplan gepresenteerd aan de buurt. Dit vond, zoals afgesproken, plaats voorafgaand aan vrijgave van het plan voor formele inspraak door het college van B&W op vrijdag 12 maart 2021. Een uitnodiging voor deze preview is gedaan via een huis-aan-huis verspreide brief in de buurt.

De preview krijgt een dubbele betekenis, zo stelde de externe procesbegeleider aan het begin

van de bijeenkomst vast. Het rondt een fase van participatie af, maar het luidt ook een nieuwe fase in. Namelijk die van besluitvorming, formele inspraak en verdere uitwerking en verfijning.

Opzet

Na een korte introductie op de aanleiding van deze avond en de opzet, nam Ilse Griek (DB stadsdeel Centrum) het woord over. Vervolgens heeft Giso Lommers (gemeente Amsterdam) een toelichting gegeven op het vervolgproces en de status van het concept-Strategisch Masterplan. Edit Tuboly heeft de visie van VOL BG gepresenteerd. Veronika Meijer (gemeente Amsterdam) en Penne Hangelbroek (West 8) hebben het concept-Strategisch Masterplan toegelicht. De avond rondde af met vragen en reacties die via de chat en de externe procesbegeleider zijn terug gelegd bij de plannenmakers.

Toelichtingen

In een kort openingswoord heeft Ilse Griek (Dagelijks Bestuur, stadsdeel Centrum) stilgestaan bij de voorafgaande periode. Zij gaf aan dat de bestuurders van gemeente en stadsdeel tussentijds goed op de hoogte zijn gehouden van de voortgang van het participatieproces, waaronder nog recent de spandoeken en demonstratie op het BG-terrein. Zij benadrukt dat onderdeel van aanstaande besluitvorming het totale participatieproces is, waaronder ook de visie van VOL BG en de kritiekpunten van VOL BG op onderdelen van het Strategisch Masterplan. Ook gaf zij aan dat het overleg vooral gaande moet blijven, niet alleen over de strategische afwegingen, maar ook om de leefbaarheid en vitaliteit van de buurt op korte termijn goed te houden, bijvoorbeeld op het gebied van beheer en tijdelijke initiatieven.

Aan de hand van een planningsoverzicht heeft Giso Lommers (gemeente Amsterdam) toegelicht wat de vervolgstappen zijn:

- Het college van B&W geeft het concept-Strategisch Masterplan vrij voor inspraak.
- Hierna volgt een formele periode van 6 weken van inspraak, met onder meer een inspraakbijeenkomst op 30 maart 2021.
- Het concept-Strategisch Masterplan wordt besproken door de Stadsdeelcommissie.
- De uitkomsten van deze formele inspraak en bespreking van de Stadsdeelcommissie komen terug bij het college van B&W. Hierna wordt het concept-Strategisch Masterplan, samen met een Nota van Beantwoording, voorgelegd aan de Raadscommissie en vervolgens vastgesteld door de gemeenteraad.
- Na besluitvorming start de periode van verfijning en uitwerking, onder meer door uitwerking van gebouwontwerpen en openbare ruimteontwerpen.

Tijdens deze formele inspraakperiode zijn verschillende mogelijkheden om reacties te geven.

Edit Tuboly startte haar presentatie met een statement. VOL BG vindt het participatieproces mislukt. De uitgangspunten die samen met de buurt geformuleerd zijn, komen in het concept-Strategisch Masterplan niet of onvoldoende terug. Het concept-Strategisch Masterplan doet hierdoor geen recht aan bijvoorbeeld het uitgangspunt leefbaarheid. Zij licht dit verder toe aan de hand van een presentatie van de visie van VOL BG waarbij het gaat over het behoud van het Theo Bosch Paviljoen, een aanzienlijk teruggetrokkenere nieuwe gevel voor BG5 met onderwijsfaciliteiten in het atrium en meer openbare ruimte en het behoud van doorgaande fietsroutes.

Vervolg

Penne Hangelbroek en Veronika Meijer stonden in hun presentatie van het concept-Strategisch Masterplan stil bij de geschiedenis van het Universiteitskwartier, de rode draden die door de geschiedenis leidend zijn geweest en ook richting geven aan de nieuwe ontwikkelingen ('poort-hoven-stegen'), de opgaven, het programma en zeven uitwerkingsgebieden. In een tabel is in beeld gebracht wat de functies in het gehele Universiteitskwartier en de verwachte bezoekersaantallen gaan worden. Ook is stilgestaan bij de uitgangspunten zoals overeen gekomen met de buurt.

Aan de hand van een visiekaart wordt, kort samengevat, toegelicht wat met de verdere ontwikkeling wordt beoogd. Deze visie wordt vervolgens nader toegelicht aan de hand van zeven uitwerkingsgebieden:

- Randen en poorten
- Gasthuishof en Turfdraagsterpad
- Binnengasthuisplein, Binnengasthuisstraat en BG3
- BG5 en Vendelstraat
- Oudemanhuispoort en Slijkstraat
- Universiteitstheater
- BUS-huis, Oost-Indisch Huis en Spinhuis.

Vragen en reacties

Omdat de preview-bijeenkomst in het teken stond van informeren – zowel toelichting op visie VOL BG als concept-Strategisch Masterplan – is het interactieve gedeelte van de avond beperkt gebleven tot de mogelijkheid om via de chat vragen en reacties te geven. Dit is gedaan aan de hand van negen onderwerpen:

1. Leefbaarheid, veiligheid en beheer
2. Groen en biodiversiteit
3. Verduurzaming

4. Fietsroutes en fietsparkeren
5. Gasthuishof en -kerk
6. BG3 en Binnengasthuisplein
7. BG5 en Vendelstraat
8. Oudemanhuispoort en Slijkstraat
9. Planning en vervolgproces.

Hieronder komen de onderwerpen terug die besproken zijn.

Ad 2: groen en biodiversiteit

Hoe wordt de Oudezijds Voorburgwal vergroend? Er is immers geen ruimte voor geveltuinen.

Antwoord: er is, ook met bewoners, gesproken over hoe omgegaan moet worden met de herinrichting van de autoluwe grachten. Sommigen bepleiten vergroening, anderen geven aan dat het historische karakter van de grachten om een wat terughoudender groenaanpak vraagt. In het concept-plan is een uitwerkingskader gegeven dat recht doet aan zowel het historische karakter als de wens tot meer vergroening. In een vervolgfase zal dit zeker nog aanleiding geven om verder in gesprek te gaan.

Geeft het plan wel voldoende invulling aan groen?

Antwoord: in het participatieproces is de wens voor een aanzienlijke vergroening vaak genoemd. De plannenmakers vinden dat met de voorstellen in het plan hier aan tegemoet gekomen is, maar geven ook aan dat het gebied beperkingen heeft, zowel in de ondergrond (veel kabels en leidingen) als vanwege de vele monumenten. Wanneer alle voorstellen uit het Strategisch Masterplan bij elkaar worden gezien, is sprake van meer vergroening, aldus de plannenmakers.

Ad 3: verduurzaming

Wordt de UvA ook zelfvoorzienend voor anderen?

Antwoord: de UvA hanteert hoge ambities ten aanzien van de verduurzaming van haar gebouwen. De gemeente Amsterdam verkent, onder meer in het kader van het project Amsterdam Aardgasvrij, hoe de verduurzaming ook elders kan worden ingezet.

Ad 4: fietsroutes

Waarom is de doorgaande fietsroute uit het gebied verdwenen? De huidige route is veilig en in een eerdere enquête is dit vanuit de buurt ondersteund.

Antwoord: in het plan is ervoor gekozen om het primaat in het Universiteitskwartier bij de voetganger te leggen. De fietser blijft welkom, maar niet via een doorgaande fietsroute, maar via shared space.

Is er voldoende rekening gehouden met fietsers vanuit het westen?

Antwoord: het klopt dat fietsers die vanuit het westen naar het Universiteitskwartier komen, wat om moeten rijden om de entrees naar de parkeerkelders te bereiken.

Ad 6: BG3 en Binnengasthuisplein

Waar is de behoefte aan schaduwruimte op gebaseerd? De realiteit wijst uit dat studenten en medewerkers, zelfs op hete dagen, de zon opzoeken en niet de schaduw.

Antwoord: met het voorstel om een extra hof te creëren tussen de nieuwbouw van BG3 en het monumentale deel zal inderdaad een buitenruimte ontstaan die eerder in de schaduw ligt dan in de zon. Het klimaatbestendig maken van Amsterdam vraagt ook om ruimtes waar de schaduw opgezocht kan worden.

Hoe groot wordt de nieuwbouw van BG3?

Antwoord: de nieuwbouw wordt iets groter dan het

huidige paviljoen van Theo Bosch. De extra vorm en positie wordt bepaald in een latere fase. In het plan is nu een zoekgebied (via een rode markering) aangegeven.

Wat betekent de rode arcering op de tekening?

Antwoord: dit moet opgevat worden als een zoekgebied waarbinnen de nieuwbouw voor BG3 moet komen.

Waarom een prijsvraag?

Antwoord: het gaat niet alleen om de exacte vorm en locatie van de nieuwbouw voor BG3, maar juist ook voor de impact hiervan op de openbare ruimte. In het Strategisch Masterplan zijn hier de uitgangspunten voor geformuleerd. De gedachte achter een prijsvraag is dat verschillende ontwerpers de kans krijgen met ontwerpvoorstellen te komen voor gebouw en buitenruimte. Voorstel is dat hiervoor een jury wordt samengesteld, waarin ook een vertegenwoordiging van bewoners en ondernemers zit.

Ad 7: BG5 en Vendelstraat

Wordt de openbare ruimte tussen het monument en de nieuwbouw in de avond afgesloten met hekken?

Antwoord: dat zal in de verdere uitwerking meegenomen worden, maar de inzet van de gemeente is om zo min mogelijk openbare ruimte met hekken af te sluiten.

Ad 8: Oudemanhuispoort en Slijkstraat

Klopt het dat de extra brug over de Oudezijds Achterburgwal uit het plan verdwenen is?

Antwoord: dat klopt. Om het cortège een goede entree te geven tot de aula is de brug vervallen, maar zijn er andere manieren om de aula op een statige manier te bereiken.

Ad 9: proces

In de zomer van 2020 heeft VOL BG een brandbrief gestuurd. Deze ging toch niet alleen over een radiostilte in de communicatie in het voorjaar van 2020?

Antwoord: nee, dat klopt. Naar aanleiding van de brandbrief is vanaf de zomer 2020 ook meer aandacht in het participatieproces besteed aan de openbare ruimte, zoals nadrukkelijk gevraagd in de brief.

